

Προς τα μέλη της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές,

Καταθέτω προς συζήτηση το Προσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2011.

Ο Προϋπολογισμός του 2011 ακολουθεί μία από τις πιο κρίσιμες και σημαντικές χρονιές στην ιστορία της χώρας μας. Το 2010, όλοι μαζί δώσαμε ένα μεγάλο αγώνα για τη διάσωση και την οικονομική επιβίωση της οικονομίας μας. Ξεκινώντας από ένα πολύ μεγάλο έλλειμμα στον κρατικό προϋπολογισμό, ένα πολύ μεγάλο δημόσιο χρέος, με ένα έλλειμμα αξιοπιστίας που στοίχησε τη δυνατότητα πρόσβασής μας στις διεθνείς αγορές για χρηματοδότηση και με ένα έλλειμμα χρόνου, τον οποίο είχαμε ανάγκη για να μπορέσουμε να διορθώσουμε χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα και αδυναμίες, καταφέραμε να μετατρέψουμε μια κατάσταση που φαινόταν αδιέξοδη για τη χώρα μας σε μια νέα ευκαιρία και δυνατότητα διάσωσης και ανάταξης της οικονομίας μας.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα το 2010 ως αποτέλεσμα της προσπάθειας και της θυσίας που ζητήθηκε από πολλούς πολίτες, έχει μειωθεί δραστικά, οι προβλέψεις και οι προοπτικές για τη μακροπρόθεσμη πορεία του δημοσίου χρέους έχουν βελτιωθεί, η εμπιστοσύνη στην Ελληνική Οικονομία έχει αρχίσει να ανακάτται, ενώ έχουν ήδη ξεκινήσει να υλοποιούνται με ταχείς ρυθμούς μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές που θα διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα της δημοσιονομικής σταθερότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης της χώρας.

Έτσι, ο Προϋπολογισμός του 2011 διαμορφώνεται μέσα σε ένα εντελώς νέο πλαίσιο. Εντάσσεται σε ένα μεσοπρόθεσμο φιλόδοξο σχέδιο δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος και εγγύηση για τη χρηματοδότηση της οικονομίας μας από το μηχανισμό στήριξης της Ευρωζώνης και του ΔΝΤ. Υποστηρίζεται από ριζικές τομές τόσο στο πεδίο της φορολογίας και της ενίσχυσης των δημοσίων εσόδων, όσο και στο σκέλος της δημοσιονομικής διαχείρισης, του ελέγχου και της λογοδοσίας στις δημόσιες δαπάνες. Στοχεύουμε να αποτελέσει το διαβατήριο για την πλήρη αποκατάσταση της αξιοπιστίας της χώρας και την επάνοδο της οικονομίας μας σε μια νέα βιώσιμη πορεία ανάπτυξης και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Λαμβάνοντας υπόψη την κρισιμότητα της περιόδου που διανύει η χώρα μας, την ανάγκη για συνεργασία όλων των δυνάμεων της πολιτείας και την ενίσχυση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων της Εθνικής Αντιπροσωπείας στο νέο πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης προσβλέπω σε μια δημιουργική συζήτηση επί του Προσχεδίου του Προϋπολογισμού του 2011 και στην εξαγωγή εποικοδομητικών συμπερασμάτων και παρατηρήσεων από τις εργασίες στη Βουλή εν όψει της κατάθεσης του οριστικού σχεδίου του Προϋπολογισμού για το νέο έτος.

Αθήνα, Οκτώβριος 2010

Γιώργος Παπακωνσταντίνου
Υπουργός Οικονομικών

www.sale.gr

Επιτελική σύνοψη

Το 2010 ήταν ένα από τα πλέον κρίσιμα έτη των τελευταίων δεκαετιών για την Ελλάδα. Η ελληνική οικονομία βρέθηκε αντιμέτωπη με τα αποτελέσματα μεγάλων μακροοικονομικών ανισορροπιών, όπως και με τις επιπτώσεις από χρόνιες παθογένειες στη λειτουργία του κράτους και της οικονομίας.

Η περίοδος χαρακτηρίζεται από ένα πρωτόγνωρο έλλειμμα αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης απέναντι στην Ελλάδα – άμεσο αποτέλεσμα του δημοσιονομικού εκτροχιασμού του 2009, με ένα δημοσιονομικό έλλειμμα πάνω από 10 μονάδες του ΑΕΠ μεγαλύτερο από αυτό που είχε προβλεφθεί στις αρχές του έτους και τη διαπίστωση ενός πολλαπλάσιου ελλείμματος από αυτό που επισήμως είχε ανακοινωθεί έως τον Οκτώβριο του 2009. Αυτό προκάλεσε σημαντική αύξηση στο κόστος εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους και συνεπακόλουθα κρίση τόσο στην αναχρηματοδότηση του χρέους όσο και στη ρευστότητα του Δημοσίου.

Η Ελλάδα διεκδίκησε, κατάφερε και απέτρεψε το αδιέξοδο, στο οποίο έτεινε να βρεθεί λόγω της δυσμενούς αντιμετώπισης από τις διεθνείς αγορές. Έχοντας σήμερα εξασφαλίσει την επαρκή χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών μέσα από το Μηχανισμό Στήριξης που προβλέπει δανεισμό ύψους 110 δισ. ευρώ από τις χώρες της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ, το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής, που εφαρμόζεται από το Μάιο του 2010, η Ελλάδα αξιοποιεί το χρόνο και την ευκαιρία που της δίνεται για να αντιμετωπίσει τις πηγές και τις αιτίες των σημερινών οικονομικών προβλημάτων.

Το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής θέτει ως στόχους τη βιώσιμη δημοσιονομική προσαρμογή με μείωση του ελλείμματος κάτω από το 3% του ΑΕΠ έως το 2014, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, με επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης από το τέλος του 2011 και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη χρηματοδότηση της οικονομίας, των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών.

Στο Πρόγραμμα αποτυπώνεται και η ρητή δέσμευση της Κυβέρνησης για τη δίκαιη κατανομή του κόστους προσαρμογής. Για την επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου και με πρόθεση η Ελλάδα να καταφέρει το συντομότερο δυνατό την έξοδο της από τη σημερινή δυσμενή οικονομική συγκυρία, το πρόγραμμα είναι εμπροσθοβαρές. Το μεγαλύτερο μέρος της δημοσιονομικής προσπάθειας καταβάλλεται στα δύο πρώτα έτη, το 2010 και το 2011, μέσα από δημοσιονομικά μέτρα με τα οποία ζητήθηκε η συνεισφορά και η προσπάθεια μεγάλης μερίδας των πολιτών, και ιδιαίτερα όσων έχουν μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα.

Όμως η βιώσιμη δημοσιονομική προσαρμογή και η επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης, με αύξηση του εισοδήματος και δικαιότερη κατανομή του, προέρχεται από την εφαρμογή μεγάλων διαρθρωτικών τομών και αλλαγών στο κράτος και στην οικονομία. Η δημοσιονομική προσαρμογή για να είναι βιώσιμη πρέπει και στηρίζεται από ένα πλέγμα διαρθρωτικών παρεμβάσεων στο πλαίσιο της δημοσιονομικής διαχείρισης, στον τρόπο που το κράτος εισπράττει και διαχειρίζεται τα χρήματα των Ελλήνων πολιτών.

Το 2010 ξεκίνησαν και έχουν στο μεγαλύτερο μέρος τους υλοποιηθεί παρεμβάσεις που αποσκοπούν:

- στην ενίσχυση της αξιοπιστίας των οικονομικών και στατιστικών δεδομένων, ώστε να διαμορφωθούν ισχυροί θεσμοί ελέγχου και λογοδοσίας απέναντι στους πολίτες και τους διεθνείς εταίρους για την οικονομική κατάσταση της χώρας,
- στη διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου κατάρτισης, εκτέλεσης, παρακολούθησης, λογοδοσίας και ελέγχου των δημοσίων δαπανών σε κάθε επίπεδο του δημοσίου τομέα,
- στη διαμόρφωση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος και ενός αποτελεσματικού συστήματος αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, ώστε να ενισχυθούν τα έσοδα του κράτους και να αναδιανέμονται δίκαια και αποτελεσματικά,
- στη διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών σε σχέση με τις αυξανόμενες δαπάνες του ασφαλιστικού συστήματος, τις δαπάνες υγείας και τη λειτουργία δημόσιου τομέα συνολικά.

Ταυτόχρονα, μέσα στο 2010 προχώρησαν μεγάλες παρεμβάσεις για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα που περιλαμβάνουν:

- τη δημιουργία ενός πιο ευνοϊκού περιβάλλοντος για την έναρξη και ανάπτυξη νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας, την προσέλκυση επενδύσεων και την προώθηση των εξαγωγών,
- την επιτάχυνση της απορρόφησης αναπτυξιακών πόρων από το ΕΣΠΑ παράλληλα με τη διασφάλιση ρευστότητας στην οικονομία και τη δημιουργία νέων εργαλείων χρηματοδότησης της οικονομίας,
- την αναμόρφωση του πλαισίου δημοσίων συμβάσεων και προμηθειών, ώστε να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης μέσα από νέους κανόνες και εφαρμογές που ενισχύουν τη διαφάνεια και τη συμμετοχή,
- την τόνωση της απασχόλησης μέσα από την παροχή κινήτρων και την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων στην αγορά εργασίας,
- το άνοιγμα των αγορών και τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και δραστηριότητας μέσα από το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών και την απελευθέρωση των υπηρεσιών
- τον εξορθολογισμό της λειτουργίας των δημοσίων οργανισμών και την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας ως μέσο για την αντιμετώπιση δημοσιονομικών διαρθρωτικών προβλημάτων, την ενίσχυση του ανταγωνισμού και την αύξηση των επενδυτικών ευκαιριών στη χώρα μας.

Έως σήμερα έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος τόσο στο σκέλος της δημοσιονομικής προσαρμογής όπου το 2010 κλείνει με επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου, όσο και στο σκέλος των διαρθρωτικών αλλαγών του Προγράμματος. Μέσα σε ελάχιστους μήνες έχουν επιτευχθεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις και διαρθρωτικές αλλαγές που περιλαμβάνουν: την ανεξάρτητη Στατιστική Αρχή, το νέο φορολογικό σύστημα, το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, τον «Καλλικράτη», το πρόγραμμα «διαύγεια», την ασφαλιστική μεταρρύθμιση, τις εργασιακές σχέσεις, τον χρηματοπιστωτικό τομέα, την απελευθέρωση υπηρεσιών, την προστασία υπερχρεωμένων επιχειρήσεων και νοικοκυριών, την απλοποίηση διαδικασιών ίδρυσης επιχειρήσεων, την απελευθέρωση οδικών μεταφορών.

Έως το τέλος του 2010 θα έχουν ολοκληρωθεί δράσεις όπως: αναμόρφωση της φορολογικής διοίκησης, νέο θεσμικό πλαίσιο εκδίκασης φορολογικών προσφυγών και επίλυσης φορολογικών διαφορών, απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης, νέο πλαίσιο για την διευκόλυνση των επενδύσεων, απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας, σχέδιο αποκρατικοποιήσεων.

Μέχρι σήμερα, η Ελλάδα εξασφάλισε την εκταμίευση των δύο πρώτων δόσεων του μηχανισμού στήριξης, ως αποτέλεσμα των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών στόχων που είχαν τεθεί και επιτεύχθηκαν έως το τέλος Ιουνίου 2010. Το 2011 αναμένεται να είναι μία χρονιά εκκίνησης της σταδιακής, σταθερής και βιώσιμης ανάκαμψης της Ελληνικής Οικονομίας.

Ο Προϋπολογισμός του 2011 διαμορφώνεται μέσα σε ένα εντελώς νέο πλαίσιο. Εντάσσεται σε ένα μεσοπρόθεσμο φιλόδοξο σχέδιο δημοσιονομικής προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης, και αποσκοπεί στο να αποτελέσει το διαβατήριο για την πλήρη αποκατάσταση της αξιοπιστίας της χώρας και την επάνοδο της οικονομίας μας σε μια νέα βιώσιμη πορεία ανάπτυξης και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2010 είναι σημαντικά καλύτερο από τους στόχους που είχαν τεθεί αρχικά για το έτος και εκπληρώνει πλήρως τους στόχους, οι οποίοι αναθεωρήθηκαν και ενσωματώθηκαν στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής.

Με βάση τις εκτιμήσεις για την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 2010 το έλλειμμα του Κρατικού Προϋπολογισμού έως το τέλος του έτους θα έχει μειωθεί κατά 36,9% και το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης κατά 43,5%. Το έλλειμμα του Κρατικού Προϋπολογισμού σε απόλυτο μέγεθος θα μειωθεί από 30.866 εκ. ευρώ σε 19.473 εκ. ευρώ και το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης από 32.752 εκ. ευρώ σε 18.508 εκ. ευρώ ή 7,8% του ΑΕΠ, πέρα και από το στόχο του 8,1% του ΑΕΠ του προγράμματος. Με το αποτέλεσμα αυτό εκπληρώνεται απολύτως η δέσμευση της Ελλάδας στο πλαίσιο του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής και με βάση τις αποφάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ. Τα δημοσιονομικά στοιχεία της γενικής κυβέρνησης, για παρελθόντα και το τρέχον έτος, ενδέχεται να επηρεαστούν – όπως έχει ανακοινώσει η Eurostat τον Απρίλιο του 2010 – από την ενσωμάτωση στους λογαριασμούς γενικής κυβέρνησης, οργανισμών και υποχρεώσεων του δημοσίου που δεν εντάσσονταν.

Το 2010 εκτιμάται ότι θα υπάρξει σημαντική μείωση του πρωτογενούς ελλείμματος τόσο του Κρατικού Προϋπολογισμού όσο και της Γενικής Κυβέρνησης από τα 18.541 εκ. ευρώ σε 6.264 εκ. ευρώ ή κατά 66,2%, ενώ σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης η μείωση εκτιμάται σε 74%, από τα 20.427 εκ. ευρώ σε 5.299 εκ. ευρώ.

Η επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου του 2010 στηρίζεται τόσο στην αύξηση των εσόδων όσο και στη μείωση των δαπανών. Τα έσοδα του Τακτικού Προϋπολογισμού εκτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 8,7% ενώ οι δαπάνες θα περιοριστούν κατά 7,8%. Για τα έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων εκτιμάται αύξηση κατά 47,7% και για τις δαπάνες μείωση κατά 6,1%.

Με τον Προϋπολογισμό του 2011 συνεχίζεται η δεύτερη φάση του εμπροσθοβαρούς προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, αλλά και του

προγράμματος διαρθρωτικών αλλαγών στο κράτος και την οικονομία. Στόχος του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής για το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης το 2011 είναι τα 17.065 εκ. ευρώ ή 7,6% του ΑΕΠ. Η επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου του 2011 στηρίζεται σε συγκεκριμένα δημοσιονομικά μέτρα που έχουν αποτυπωθεί και ανακοινωθεί στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής.

Το Προσχέδιο του Προϋπολογισμού του 2011 θέτει ένα πιο φιλόδοξο στόχο με μείωση του ελλείμματος στα 16.285 εκ. ευρώ ή 7% του ΑΕΠ.

Στην εξέλιξη αυτή συντελούν τόσο τα προβλεπόμενα αποτελέσματα στην εκτέλεση του Κρατικού Προϋπολογισμού όσο και στους Προϋπολογισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Το έλλειμμα του Κρατικού Προϋπολογισμού προβλέπεται να μειωθεί από τα 19.473 εκ. ευρώ στα 16.089 εκ. ευρώ ή κατά 17,4%. Στην εξέλιξη αυτή συντελούν τόσο η προβλεπόμενη αύξηση των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού κατά 6,9% όσο και η μείωση των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού κατά 5,9%, ενώ στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων προβλέπεται αύξηση των εσόδων κατά 30,1% ως αποτέλεσμα της επιτάχυνσης της απορρόφησης του ΕΣΠΑ που έχει ήδη ξεκινήσει από το 2010 και μείωση των δαπανών στο εθνικό σκέλος κατά 3,3%.

Με βάση τα παραπάνω το πρωτογενές έλλειμμα σχεδόν μηδενίζεται το 2011 ως ποσοστό του ΑΕΠ (288 εκ. ευρώ). Σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης το πρωτογενές έλλειμμα προβλέπεται στα 484 εκ. ευρώ ή κατά 90,9%.

Η σημαντική μείωση των ελλειμμάτων και κυρίως του πρωτογενούς ελλείμματος οδηγεί στη συγκράτηση του ρυθμού αύξησης του δημοσίου χρέους.

Το 2010 η αύξηση του χρέους Κεντρικής Κυβέρνησης που οφείλεται στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα είναι σημαντικά μικρότερη, όμως επιβαρύνεται από την ανάληψη και τη ρύθμιση των χρεών των νοσοκομείων ύψους 5.340 δισ. ευρώ, τη χρηματοδότηση των καταπτώσεων εγγυήσεων και την πληρωμή εξοπλιστικών. Στο τέλος του έτους τα συνολικά διαθέσιμα για την κάλυψη των υποχρεώσεων του πρώτου τριμήνου του 2011 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στο ποσό των 11.700 εκατ. Ευρώ.

Το έτος 2011 προβλέπεται περαιτέρω συγκράτησή του ρυθμού αύξησης του δημοσίου χρέους παρά το γεγονός ότι στην αύξησή του προβλέπεται ότι θα συντελέσουν εκτός από το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού και οι αυξημένες προβλεπόμενες καταπτώσεις εγγυήσεων.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1

Οικονομικές εξελίξεις και προοπτικές 11

- 1 Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις 11
- 2 Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα 12

Κεφάλαιο 2

Κυβερνητικές πολιτικές και στόχοι 19

- 1 Γενική επισκόπηση της ελληνικής οικονομίας 19
- 2 Το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής 20

Κεφάλαιο 3

Μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού συστήματος 39

- 1 Νέο πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης και ευθύνης 39

Κεφάλαιο 4

Προϋπολογισμός γενικής κυβέρνησης 45

- 1 Κρατικός προϋπολογισμός έτους 2010 45
- 2 Κρατικός προϋπολογισμός έτους 2011 52

Κεφάλαιο 5

Δημόσιο χρέος 63

- 1 Σύνθεση του δημόσιου χρέους 63
- 2 Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους 65
- 3 Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου 66
- 4 Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικών στόχων για το 2011 67

www.sale.gr

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

1. Διεθνείς οικονομικές εξελίξεις

Στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, οι παρεμβάσεις κεντρικών τραπεζών και κυβερνήσεων, ήδη από τα μέσα του 2008, για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της οικονομικής δραστηριότητας συνέβαλλαν στη σταδιακή ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας το τελευταίο τρίμηνο του 2009. Οι κύριες παρεμβάσεις αφορούσαν στην εξασφάλιση επαρκούς ρευστότητας και στην ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, στη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας της διατραπεζικής αγοράς και στην αποκατάσταση των ρυθμών πιστωτικής επέκτασης σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά, καθώς και στην ανάληψη δημοσιονομικών μέτρων για τη στήριξη συνολικής ζήτησης και των εισοδηματικά ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Η αύξηση των κρατικών δαπανών για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την αποφυγή βαθύτερης οικονομικής ύφεσης συνέβαλλε σε σημαντικό βαθμό στην ταχύτερη έξοδο από την οικονομική κρίση σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες. Από την άλλη πλευρά, οι προϋπάρχουσες δημοσιονομικές ανισορροπίες, ιδίως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), επέτειναν τους φόβους των επενδυτών για προσωρινή οικονομική ανάκαμψη και για μη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών, καθιστώντας έτσι τη βελτίωση στα μακροοικονομικά μεγέθη ιδιαίτερα εύθραυστη.

Τα σημάδια για αργή και σταδιακή ανάκαμψη στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον αντανακλώνται και στις προβλέψεις των οικονομικών μεγεθών από τους διεθνείς οργανισμούς. Σύμφωνα με έκθεση του ΔΝΤ (Ιούλιος 2010), το ΑΕΠ της παγκόσμιας οικονομίας αναμένεται να αυξηθεί κατά 4,6% το 2010 και κατά 4,3% το 2011, κατόπιν συρρίκνωσης κατά 0,6% το 2009. Οι εκτιμήσεις του ΑΕΠ για το 2010 αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω κατά 0,5% σε σύγκριση με την έκθεση του Απριλίου 2010, εξαιτίας της ισχυρότερης ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας το πρώτο εξάμηνο του έτους. Ωστόσο, η ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας φαίνεται να οδηγείται περισσότερο από την ισχυρή ανάπτυξη στις αναδυόμενες οικονομίες, ενώ οι δημοσιονομικές ανισορροπίες στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν τροχοπέδη για την ταχύτερη βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών.

Για την ευρωζώνη εκτιμάται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,0% το 2010 και κατά 1,3% το 2011 από μείωση του ΑΕΠ κατά 4,1% το 2009, γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη σημαντική ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας στη Γερμανία και στη Γαλλία. Παρόμοια είναι η εκτίμηση για την πορεία των οικονομιών της ΕΕ το 2010, ενώ ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ προβλέπεται στο 1,6% το 2011.

Η αναμενόμενη βελτίωση των οικονομικών της ευρωζώνης στηρίζεται στην εκτίμηση για σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος λόγω των συντονισμένων πολιτικών στήριξης των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και της υιοθέτησης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Στήριξης των δανειακών αναγκών των κρατών μελών (που, μεταξύ άλλων, θωρακίζει τις οικονομίες από τον κίνδυνο κερδοσκοπικών επιθέσεων). Παράλληλα, οι ανησυχίες των αγορών για μη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών σε χώρες της ευρωζώνης οδήγησε σε σημαντική υποτίμηση της ισοτιμίας του ευρώ έναντι του δολαρίου από τα τέλη του 2009. Η

μέση μηνιαία ισοτιμία του ευρώ τον Αύγουστο του 2010 ήταν χαμηλότερη κατά 9,6% σε ετήσια βάση και κατά 11,8% σε σύγκριση με το Δεκέμβριο του 2009. Η υποτίμηση του ευρώ σηματοδοτεί ενίσχυση των εξαγωγών της ευρωζώνης και, συνεπώς, μερικό αντιστάθμισμα στη σημαντική μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης στις χώρες μέλη.

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι για την ενίσχυση της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης το 2011 συνίστανται στην αποσταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος εξαιτίας των υπερχρεωμένων κρατών, γεγονός που δύναται να επηρεάσει τους ισολογισμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων και να περιορίσει το ρυθμό χορηγήσεων προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Δεδομένης της αλληλεπίδρασης εμπορικών ροών και χρηματοπιστωτικών συνθηκών στις ανεπτυγμένες οικονομίες, η χειροτέρευση των επενδυτικών και καταναλωτικών προσδοκιών θα μπορούσε να οδηγήσει σε χαμηλότερο από τον προβλεπόμενο ρυθμό αύξησης της παγκόσμιας ζήτησης.

2. Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

2.1 Οι εξελίξεις το 2010

Η οικονομική δραστηριότητα

Οι δείκτες οικονομικής συγκυρίας επιβεβαιώνουν τη συνέχιση της ύφεσης της Ελληνικής οικονομίας. Το 1^ο τρίμηνο του 2010 ο ρυθμός ανάπτυξης επιβραδύνθηκε στο -2,3% (από -1% το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους), ενώ στο 2^ο τρίμηνο του έτους η μείωση του πραγματικού ΑΕΠ έφθασε το 3,7% (από -1,9% το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους). Στη μείωση του ΑΕΠ συνέβαλαν κυρίως η σημαντική μείωση της δημόσιας κατανάλωσης και των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, ενώ θετική συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ είχε το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών. Η μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης ήταν μικρότερη του αναμενομένου στο 1^ο τρίμηνο του έτους, λόγω συγκυριακών και τεχνικών παραγόντων, όπως η πληρέστερη καταγραφή της καταναλωτικής δαπάνης με την αύξηση της ζήτησης για αποδείξεις, η αύξηση της κατανάλωσης σε διαρκή αγαθά πριν την αναμενόμενη αύξηση του ΦΠΑ, το χαμηλό επίπεδο καταναλωτικής ζήτησης το 1^ο τρίμηνο του 2009 κ.λπ. Στο 2^ο τρίμηνο όμως, η ιδιωτική κατανάλωση μειώθηκε κατά 3,7%.

Για ολόκληρο το 2010, η εκτίμηση για ρυθμό ανάπτυξης -4% παραμένει. Τους τελευταίους μήνες παρατηρείται μια μικρή βελτίωση στους δείκτες οικονομικού κλίματος και προσδοκιών, όμως εξακολουθούν να παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα.

Απασχόληση – Ανεργία

Με βάση την έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΣΥΕ, το 2^ο τρίμηνο του 2010 η ανεργία έφθασε στο 11,8%, έναντι 11,7% του 1^{ου} τριμήνου., ενώ η συνολική απασχόληση μειώθηκε κατά 2,3% σε σχέση με πέρυσι. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 594 χιλ. άτομα και οι απασχολούμενοι σε 4.427 χιλ. άτομα. Η μείωση της απασχόλησης και η αύξηση της ανεργίας είναι αποτέλεσμα της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, κυρίως στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Εξετάζοντας τα χαρακτηριστικά της ανεργίας, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών, η ανεργία των νέων 15-29 ετών ξεπερνά το 22%, υψηλότερο ποσοστό ανεργίας παρατηρείται σε όσους δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο,

ενώ οι μακροχρόνια άνεργοι ξεπερνούν το 45% του συνόλου των ανέργων. Σημαντικές είναι, επίσης, οι διαφοροποιήσεις του ποσοστού ανεργίας ανά περιφέρεια της χώρας.

Οι τάσεις αυτές αναμένεται να συνεχιστούν και τους επόμενους μήνες του έτους. Το ποσοστό ανεργίας για ολόκληρο το έτος εκτιμάται γύρω στο 11,6%, από 9,5% το 2009, ενώ η μείωση της απασχόλησης προβλέπεται στο 2,6%.

Τιμές

Το 2010 ενισχύθηκαν οι πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία. Τον Αύγουστο, ο ΓΔΤΚ αυξήθηκε κατά 5,5% σε 12μηνη βάση, ενώ η μέση αύξηση του 8μήνου Ιαν. – Αυγούστου έφθασε το 4,4%. Δεδομένης της φθίνουσας ζήτησης στην οικονομία, οι αυξήσεις των τιμών αποδίδονται στις αυξήσεις των συντελεστών του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης, καθώς και στην ύπαρξη μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών συνθηκών στις αγορές, με την απορρόφηση των αυξήσεων των συντελεστών του ΦΠΑ από την αγορά να κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα. Ο πυρήνας του πληθωρισμού διατηρείται σε ψηλά επίπεδα και έφθασε το 3,6% τον Αύγουστο.

Για τους επόμενους μήνες του 2010 εκτιμάται ότι, σταδιακά από το Σεπτέμβριο, οι πληθωριστικές πιέσεις θα μειώνονται. Η περιορισμένη ζήτηση, η συγκράτηση του κόστους εργασίας λόγω της συγκρατημένης εισοδηματικής πολιτικής, αλλά και η υψηλή βάση του τελευταίου τριμήνου του 2009 είναι οι βασικοί παράγοντες της εξέλιξης αυτής. Για ολόκληρο το έτος εκτιμάται ότι ο ΓΔΤΚ θα αυξηθεί κατά 4,6%, με την επίδραση των αυξήσεων των φόρων στην αύξηση αυτή να εκτιμάται στο 3,5%.

Νομισματικές εξελίξεις

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής του μεγέθους που αποτελεί την ελληνική συμβολή στο M3¹ της ζώνης του ευρώ (εκτός του νομίσματος σε κυκλοφορία) υποχώρησε το επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου του 2010 και διαμορφώθηκε σε -10,7% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: -7,3%, δ' τρίμηνο 2009: 4,8%). Ο ρυθμός αυτός ήδη από το Φεβρουάριο του τρέχοντος έτους διαμορφώθηκε σε αρνητικό επίπεδο και ταυτόχρονα χαμηλότερα από τον αντίστοιχο ρυθμό στη ζώνη του ευρώ.

Η μείωση του συνόλου των βασικών συνιστωσών της ελληνικής συμβολής στο M3 της ζώνης του ευρώ ερμηνεύεται από την έντονη ύφεση στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία και τον περιορισμό της ζήτησης χρήματος για συναλλαγές. Παράλληλα, η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αυξημένη αβεβαιότητα μερίδας των αποταμιευτών σχετικά με την ασφάλεια των τραπεζικών καταθέσεων, η οποία οδήγησε στη μετακίνηση αποταμιευτικών κεφαλαίων από στοιχεία του M3 προς τοποθετήσεις εκτός του M3 (και ειδικότερα προς τοποθετήσεις στο εξωτερικό ή σε ρευστά διαθέσιμα). Ωστόσο, όπως διαφαίνεται, η συμπεριφορά αυτή των αποταμιευτών σταδιακά περιορίζεται. Αντίθετα, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία, έχει ενισχυθεί η μείωση των καταθέσεων των επιχειρήσεων, γεγονός που αναδεικνύει την υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας ως τη σημαντικότερη πλέον αιτία της μείωσης των καταθέ-

¹ Το νομισματικό μέγεθος M3 της Ελλάδος, αλλά και κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ, δεν μπορεί να υπολογιστεί με ακρίβεια, καθώς τα κέρματα και τραπεζογραμμάτια ευρώ που έχουν τεθεί σε κυκλοφορία σε κάθε χώρα της ζώνης του ευρώ διακρατούνται και από κατοίκους άλλων χωρών της ζώνης του ευρώ (αλλά και από κατοίκους τρίτων χωρών). Επομένως, εξαιτίας των τεχνικών προβλημάτων για τον υπολογισμό του νομίσματος σε κυκλοφορία σε κάθε χώρα της ζώνης του ευρώ, δεν σχολιάζεται η εξέλιξη του ελληνικού M3, παρά μόνον η εξέλιξη των βασικών συνιστωσών του (εκτός του νομίσματος σε κυκλοφορία).

σεων. Τέλος, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης του M3 που καταγράφεται το 2010 θα πρέπει να ερμηνευθεί αφού συνυπολογιστούν οι υψηλοί ρυθμοί ανόδου των προηγούμενων ετών, καθώς κάποια υποχώρηση από το επίπεδο νομισματικής ρευστότητας που είχε συσσωρευθεί κατά τα προηγούμενα έτη θα πρέπει να θεωρηθεί αναμενόμενη.

Αναλυτικότερα, ο ρυθμός μεταβολής του συνόλου των καταθέσεων, οι οποίες κατά τον ορισμό της ΕΚΤ περιλαμβάνονται στο M3, υποχώρησε σταδιακά κατά το 2010 και διαμορφώθηκε σε -9,9% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: -6,3%, δ' τρίμηνο 2009: 6,6%). Η εξέλιξη αυτή προήλθε από τη σημαντική υποχώρηση των καταθέσεων προθεσμίας έως 2 ετών, ο ετήσιος ρυθμός μείωσης των οποίων διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε -15,1% (β' τρίμηνο 2010: -13,6% δ' τρίμηνο 2009: 2,7%). Πτώση σημείωσαν και οι καταθέσεις διάρκειας μίας ημέρας, αλλά λιγότερο έντονη σε σύγκριση με τις προθεσμιακές καταθέσεις (Ιούλιος 2010: -3,1%, β' τρίμηνο 2010: 4,2%, δ' τρίμηνο 2009: 11,4%). Τέλος, οι τοποθετήσεις σε γερós, σε μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων διαθεσίμων και σε χρεόγραφα διάρκειας έως 2 έτη παρουσίασαν αρνητικούς ρυθμούς μεταβολής.

Ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του υπολοίπου της συνολικής χρηματοδότησης της οικονομίας από τα εγχώρια Νομισματικά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα (NXI),² μετά τη μεγάλη επιβράδυνση που σημείωσε το 2009, εμφάνισε διακυμάνσεις το πρώτο εξάμηνο του 2010 και μειώθηκε σε 6,0% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: 5,2%, δ' τρίμηνο 2009: 6,6%). Η πτώση του ρυθμού ανόδου της χρηματοδότησης προς την οικονομία κατά το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουλίου 2010 αντανάκλα τη συνεχιζόμενη επιβράδυνση του ρυθμού της πιστωτικής επέκτασης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα (επιχειρήσεις, ελεύθεροι επαγγελματίες-αγρότες-ατομικές επιχειρήσεις, ιδιώτες και ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα), ο οποίος διαμορφώθηκε σε 2,0% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: 3,0%, δ' τρίμηνο 2009: 4,5%). Αντίθετα, ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης αρχικά παρουσίασε έντονη άνοδο, ενώ μετά τον Απρίλιο του 2010 ακολούθησε πτωτική πορεία και τελικά επιταχύνθηκε σε 23,9% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: 15,3%, δ' τρίμηνο 2009: 18,9%).

Οι υψηλοί ρυθμοί τους οποίους συνέχισε να καταγράφει η πιστωτική επέκταση προς τη γενική κυβέρνηση οφείλονται στις αυξημένες τοποθετήσεις των εγχώριων NXI σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου. Όσον αφορά το ρυθμό ανόδου της χρηματοδότησης προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα, η συνεχιζόμενη επιβράδυνση που παρατηρείται αντανάκλα την επίδραση παραγόντων που αφορούν τόσο την προσφορά όσο και τη ζήτηση δανείων. Από την πλευρά της προσφοράς, ο περιορισμός της ρευστότητας των τραπεζών λόγω δυσκολιών στην άντληση κεφαλαίων από εξωτερικές πηγές αλλά και η αύξηση του πιστωτικού κινδύνου λόγω της κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας δυσχέραναν την παροχή πιστώσεων προς τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα. Από την πλευρά της ζήτησης, η υποχώρηση του ΑΕΠ και η μείωση των

² Το υπόλοιπο της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τη γενική κυβέρνηση, τον εγχώριο ιδιωτικό τομέα υπολογίζεται ως το άθροισμα των υπολοίπων των σχετικών δανείων, των χρεογράφων του Ελληνικού Δημοσίου και των εταιρικών ομολόγων που διακρατούν οι τράπεζες συν το υπόλοιπο των τιτλοποιημένων δανείων και των εταιρικών ομολόγων. Η μεταβολή της χρηματοδότησης υπολογίζεται με βάση τη διαφορά μεταξύ των υπολοίπων της τραπεζικής χρηματοδότησης σε δύο χρονικά σημεία τα οποία ορίζουν την περίοδο αναφοράς. Στη συνέχεια, η διαφορά αυτή προσαρμόζεται με τις διαγραφές δανείων κατά την περίοδο αναφοράς και προσαρμόζεται για τις μεταβολές της αξίας των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου (που ενσωματώνονται στο υπόλοιπο της χρηματοδότησης προς τη γενική κυβέρνηση), καθώς και για τις συναλλαγματικές διαφορές που ενσωματώνονται στα δάνεια σε ξένο νόμισμα εκφραζόμενα σε ευρώ, ώστε να προκύπτει η καθαρή ροή της συνολικής χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, προστίθενται οι συναλλαγματικές διαφορές από την ανατίμηση του ευρώ ως προς τα ξένα νομίσματα και αφαιρούνται οι συναλλαγματικές διαφορές από την υποτίμηση του ευρώ ως προς τα ξένα νομίσματα.

εισοδημάτων επέδρασαν αρνητικά στη ζήτηση δανείων από τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Όσον αφορά τις επιμέρους συνιστώσες του ετήσιου ρυθμού ανόδου της χρηματοδότησης του εγχώριου ιδιωτικού τομέα, ο ρυθμός αύξησης της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις σημείωσε επιβράδυνση το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουλίου 2010 και διαμορφώθηκε σε 2,8% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: 3,7%, δ' τρίμηνο 2009: 5,5%). Ο ρυθμός ανόδου της χρηματοδότησης προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αγρότες και τις ατομικές επιχειρήσεις διαμορφώθηκε σε 2,7% τον Ιούλιο, σχεδόν αμετάβλητος σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (2,6%) (σημειώνεται ότι από τον Ιούνιο του 2010 οι ελεύθεροι επαγγελματίες σύμφωνα με τους κανόνες του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών αποτελούν χωριστό τομέα). Τέλος, ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης προς τους ιδιώτες και τα ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα υποχώρησε σε 1,1% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: 2,2%, δ' τρίμηνο 2009: 3,3%).

Από τις επιμέρους κατηγορίες της χρηματοδότησης των ιδιωτών και των ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων, ο ετήσιος ρυθμός ανόδου των στεγαστικών δανείων υποχώρησε σε 1,9% τον Ιούλιο (β' τρίμηνο 2010: 3,1%, δ' τρίμηνο 2009: 3,9%), ενώ εκείνος των καταναλωτικών δανείων διαμορφώθηκε σε αρνητικό επίπεδο, -0,7% (β' τρίμηνο 2010: 0,4%, δ' τρίμηνο 2009: 2,4%).

Το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2010, τα επιτόκια των νέων τραπεζικών καταθέσεων και δανείων στην Ελλάδα ως επί το πλείστον αυξήθηκαν, αντιστρέφοντας την πορεία αποκλιμάκωσης που γενικά ακολουθούσαν κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, η αυξημένη αβεβαιότητα των αποταμιευτών, η κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, ο υψηλότερος πιστωτικός κίνδυνος και κίνδυνος ρευστότητας που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα αποτέλεσαν τους κύριους παράγοντες διαμόρφωσης των τραπεζικών επιτοκίων.

Ειδικότερα, όσον αφορά τα επιτόκια των τραπεζικών καταθέσεων και των *repos*, σημαντική ήταν η αύξηση του επιτοκίου των καταθέσεων προθεσμίας (νέες καταθέσεις με συμφωνημένη διάρκεια έως ένα έτος) από τα νοικοκυριά, το οποίο εμφάνισε άνοδο κατά 161 μονάδες βάσης και τον Ιούλιο του 2010 διαμορφώθηκε σε 3,71%. Γενικά, αυξητικά κινήθηκαν και τα επιτόκια των τραπεζικών δανείων το ίδιο διάστημα. Συγκεκριμένα, όσον αφορά τα δάνεια προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, το μέσο επιτόκιο των νέων δανείων αυτής της κατηγορίας αυξήθηκε κατά 128 μονάδες βάσης και διαμορφώθηκε σε 5,70% τον Ιούλιο του 2010, ενώ η μεγαλύτερη άνοδος (κατά 176 μονάδες βάσης) παρατηρήθηκε στην κατηγορία των νέων δανείων ποσού έως 1 εκατ. ευρώ, με επιτόκιο σταθερό από 1 έως 5 έτη. Όσον αφορά τα δάνεια προς τα νοικοκυριά, το μέσο επιτόκιο των δανείων αυτών ανήλθε λιγότερο, κατά 26 μονάδες βάσης, επηρεαζόμενο από την άνοδο τόσο του μέσου επιτοκίου των καταναλωτικών δανείων (κατά 84 μονάδες βάσης) όσο και του αντίστοιχου των νέων στεγαστικών δανείων (κατά 37 μονάδες βάσης), τα οποία διαμορφώθηκαν τον Ιούλιο σε 9,78% και 3,78% αντίστοιχα.

Το περιθώριο επιτοκίου, δηλ. η διαφορά μεταξύ του μέσου σταθμικού επιτοκίου των νέων τραπεζικών δανείων και του αντίστοιχου επιτοκίου των νέων καταθέσεων στην Ελλάδα μειώθηκε ελαφρά (κατά 11 μονάδες βάσης) το επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2010 και διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε 366 μονάδες βάσης, αντικατοπτρίζοντας την ταχύτερη άνοδο του μέσου επιτοκίου των καταθέσεων σε σχέση με το μέσο επιτόκιο των δανείων. Το περιθώριο επιτοκίου στην Ελλάδα παραμένει υψηλότερο από ό,τι το αντίστοιχο μέγεθος στη ζώνη του ευρώ (Ιούλιος 2010: 2,23%), αν και η διαφορά μεταξύ των δύο περιθωρίων επιτοκίου (Ιούλι-

ος 2010: 143 μονάδες βάσης) έχει περιοριστεί ελαφρά σε σύγκριση με το τέλος του προηγούμενου έτους.

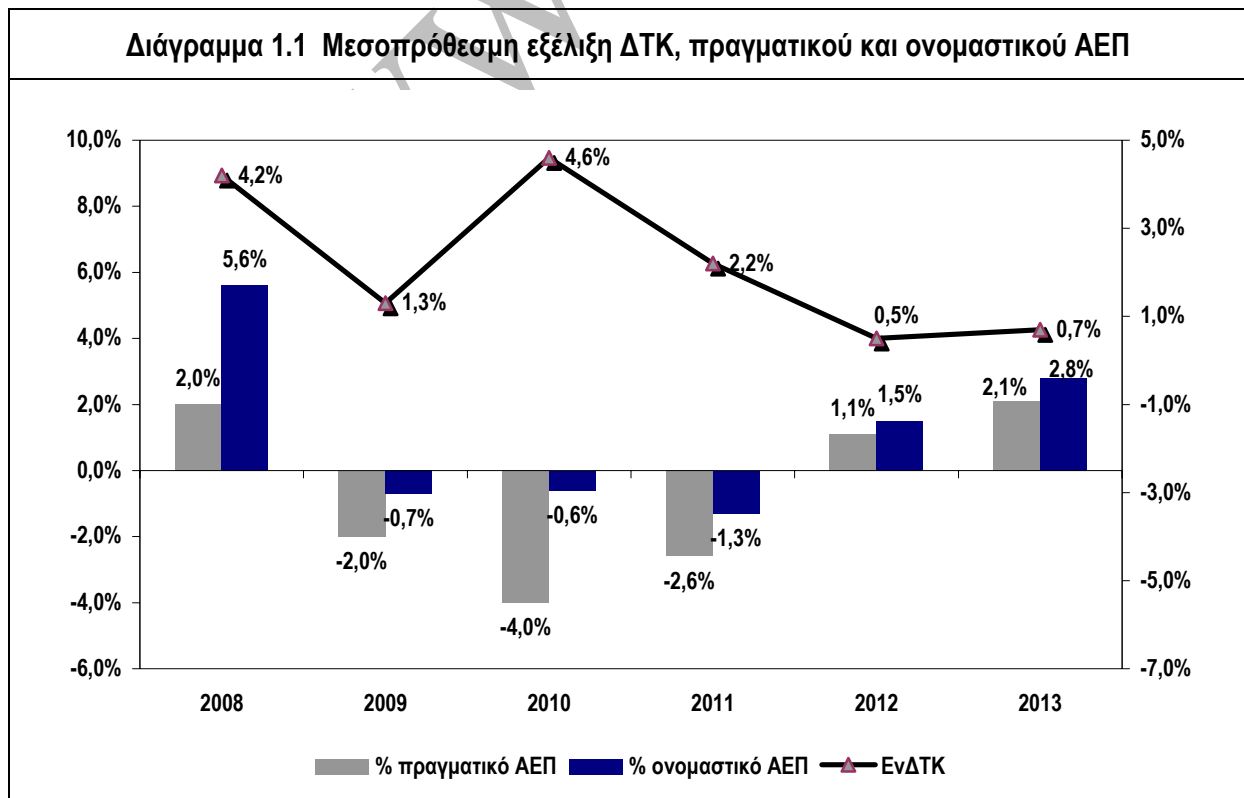
2.2 Το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο 2011-2013

Το εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον εμφανίζεται ευνοϊκότερο μετά το 2011 σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν (γράφημα 1.1). Αν και οι αβεβαιότητες εξακολουθούν να είναι μεγάλες, για τις περισσότερες αναπτυγμένες οικονομίες οι προοπτικές ανάπτυξης είναι καλύτερες, ενώ η προβλεπόμενη αύξηση της τιμής του πετρελαίου και των άλλων πρώτων υλών είναι μικρή.

Οι εξελίξεις αυτές εκτιμάται ότι θα επηρεάσουν θετικά και την ελληνική οικονομία, με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να προβλέπεται ότι θα αυξηθούν κατά 6,1% το 2011, κατά 5,7% το 2012 και 7,3% το 2013 γεγονός που υποδηλώνει την σημαντική συμβολή του εξωτερικού τομέα στην ανάκαμψη της Ελληνικής Οικονομίας.

Το 2011, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας προβλέπεται να παραμείνει αρνητικός (-2,6%), λόγω της συνέχισης της δημοσιονομικής προσαρμογής και του εμπροσθοβαρού χαρακτήρα του προγράμματος προσαρμογής, που έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του ΑΕΠ τη διετία 2010-2011, προτού επανέλθει η οικονομία ξανά σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Ταυτόχρονα, οι διαρθρωτικές αλλαγές που ξεκίνησαν το 2010 αλλά και όσες προγραμματίζονται αναμένεται να συμβάλλουν στην σταδιακή επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται να ανέλθει το 2011 στο 14,5% του εργατικού δυναμικού, το 2012 στο 15% και το 2013 στο 14,6%. Αντίστοιχα η διαρκής μείωση της απασχόλησης κατά την περίοδο 2009-2011, αναμένεται να αναστραφεί στα τέλη του 2011 οδηγώντας σε οριακή αύξηση της απασχόλησης το 2013 (0,8%).

Τέλος ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί σημαντικά καθ' όλη τη διάρκεια του 2011-2013 επηρεαζόμενος από την εισοδηματική πολιτική που έχει συμφωνηθεί στον ιδιωτικό τομέα και τις διαρθρωτικές αλλαγές που αναμένεται να βελτιώσουν τη λειτουργία των αγορών. Έτσι ενώ η αύξηση του ΔΤΚ το 2011 εκτιμάται στο 2,2% κατά το 2012 και 2013 ο ΔΤΚ εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 0,5% και 0,7% αντίστοιχα.

Στον πίνακα 1.1 παρουσιάζονται συνολικά οι μεσοπρόθεσμες προβλέψεις για τα βασικά μεγέθη του πραγματικού τομέα της οικονομίας για την περίοδο 2011-2013.

	2009	2010	2011	2012	2013
1. ΑΕΠ	-2,0	-4,0	-2,6	1,1	2,1
2. Ιδιωτική κατανάλωση	-1,8	-3,5	-4,5	1,0	1,1
3. Δημόσια κατανάλωση	9,6	-9,0	-8,0	-6,0	-1,0
4. Επενδύσεις	-13,1	-7,3	-7,0	-2,6	1,1
5. Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-18,1	1,3	6,1	5,7	7,3
6. Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-14,1	-10,3	-6,6	-1,5	1,5
7. ΔΤΚ	1,3	4,6	2,2	0,5	0,7
8. Αποπληθωριστής ΑΕΠ	1,0	3,5	1,3	0,4	0,7
9. Απασχόληση	-1,2	-2,6	-3,0	-0,4	0,8
10. Ποσοστό ανεργίας	9,5	11,6	14,5	15	14,6

www.sale.gr

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

1. Γενική επισκόπηση της ελληνικής οικονομίας

Το 2010 ήταν ένα από τα πλέον κρίσιμα έτη των τελευταίων δεκαετιών για την ελληνική οικονομία. Είναι γεγονός ότι η διεθνής κρίση των ετών 2008-2009 οδήγησε στην εντυπωσιακή αύξηση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες (G-20) από 78% κατά μέσο όρο το 2007 σε 98% το 2009¹. Στην ελληνική οικονομία όμως, όπου το δημόσιο χρέος ήταν ήδη από τα υψηλότερα ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, η διεθνής κρίση δημιούργησε πρόσθετες δυσμενείς επιπτώσεις από τις ήδη υπάρχουσες χρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες, στις οποίες καταγράφονται η χαμηλή ανταγωνιστικότητα, η μικρή παραγωγικότητα του δημοσίου τομέα, η γραφειοκρατία, οι αδυναμίες του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, η ακαμψία στην αγοράς εργασίας, οι στρεβλώσεις στις αγορές προϊόντων καθώς και οι συσσωρευμένες δημοσιονομικές ανισορροπίες.

Συνεπώς, το 2010 η ελληνική οικονομία βρέθηκε αντιμέτωπη με τρεις ταυτόχρονα μεγάλες μακροοικονομικές ανισορροπίες, καθώς και με ιδιαίτερα υψηλά επιτόκια για δανεισμό και αναχρηματοδότηση του χρέους της από τις διεθνείς αγορές. Οι ανισορροπίες ήταν:

- Το δημοσιονομικό έλλειμμα, το οποίο ήταν το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρωζώνη (13,6%).
- Το ύψος του δημοσίου χρέους, το οποίο ξεπέρασε το 100% του ΑΕΠ και σε συνδυασμό το έλλειμμα αξιοπιστίας που προκάλεσε η πλημμελής παροχή δημοσιονομικών στατιστικών στοιχείων προκάλεσε κρίση τόσο στην αναχρηματοδότηση του χρέους όσο και στη ρευστότητα του δημοσίου, αλλά και σημαντική αύξηση στο κόστος εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, γεγονός που επιτάχυνε τις εξελίξεις.
- Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, το οποίο κυρίως αντανάκλα τις αδυναμίες, τις υστερήσεις και τις στρεβλώσεις του αναπτυξιακού προτύπου της ελληνικής οικονομίας.

Για την έξοδο της ελληνικής οικονομίας από τη δημοσιονομική κρίση και την επαρκή χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών της, δημιουργήθηκε ο Μηχανισμός Χρηματοδοτικής Στήριξης των 110 δισ. ευρώ από τις χώρες της Ευρωζώνης και το ΔΝΤ. Ο κίνδυνος επέκτασης των κερδοσκοπικών πιέσεων σε ολόκληρη την Ευρωζώνη και η αναγνώριση ότι το πρόβλημα αφορά όλες τις χώρες της Ευρωζώνης, οδήγησε στη συνέχεια και στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Χρηματοδότησης των 750 δισ. ευρώ.

Το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής, που εφαρμόζεται από το Μάιο του 2010 αποτυπώθηκε στο Μνημόνιο συνεργασίας της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η πολιτική αυτή περιλαμβάνει ως άμεσο στόχο τη δραστική μείωση του ελλείμματος και τη δημοσιονομική προσαρμογή, παράλληλα με τη σταδιακή εφαρμογή εκτεταμένων διαρθρωτικών αλλαγών, για να επιταχυνθεί η αύξηση της παραγωγικότητας, να ανακτήσει η ελληνική οικονομία την ανταγωνιστικότητά

¹ IMF : *Moving Public Debt onto a Sustainable Path*, September 1, 2010

της, να βελτιώσει τις συνθήκες παραγωγής και, τελικά, να οδηγηθεί μεσοπρόθεσμα στην αύξηση του δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Το χαρακτηριστικό του προγράμματος είναι ότι είναι εμπροσθοβαρές ως προς τα δημοσιονομικά μέτρα, και τα πρώτα επιτυχή αποτελέσματα από την απόδοση των μέτρων δείχνουν ότι το πρόγραμμα εφαρμόζεται όπως έχει σχεδιαστεί. Όλα τα μέτρα μείωσης των δαπανών και αύξησης των εσόδων έχουν νομοθετηθεί έγκαιρα. Το πρόγραμμα παρέχει, μέσω της ανά τριμήνου χρηματοδότησης των δανειακών αναγκών, τον αναγκαίο χρόνο ώστε να εφαρμοστούν τα απαραίτητα μέτρα για την εξυγίανση της δημοσιονομικής κατάστασης και να εξασφαλισθεί η επάνοδος στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις υλοποιούνται με ταχείς ρυθμούς και μεσοπρόθεσμα θα συντελέσουν στη σταθεροποίηση του δημοσίου χρέους και στη μείωση των ελλειμμάτων, αυξάνουν το παραγωγικό δυναμικό της οικονομίας και στηρίζουν την προοπτική για ταχύρρυθμη και βιώσιμη ανάπτυξη.

Ειδικότερα:

- Οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας αναμένεται να ενισχύσουν την απασχόληση και την ανταγωνιστική λειτουργία των επιχειρήσεων και να ενισχύσουν σημαντικά την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας.
- Η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος συμβάλλει στην εξασφάλιση βιωσιμότητας του συστήματος και στην αποτροπή εκρηκτικών δημοσιονομικών ανισορροπιών μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα η μεταρρύθμιση θα συμβάλει στη συγκράτηση της αύξησης των σχετικών δαπανών.
- Οι αλλαγές στη δημόσια διοίκηση αναμένεται να συντείνουν στον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα, στη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών και στον περιορισμό της σπατάλης του δημοσίου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης (Πρόγραμμα «Καλλικράτης»), που στοχεύει τόσο στην αύξηση της παραγωγικότητας όσο και στη δραστική εξοικονόμηση πόρων.
- Η μεταρρύθμιση του συστήματος δημοσιονομικής διαχείρισης που βασίζεται στη ριζική αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος και τους συστήματος διαχείρισης των δημοσίων δαπανών, θα διασφαλίσει τη βιωσιμότητα της δημοσιονομικής προσαρμογής.

2. Το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής

Η Ελλάδα εκπόνησε ένα πολύ φιλόδοξο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής με ορίζοντα εφαρμογής μία τριετία. Στο Πρόγραμμα αυτό επικαιροποιήθηκαν και εντάχθηκαν οι στόχοι και οι πολιτικές του Προγράμματος Σταθερότητας και Ανάπτυξης, αποτυπώθηκαν οι μεσοπρόθεσμοι δημοσιονομικοί και οικονομικοί στόχοι της χώρας, καθώς και το πλαίσιο των δράσεων και πολιτικών για την επίτευξή τους.

Με βάση αυτό το νέο Πρόγραμμα η Ελλάδα κατάφερε να εξασφαλίσει τη δημιουργία ενός πρωτόγνωρου σε μέγεθος μηχανισμού στήριξης, που προβλέπει τη δανειοδότηση από τις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο με 110 δις. ευρώ για τρία χρόνια. Οι χώρες-μέλη της Ευρωζώνης συμμετέχουν με 80 δις. ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο με 30 δις. ευρώ. Το δάνειο θα εκταμιευθεί σε 13 τριμηνιαίες δόσεις. Προϋπόθεση

για την εκταμίευση των δόσεων είναι η επίτευξη των στόχων – ποσοτικών και διαρθρωτικών – που έχουν τεθεί για κάθε τρίμηνο υλοποίησης του Προγράμματος.

Το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής θέτει τρεις κεντρικούς στόχους:

- Βιώσιμη δημοσιονομική προσαρμογή.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, με επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης από το 2012, μείωση του εξωτερικού ελλείμματος και χρέους, αύξηση της παραγωγής και των εξαγωγών.
- Σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη χρηματοδότηση της οικονομίας, των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών.

Για την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος ενεργοποιείται και αξιοποιείται κάθε διαθέσιμο εργαλείο και δυνατότητα πολιτικής που περιλαμβάνουν:

- Δημοσιονομικά μέτρα, για την άμεση μείωση των ελλειμμάτων και των δανειακών αναγκών μας.
- Διαρθρωτικά μέτρα, για τη βιώσιμη διόρθωση των δημοσίων οικονομικών, την απελευθέρωση δυνάμεων και πόρων στην οικονομία, την ενίσχυση της ανάπτυξης και τη βιώσιμη αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης.
- Χρηματοπιστωτικά μέτρα, για τη διαφύλαξη της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και την εξασφάλιση της ρευστότητας στην οικονομία.

Στο Πρόγραμμα αποτυπώνεται και η ρητή δέσμευση της Κυβέρνησης για τη δίκαιη κατανομή του κόστους προσαρμογής και την προστασία των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων από τις συνέπειες της οικονομικής ύφεσης. Στην εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών, μεγαλύτερη είναι η συνεισφορά και η συμβολή από όσους έχουν μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα και από όσους δεν έχουν διαχρονικά συμβάλλει με το μερίδιο που τους αναλογεί στη φορολογική επιβάρυνση.

Μέχρι σήμερα, η Ελλάδα εξασφάλισε την εκταμίευση των δύο πρώτων δόσεων, ως αποτέλεσμα των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών στόχων που είχαν τεθεί και επιτεύχθηκαν έως το τέλος Ιουνίου 2010.

Ο προγραμματισμός των αξιολογήσεων και εκταμιεύσεων περιγράφεται στον πίνακα 2.1.

Πίνακας 2.1 Προγραμματισμός εκταμιεύσεων Μηχανισμού Στήριξης					
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΩΣ	ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗ	ΔΑΝΤ	ΕΕ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΧΗ	3 ΜΑΪΟΥ 2010	ΜΑΙΟΣ 2010	5,5	14,5	20
1	30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2010	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010	2,5	6,5	9
2	30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2010	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010	2,5	6,5	9
3	31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011	4,1	10,9	15
4	31 ΜΑΡΤΙΟΥ 2011	ΜΑΙΟΣ 2011	3,3	8,7	12
5	30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2011	2,2	5,8	8
6	30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2011	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011	1,4	3,6	5
7	31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2011	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2012	2,7	7,3	10
8	31 ΜΑΡΤΙΟΥ 2012	ΜΑΙΟΣ 2012	1,6	4,4	6
9	30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2012	1,6	4,4	6
10	30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2012	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2012	0,5	1,5	2
11	31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2012	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013	1,6	4,4	6
12	31 ΜΑΡΤΙΟΥ 2013	ΜΑΙΟΣ 2013	0,5	1,5	2

2.1. Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο

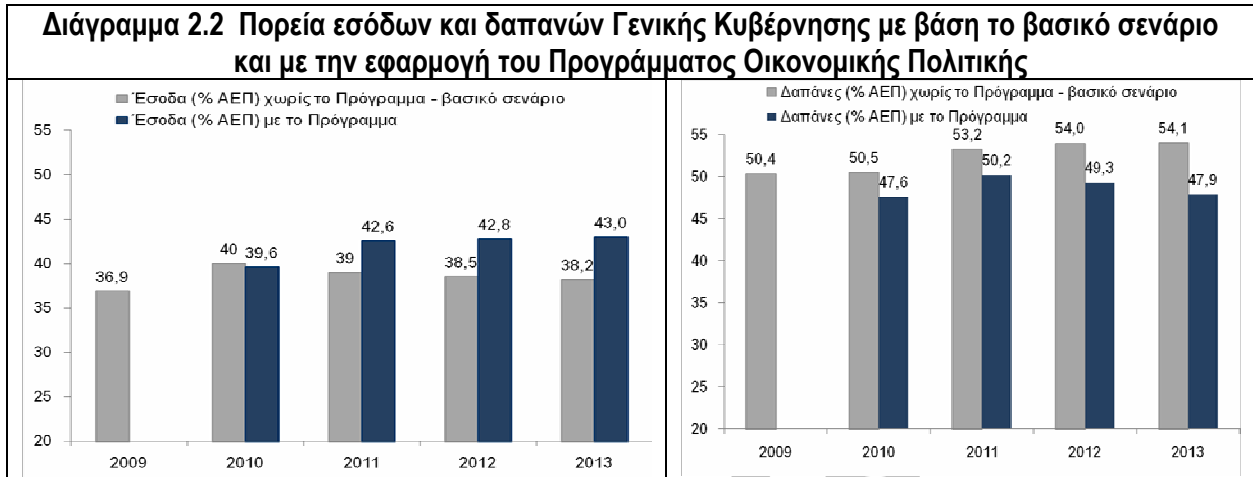
Ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος του προγράμματος είναι η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από το 3% έως το 2014, η δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος από το 2012, η συγκράτηση της αύξησης του δημοσίου χρέους από το 2010 και τη μείωσή του ως ποσοστό του ΑΕΠ από το 2013.

Με βάση την πορεία και το αποτέλεσμα των δημοσιονομικών δεδομένων έως το 2009, το σενάριο για την πορεία των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, ακόμη και αν η Ελλάδα εξακολουθούσε να έχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε χρηματοδότηση από τις αγορές, θα ήταν ιδιαίτερα δυσμενές. Το έλλειμμα θα ξεπερνούσε το 15% και θα ήταν αδύνατη η αναστροφή της πορείας του χωρίς ένα επιθετικό πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής (Διάγραμμα 2.1).

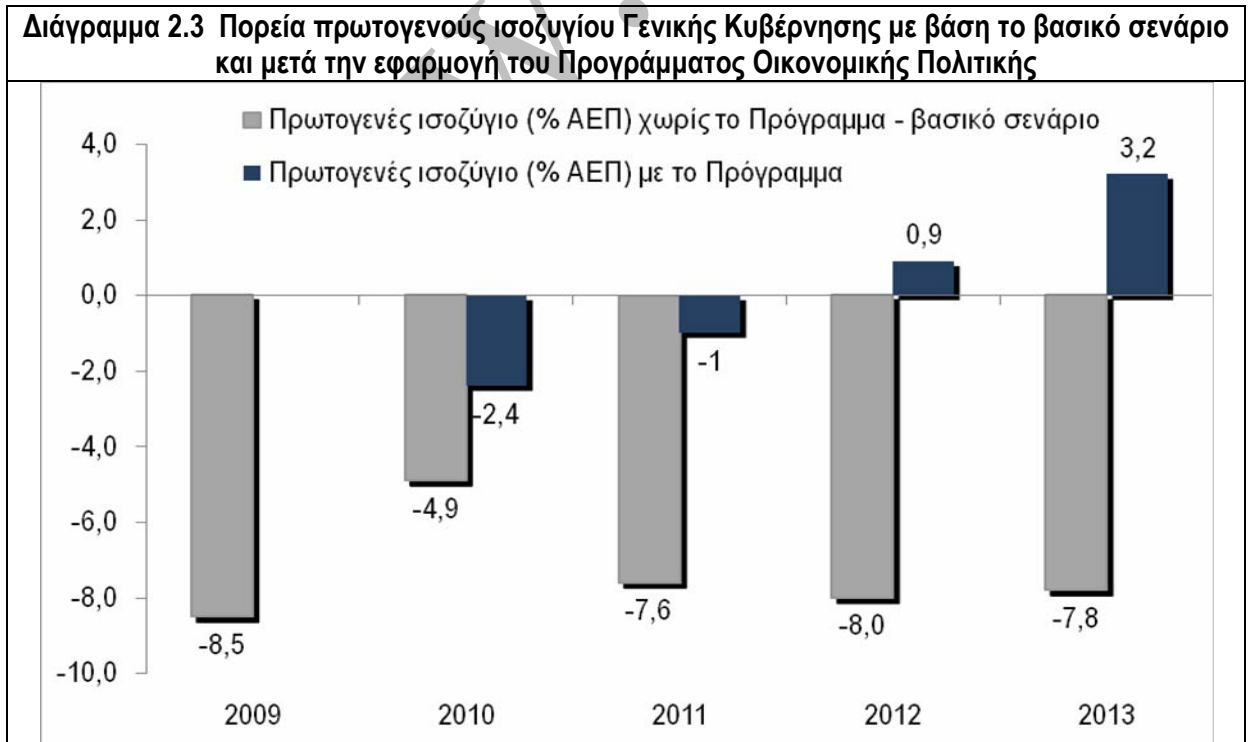
Διάγραμμα 2.1 Πορεία δημοσιονομικού ελλείμματος με βάση το βασικό σενάριο και μετά την εφαρμογή του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής

Η δημοσιονομική αυτή εξέλιξη θα ήταν απόρροια τόσο της συρρίκνωσης των εσόδων όσο και του εκτροχιασμού των δαπανών. Για το λόγο αυτό, το εμπροσθοβαρές πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής που σήμερα εφαρμόζεται περιλαμβάνει δράσεις και στα δύο σκέλη του Προϋπολογισμού της Κεντρικής και της Γενικής Κυβέρνησης. Με την εφαρμογή του Προγράμματος τα έσοδα αυξάνονται και οι δαπάνες περιορίζονται σε μεσοπρόθεσμα βιώσιμα επίπεδα ως ποσοστό του ΑΕΠ (Διάγραμμα 2.2).

Στην αναστροφή της πορείας του δημοσίου χρέους αναμένεται να συντελέσει τόσο η ανάκαμψη της ανάπτυξης, όσο και η δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος. Ειδικότερα ξεκινώντας από πρωτογενές έλλειμμα 8,5% του ΑΕΠ το 2009 το Πρόγραμμα στοχεύει στη σημαντική συρρίκνωση του τα έτη 2010 και 2011 και στην επιστροφή και διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων από το 2012 (Διάγραμμα 2.3).

2.2. Δημοσιονομικά μέτρα

Η Ελλάδα εφαρμόζει ένα πρόγραμμα ταχείας δημοσιονομικής προσαρμογής προκειμένου να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ταχύτερη δυνατή έξοδο στις διεθνείς αγορές κεφαλαίων με καλύτερους όρους από αυτούς που ισχύουν το 2010. Έχοντας εξασφαλίσει τη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων από το Μηχανισμό Στήριξης εξ' ολοκλήρου για τα έτη 2010 και 2011 εφαρμόζεται ένα εμπροσθοβαρές πρόγραμμα με το οποίο επιχειρείται η μείωση του ελλείμματος κατά τουλάχιστον 5,5 μονάδες του ΑΕΠ το 2010 και συνολικά κατά 11 μονάδες έως το 2014.

Το 2010 εφαρμόστηκε μία σειρά δημοσιονομικών μέτρων συνολικής απόδοσης μεγαλύτερη από 8% του ΑΕΠ, τόσο από την πλευρά των εσόδων όσο και από την πλευρά των δαπανών. Τα βασικά δημοσιονομικά μέτρα του 2010 από την πλευρά των εσόδων ήταν:

- έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης στις πολύ κερδοφόρες επιχειρήσεις και στα υψηλά εισοδήματα,
- έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης στις πολύ μεγάλες ακίνητες περιουσίες,
- αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης στο αλκοόλ, τον καπνό και τα καύσιμα,
- διεύρυνση της φορολογικής βάσης του ΦΠΑ με την εφαρμογή του σε δραστηριότητες που έως σήμερα εξαιρούνταν και αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ

και από την πλευρά των δαπανών:

- μείωση των καταναλωτικών δαπανών του κράτους,
- μείωση του εθνικού σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων,
- μη πραγματοποίηση προσλήψεων στο δημόσιο τομέα,
- περικοπές των επιδομάτων των δημοσίων υπαλλήλων και του 13^{ου} και 14^{ου} μισθού,
- περικοπές στη 13^η και 14^η σύνταξη με μέριμνα για τους χαμηλοσυνταξιούχους,
- μη χορήγηση αυξήσεων σε μισθούς και συντάξεις,
- αναστολή της δεύτερης δόσης του επιδόματος αλληλεγγύης και
- εφαρμογή ειδικού τέλους αλληλεγγύης στις πολύ υψηλές συντάξεις

Αναλυτικότερα προβλεπόμενα μέτρα στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής για την Περίοδο 2011-2013 περιγράφονται στον Πίνακα 2.2.

Πίνακας 2.2 Δημοσιονομικά μέτρα που προβλέπονται στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής (εκ. ευρώ)				
	2011	2012	2013	Σύνολο
I. Έσοδα	6700	1525	-625	7810
Αύξηση συντελεστών ΦΠΑ	1000	0	0	1000
Διεύρυνση της βάσης του ΦΠΑ και αλλαγή συντελεστών	1000	300	0	1300
Αύξηση ΕΦΚ καυσίμων	250	0	0	250
Αύξηση ΕΦΚ καπνού	300	0	0	300
Αύξηση ΕΦΚ αλκόολ	50	0	0	50
Ειδικός φόρος στα αναψυκτικά	0	300	0	300
Φόροι πολυτελείας	40	0	0	40
Πράσινα τέλη από εκπομπές ρύπων	300	0	0	300
Δικαιώματα τυχερών παιχνιδιών	200	400	0	600
Άδειες τυχερών παιχνιδιών	500	225	-725	0
Έκτακτη εισφορά κρίσης στις πολύ κερδοφόρες επιχειρήσεις	1,000	0	0	1,000
Απόδοση τεκμηρίων φορολόγησης	700	100	0	800
Απόδοση φορολόγησης παροχών σε είδος (αυτοκίνητα)	150	0	0	150
Λογιστικός προσδιορισμός εισοδημάτων	50	0	0	50
Αναπροσαρμογή αντικειμενικών αξιών	270	200	100	570
Είσπραξη προστίμων αυθαιρέτων	500	0	0	500
Έσοδα από υπερβάσεις δόμησης (ημιυπαίθριοι)	600	0	0	600
Επίπτωση μέτρων που δεν περιλαμβάνονται στο ΠΟΠ*	-210	0	0	-210
II. Δαπάνες	2450	3150	1200	6800
Περικοπή επιδομάτων και 13ου και 14ου μισθού στο δημόσιο	400	0	0	400
Συγκράτηση προσλήψεων στο δημόσιο	0	600	500	1,100
Εξοικονόμηση μισθοδοσίας από τη λειτουργία της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών	100	0	0	100
Περικοπές σε 13η και 14η σύνταξη (με εξαίρεση τις πολύ χαμηλές συντάξεις)	500	0	0	500
Εισφορά αλληλεγγύης στις υψηλές συντάξεις	150	0	0	150
Αναστολή χορήγησης αυτόματων αυξήσεων σε συντάξεις	100	250	200	550
Επιδόματα ανεργίας με βάση κριτήρια διαβίωσης	0	500	0	500
Αναστολή χορήγησης επιδόματος αλληλεγγύης	0	0	0	0
Μείωση των καταναλωτικών δαπανών του δημοσίου	400	0	0	400
Εξοικονόμηση από την εφαρμογή του "Καλλικράτη"	500	500	500	1500
Μείωση των επιχορηγήσεων σε δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς	0	800	0	800
Μείωση του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ	300	500	0	800
III. Αποδόσεις διαρθρωτικών μέτρων και μέτρα που δεν έχουν προσδιοριστεί	0	900	4200	5100
Σύνολο αποδόσεων μέτρων	9150	5575	4775	19500
Σύνολο αποδόσεων μέτρων (% ΑΕΠ)	3,9%	2,4%	2,0%	
Ονομαστικό ΑΕΠ (δισ. ευρώ)	232	236	243	

Σημείωση: Στον πίνακα περιγράφεται μόνο το πρόσθετο δημοσιονομικό όφελος από κάθε μέτρο στο έτος που εφαρμόζεται.

Η απόδοση κάθε μέτρου θεωρείται μηδέν για τα έτη πέρα από το έτος πρώτης εφαρμογής εφόσον πρόκειται για μόνιμου χαρακτήρα ή αρνητική στην περίπτωση των προσωρινών μέτρων

Οι αποδόσεις μέτρων πέρα από την περίοδο εφαρμογής αφορούν στην πλήρη απόδοση του μέτρου και όχι στην επανάληψή του

* Σε αυτά περιλαμβάνονται η περαίωση με απόδοση 700 εκ.ευρώ το 2010 και 600 εκ. ευρώ το 2011 (-100 εκ. ευρώ καθαρή δημοσιονομική επίπτωση), η μείωση του συντελεστή φορολόγησης των αδιανέμητων κερδών από 24% σε 20% (23% πρόβλεψη στο ΠΟΠ) με απόδοση -200 εκ. ευρώ

2.3. Δημοσιονομικά διαθρωτικά μέτρα

Η δημοσιονομική προσαρμογή και σταθερότητα θα εξαρτηθεί όχι μόνο από τα άμεσα δημοσιονομικά μέτρα, αλλά κυρίως από μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές στη δημοσιονομική διαχείριση, στη φορολόγηση και στη φορολογική διοίκηση, στο κράτος και στην οικονομία.

Στόχος είναι να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ώστε να μην βρεθεί η Ελλάδα ξανά σε τέτοια οικονομική στενότητα, να μην αντιμετωπίσει στο μέλλον τις σημερινές δυσκολίες δανεισμού, να ανακτήσει την εμπιστοσύνη και την αξιοπιστία στη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών της και να μην χρειαστεί να καταφύγει σε επώδυνα και δύσκολα μέτρα για την πλειοψηφία των πολιτών.

Τα μέτωπα των παρεμβάσεων περιλαμβάνουν δράσεις για:

- την ενίσχυση της αξιοπιστίας των οικονομικών δεδομένων,
- τη διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου κατάρτισης, εκτέλεσης, παρακολούθησης, λογοδοσίας και ελέγχου των δημοσίων δαπανών σε κάθε επίπεδο του δημοσίου τομέα,
- τη διαμόρφωση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος και ενός αποτελεσματικού συστήματος είσπραξης των δημοσίων εσόδων,
- τη διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών σε σχέση με τις αυξανόμενες δαπάνες του ασφαλιστικού συστήματος, τις δαπάνες υγείας και τη λειτουργία δημόσιου τομέα συνολικά.

Αξιοπιστία οικονομικών δεδομένων

Βάση για την αποκατάσταση της σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών και κράτους, για την ανάκτηση της αξιοπιστίας, αλλά και για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό μια αξιόπιστης μεσοπρόθεσμης οικονομικής πολιτικής αποτελεί η συλλογή, επεξεργασία και διάδοση λεπτομερών και αξιόπιστων πληροφοριών και δεδομένων για το μέγεθος του δημοσίου τομέα. Οι ενέργειες και τα μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή περιλαμβάνουν:

- την άμεση καταγραφή και ανακοίνωση του μεγέθους του δημοσιονομικού ελλείμματος του 2009,
- τη στενή συνεργασία με τη Eurostat για την επεξεργασία και δημοσιοποίηση των στοιχείων και την από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπόνηση σχεδίου δράσης για να αντιμετωπιστούν τα εκκρεμή ζητήματα σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία,
- τη θεσμοθέτηση με το ν. 3842/2010 της ανεξαρτησίας της Ελληνικής στατιστικής υπηρεσίας, με τη δημιουργία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) και τη διαμόρφωση νέων θεσμών για τη δημιουργία και λειτουργία ενός ολοκληρωμένου στατιστικού συστήματος,
- την έγκαιρη δημοσιοποίηση των στοιχείων εκτέλεσης του προϋπολογισμού από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους που από τον Ιανουάριο του 2010 δημοσιοποιεί δύο φορές το μήνα – την 10^η και 20^η ημέρα – συνοπτικά και αναλυτικά στοιχεία της μηνιαίας πορείας των εσόδων και των δαπανών του κράτους και
- την εκπόνηση μνημονίων συνεργασίας μεταξύ όλων των φορέων που εμπλέκονται στη συγκέντρωση και δημοσιοποίηση δημοσιονομικών δεδομένων (ΕΛΣΤΑΤ, ΓΛΚ, Τράπεζα της Ελλάδας και λοιποί φορείς).

Στις άμεσες προγραμματισμένες ενέργειες της Κυβέρνησης στο πλαίσιο της υλοποίησης του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής είναι:

- η μηνιαία δημοσιοποίηση στοιχείων υποχρεώσεων και ληξιπρόθεσμων οφειλών του δημοσίου,
- η μηνιαία δημοσιοποίηση στοιχείων εκτέλεσης των προϋπολογισμών για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, νοσοκομεία και άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου) και
- η δημοσιοποίηση απολογιστικών στοιχείων των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Παράλληλα από τις αρχές σχεδόν του 2010, η Ελλάδα αξιοποιεί την τεχνική βοήθεια από το ΔΝΤ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αναμόρφωση του πλαισίου διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών, ενώ έχει ήδη ψηφιστεί και τίθεται σε εφαρμογή από τον Προϋπολογισμό 2011 ένα νέο σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης που νομοθετήθηκε με το ν.3871/2010 (αναλυτικά στο Κεφάλαιο 3).

Με τις δράσεις αυτές διαμορφώνεται ένα πλήρες σύστημα πληροφόρησης και διαφάνειας για τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος που επιτρέπει τον έλεγχο και τη λογοδοσία προς τους πολίτες, το Κοινοβούλιο και τους εταίρους.

Νέο φορολογικό πλαίσιο

Βασική επιδίωξη της φορολογικής πολιτικής της Κυβέρνησης είναι η θέσπιση ενός απλού και δίκαιου φορολογικού πλαισίου με ενιαίους κανόνες και χωρίς αδικαιολόγητες εξαιρέσεις, μέσα από το οποίο κάθε πολίτης θα συνεισφέρει ανάλογα με την πραγματική φοροδοτική του ικανότητα. Επίσης, άμεση προτεραιότητα αποτελεί η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής που στερεί από το κράτος τους αναγκαίους πόρους, διευρύνει τη διαφθορά και δημιουργεί συνθήκες κοινωνικής αδικίας μεταξύ των πολιτών και αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Παράλληλα, επιδιώκεται η ενίσχυση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού για την αποκατάσταση της δημοσιονομικής σταθερότητας. Με τον ν. 3842/2010 θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα φορολόγησης που αποτελεί το πρώτο μεγάλο βήμα για τη ριζική μεταβολή του φορολογικού μας συστήματος προς την κατεύθυνση της δικαιοσύνης, της αποτελεσματικότητας και της αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής.

Αναλυτικά οι βασικές αλλαγές του νέου φορολογικού πλαισίου περιλαμβάνουν:

- Ενιαία φορολογική κλίμακα για τα φυσικά πρόσωπα με αυξημένους συντελεστές στα ανώτερα κλίμακα. Το αφορολόγητο όριο για πρώτη φορά συνδέεται άμεσα με τις δαπάνες που πραγματοποιεί ο φορολογούμενος. Με τη νέα ενιαία κλίμακα φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων ωφελούνται τα χαμηλά εισοδήματα και επιβαρύνονται τα υψηλότερα.
- Κατάργηση απαλλαγών και αυτοτελούς φορολόγησης για πολλές κατηγορίες εισοδημάτων που θα φορολογούνται πλέον με βάση την κλίμακα, όπως όλα τα άλλα εισοδήματα.
- Σύνδεση του αφορολόγητου ορίου με την προσκόμιση αποδείξεων προκειμένου να λειτουργήσει ως κίνητρο ενίσχυσης της φορολογικής συνείδησης και να μεγιστοποιηθεί η απόδοση του ΦΠΑ.

- Προσδιορισμός εισοδήματος με βάση αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης και ένα πλαίσιο τεκμηρίων που θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.
- Καθιέρωση λογιστικού προσδιορισμού όλων των εισοδημάτων.
- Διαχωρισμός διανεμόμενων από τα μη διανεμόμενα κέρδη των επιχειρήσεων. Τα διανεμόμενα φορολογούνται στην κλίμακα εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ τα κέρδη που δεν διανέμονται φορολογούνται με μειωμένο συντελεστή.
- Δυνατότητα επαναπατρισμού κεφαλαίων με την καταβολή φόρου 5% ή 8% σε περίπτωση παραμονής τους στο εξωτερικό.
- Φορολόγηση των βραχυχρόνιων χρηματιστηριακών συναλλαγών.
- Επιβάλλεται η τήρηση βιβλίου εσόδων – εξόδων, για το λογιστικό προσδιορισμό του εισοδήματος πρόσθετων κατηγοριών επιτηδευματιών.
- Επιβολή έκτακτης εισφοράς στη μεγάλη ακίνητη περιουσία φυσικών προσώπων αξίας άνω των 400.000 ευρώ, για το έτος 2009, με προοδευτικό συντελεστή από 0,1% έως 0,9%.
- Εισαγωγή φόρου ακίνητης περιουσίας φυσικών προσώπων με προοδευτικό συντελεστή, από 0,1% έως 1% ανά κλιμάκιο φορολογητέας αξίας, για ακίνητη περιουσία αντικειμενικής αξίας άνω των 400.000 ευρώ. Καταργείται το ΕΤΑΚ με το οποίο εφαρμόζονταν ενιαίος συντελεστής 0,1% για το σύνολο της ακίνητης περιουσίας, ανεξάρτητα από την αξία της. Ειδικά για τα έτη 2010, 2011, 2012 σε ακίνητη περιουσία φυσικών προσώπων αξίας άνω των 5.000.000 ευρώ εφαρμόζεται για το ποσό άνω των 5.000.000 ευρώ συντελεστής 2%.
- Επιβάλλεται φόρος ακίνητης περιουσίας νομικών προσώπων με συντελεστές 0,6%, 0,3% και 0,1% ανάλογα με το είδος των νομικών προσώπων και τη δραστηριότητα που ασκούν.
- Αύξηση των συντελεστών ΦΠΑ από 19%, 9% και 4,5% σε 21%, 10% και 5% αντίστοιχα από 15/3/2010 και σε 23%, 11% και 5,5% από 1/7/2010 και αύξηση ΕΦΚ καυσίμων, αλκοόλ και καπνού.
- Διεύρυνση της βάσης του ΦΠΑ με επέκταση της εφαρμογής του σε δραστηριότητες που έως σήμερα εξαιρούνταν.

Μέτρα για τον έλεγχο και την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής

Στο νέο φορολογικό πλαίσιο εντάσσονται ρυθμίσεις που συμβάλλουν καθοριστικά στην αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Συγκεκριμένα:

- Προβλέπεται η διενέργεια φορολογικών ελέγχων προς όλες τις κατευθύνσεις χωρίς διακρίσεις και εξαιρέσεις, με έμφαση ιδίως στις μεγάλες επιχειρήσεις και τα μεγάλα εισοδήματα, χωρίς να παραγνωρίζεται η φοροδιαφυγή στους μικρούς επιτηδευματίες.
- Εισάγεται η χρήση φορολογικών ταμειακών μηχανών και σε επιχειρήσεις που μέχρι σήμερα δεν είχαν υποχρέωση.
- Φορολογούνται οι εξωχώριες εταιρίες ακινήτων (offshore) με υψηλό συντελεστή (15%).
- Θεσπίζονται κριτήρια αυτοελέγχου και αύξησης της εθελούσιας συμμόρφωσης με καθορισμό αυστηρότερων δεικτών, όρων και προϋποθέσεων υπαγωγής.
- Καθιερώνονται φορολογικά πιστοποιητικά επιχειρήσεων από ορκωτούς ελεγκτές και πιστοποιημένα λογιστικά γραφεία (λογιστές-φοροτεχνικοί) που θα πιστοποιούν τη φορολογική υποχρέωση της επιχείρησης και θα βεβαιώνουν την ακρίβεια των δεδομένων.

- Επιβάλλεται η υποχρεωτική τήρηση επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών για συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων.
- Δημιουργείται περιουσιολόγιο από τη ΓΓΠΣ ως βάση διεξαγωγής διασταυρώσεων.
- Ενισχύονται οι διασταυρώσεις στοιχείων και αναθεωρείται το υπάρχον πλαίσιο με βάση ετήσιο προγραμματισμό για τακτικούς και προσωρινούς ελέγχους.
- Καθιερώνεται η ηλεκτρονική διασύνδεση του Υπουργείου Οικονομικών με όλα τα υπουργεία και φορείς με υποχρέωση όλων για υποβολή κάθε στοιχείου οικονομικού ενδιαφέροντος.
- Επιβάλλεται η ηλεκτρονική υποβολή μέσω διαδικτύου όλων των φορολογικών δηλώσεων.
- Τίθεται σε παραγωγική λειτουργία το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα των Ελεγκτικών Υπηρεσιών ELENXIS, με το οποίο υποστηρίζεται το αντικειμενικό, αυτοματοποιημένο και αξιόπιστο σύστημα ανάλυσης κινδύνου (risk analysis) και επιλογής υποθέσεων προς έλεγχο σε κεντρικό επίπεδο και παρέχεται η πλήρης μηχανογραφική υποστήριξη όλων των ελεγκτικών διαδικασιών.
- Εντατικοποιούνται οι προσωρινοί έλεγχοι με την αξιοποίηση ιδίως των αποτελεσμάτων των διασταυρώσεων καθώς και των προληπτικών ελέγχων.
- Καθιερώνεται η ηλεκτρονική τιμολόγηση και ηλεκτρονική διακίνηση των τιμολογίων μεταξύ επιχειρήσεων και μεταξύ επιχειρήσεων και Δημοσίου με άμεση πρόσβαση των φορολογικών αρχών στα στοιχεία των ηλεκτρονικών συναλλαγών.
- Εφαρμόζεται η πιστοποίηση της ηλεκτρονικής υπογραφής για λογιστές, συμβολαιογράφους, κ.λπ. ώστε να επικοινωνούν ηλεκτρονικά με το Υπουργείο Οικονομικών για λογαριασμό τρίτων υπόχρεων, νομικών ή φυσικών προσώπων.
- Επιβάλλεται οι συναλλαγές άνω των 1.500 ευρώ να γίνονται χωρίς μετρητά, με τη χρήση πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών ή επιταγών, ώστε να δυσχεραίνεται η απόκρυψη των συναλλαγών.
- Ορίζεται ως ποινικό αδίκημα η μη έκδοση φορολογικών στοιχείων και η απόκρυψη συναλλαγών.
- Συνδέονται τα εκκρεμή χρέη προς το Δημόσιο με στοιχεία από την ηλεκτρονική καταγραφή της ακίνητης περιουσίας καθώς και με τη δυνατότητα «κατάσχεσης εις χείρας τρίτων» όσον αφορά τραπεζικούς λογαριασμούς για την υλοποίηση κατασχέσεων για χρέη.
- Ενισχύεται ο μηχανισμός είσπραξης χρεών με τη δημιουργία κεντρικού τηλεφωνικού κέντρου (call-center).
- Προβλέπεται έλεγχος όλου του συστήματος διακίνησης πετρελαιοειδών και παρακολούθηση της διακίνησης βυτιοφόρων οχημάτων, για την πάταξη του λαθρεμπορίου.
- Εφαρμόζεται έλεγχος των συναλλαγών με εξωχώριες εταιρίες και δεν αναγνωρίζονται οι σχετικές δαπάνες είτε αφορούν αγορές αγαθών, είτε λήψη υπηρεσιών, είτε μισθώματα, τόκους κ.λπ.
- Ενισχύεται ο έλεγχος των πρακτικών τιμολόγησης μεταξύ μητρικών και θυγατρικών εταιρειών και διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί υποκεφαλαιοδότησης (thin capitalization).
- Επιβάλλονται αυστηρότερες ποινές και πρόστιμα σε ουσιώδεις φορολογικές παραβάσεις (π.χ. μη έκδοση φορολογικού στοιχείου).

- Εκδίδεται άμεσα η απόφαση επιβολής προστίμου από τα ελεγκτικά όργανα για τις παραβάσεις που διαπιστώνονται και δεν αμφισβητούνται (π.χ. μη έκδοση φορολογικών στοιχείων).
- Αυστηροποιούνται οι προϋποθέσεις συμβιβασμού (αύξηση του ύψους του προστίμου, άμεση καταβολή του) για σημαντικές παραβάσεις (έκδοση και λήψη εικονικών, έκδοση πλαστών, μη έκδοση φορολογικών στοιχείων).
- Αναστέλλεται άμεσα η λειτουργία καταστημάτων και των επαγγελματικών εγκαταστάσεων επιτηδευματιών όταν διαπιστώνονται αδικήματα φοροδιαφυγής.

Αναμόρφωση της φορολογικής διοίκησης

Παράλληλα με την αλλαγή του πλαισίου φορολόγησης έχουν ήδη δρομολογηθεί και πρόκειται να ολοκληρωθούν έως το τέλος του 2010 ριζικές αλλαγές στη φορολογική διοίκηση και στη λειτουργία των ελεγκτικών και εισπρακτικών μηχανισμών. Ήδη από τις αρχές του 2010 αξιοποιείται η τεχνική βοήθεια από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για τη μεταρρύθμιση της φορολογικής διοίκησης. Οι κύριες αλλαγές στο πεδίο της αναμόρφωσης του φορολογικού και εισπρακτικού μηχανισμού είναι οι εξής:

- Η δημιουργία μιας έκτακτης διοικητικής δομής στο Υπουργείο Οικονομικών με τη σύσταση πέντε ομάδων εργασίας με ορίζοντα λειτουργίας 18 μήνες. Οι πέντε ομάδες εργασίας αναλαμβάνουν το έργο του στρατηγικού σχεδιασμού και συντονισμού των πολιτικών στους τομείς της εφαρμογής της φορολογικής μεταρρύθμισης, της είσπραξης οφειλών, της συμμόρφωσης των φορολογούμενων με μεγάλη φοροδοτική ικανότητα, της συμμόρφωσης των φορολογούμενων με μεγάλη περιουσία και υψηλά εισοδήματα, της απόδοσης παρακρατουμένων φόρων.
- Η εκούσια ρύθμιση φορολογικών υποθέσεων του παρελθόντος και η ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών προς το δημόσιο, ώστε να υπάρξει οριστική διαχωριστική γραμμή με το παρελθόν, να απελευθερωθούν πόροι από την οικονομία και τη φορολογική διοίκηση.
- Η αναδιάταξη του ελεγκτικού και εισπρακτικού μηχανισμού του κράτους με την επανασύσταση και ενδυνάμωση του ΣΔΟΕ και την αναδιοργάνωση των ΔΟΥ.
- Η απλή και ταχεία διαδικασία επίλυσης φορολογικών διαφορών που περιορίζει σε μεγάλο βαθμό το χρόνο εκκρεμοδικίας, αναστέλλει στην πράξη τις αποφάσεις της φορολογικής αρχής μόνο όπου πραγματικά υπάρχει ανάγκη και δεν ακυρώνει τις πράξεις της φορολογικής αρχής για επουσιώδεις και αβλαβείς τυπικές παραλείψεις.
- Η αυστηροποίηση του ισχύοντος ποινικού θεσμικού πλαισίου και αποσύνδεση της ποινικής από τη φορολογική δίκη.

Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας του φορολογικού μηχανισμού, αλλά και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης προς τις φορολογικές αρχές και του αισθήματος δικαίου για τους πολίτες.

2.4. Βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών

Ασφαλιστική μεταρρύθμιση

Το ισχύον συνταξιοδοτικό σύστημα δεν θα ήταν βιώσιμο στο μέλλον και υπήρχε σοβαρός κίνδυνος να περιέλθει μεσοπρόθεσμα σε αδυναμία εκπλήρωσης των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων εάν δεν λαμβάνονταν υπεύθυνα μέτρα προκειμένου να τεθεί σε υγιή βάση. Με τους νόμους 3863/2010 και 3865/2010 θεσμοθετήθηκε η μεγαλύτερη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα με στόχους:

- τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων και της δυνατότητας καταβολής των συντάξεων στο μέλλον,
- την αποκατάσταση της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών και
- την εξασφάλιση ενός ελαχίστου επιπέδου συντάξεων για όλους με την καθιέρωση της προνοιακής σύνταξης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του νέου συνταξιοδοτικού συστήματος είναι τα εξής:

- Καθιέρωση ανταποδοτικής σύνταξης που θα υπολογίζεται με βάση τις εισφορές σε όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου και την οποία θα συμπληρώνει η μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, προνοιακή, βασική σύνταξη.
- Καθιέρωση – με μεταβατική περίοδο 3 ετών – του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης στα 65 έτη ή στα 60 έτη εφόσον έχουν συμπληρωθεί 40 χρόνια εργασιακού βίου.
- Εξορθολογισμός του πλαισίου για τα βαρέα και ανθυγιεινά.
- Συγχώνευση των ασφαλιστικών ταμείων σε τρία.
- Καθιέρωση ενός τέλους αλληλεγγύης στις μεγάλες συντάξεις.
- Διασφάλιση των ωρίμων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων έως 31/12/2010.
- Εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης ανδρών και γυναικών στο δημόσιο.
- Εξομοίωση του ασφαλιστικού συστήματος των δημοσίων υπαλλήλων με τους εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα για τους νεοεισερχόμενους από 1/1/2011.

Η Εθνική Αναλογιστική Αρχή θα ολοκληρώσει την αξιολόγηση των επιπτώσεων της μεταρρύθμισης για τα κύρια συνταξιοδοτικά ταμεία μέχρι το τέλος του Δεκεμβρίου 2010 και για τα μεγαλύτερα επικουρικά ταμεία συντάξεων μέχρι το τέλος Μαρτίου 2011. Ο οικονομικός στόχος της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης είναι η συγκράτηση της αύξησης των συνταξιοδοτικών δαπανών στο 2,5% του ΑΕΠ μεταξύ 2009-2060, αντί για 12,5% του ΑΕΠ περίπου που υπολογίζεται ότι θα ήταν με τα σημερινά δεδομένα.

Μεταρρύθμιση του τομέα της υγείας

Στο πλαίσιο μιας συνολικής προσπάθειας για τον εξορθολογισμό και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δαπανών στη λειτουργία των νοσοκομείων προχώρησαν οι εξής δράσεις:

- Ρυθμίστηκαν και επιταχύνονται οι πληρωμές παλαιών οφειλών για προμήθειες των νοσοκομείων ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω συσσώρευση χρεών.

- Μειώθηκαν οι τιμές των φαρμάκων μεσοσταθμικά κατά 20% με την εφαρμογή ανώτατων ορίων τιμών για εγκεκριμένες λίστες φαρμάκων, έχοντας ήδη αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα στο κόστος προμηθειών και στις δαπάνες υγείας των ασφαλιστικών ταμείων. Η κυβέρνηση είναι έτοιμη να μειώσει περαιτέρω το κόστος φαρμάκων (επέκταση της λίστας φαρμάκων, χρήση των γενόσημων φαρμάκων, καθώς και καθιέρωση της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης).
- Περιορίζονται οι άσκοπες συνταγογραφήσεις, που θα αποφέρουν σημαντικές εξοικονομήσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους.
- Υλοποιούνται συστήματα διπλογραφικού λογιστικού ελέγχου των χρήσεων στα νοσοκομεία, δημοσιεύονται περιοδικά ελεγμένοι ισολογισμοί και βελτιώνονται οι μηχανισμοί τιμολόγησης και κοστολόγησης.

Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί ο διαχωρισμός του κλάδου υγείας από τον κλάδο συνταξιοδότησης, η απλοποίηση του υπερβολικά κατακερματισμένου συστήματος παροχής δημοσίων υπηρεσιών υγείας και η συγκέντρωση όλων των σχετικών με την υγεία δραστηριοτήτων υπό την αρμοδιότητα ενός υπουργείου.

Μεταρρύθμιση της αυτοδιοίκησης – «Καλλικράτης»

Το 2011 αποτελεί το έτος έναρξης της εφαρμογής της νέας αρχιτεκτονικής για την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση, του προγράμματος «Καλλικράτης». Με τον «Καλλικράτη» θεμελιώνονται 13 αιρετές Περιφέρειες στη θέση των 76 Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Β' βαθμού που υπάρχουν σήμερα και 7 αποκεντρωμένες κρατικές διοικήσεις στη θέση των 13 κρατικών περιφερειών που υπάρχουν σήμερα. Επαναθεμελιώνονται 325 νέοι ισχυροί Δήμοι στη θέση των σημερινών 1034 ΟΤΑ Α' βαθμού.

Τα 6.000 Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και επιχειρήσεις των δήμων που υπάρχουν σήμερα περιορίζονται σε λιγότερα από 2.000. Τα 60.000 περίπου μέλη των διοικήσεων των Διοικητικών Συμβουλίων των δημοτικών επιχειρήσεων των ΟΤΑ, μειώνονται σε 20.000. Με σειρά από διατάξεις δημιουργείται ένα πλαίσιο διαφανούς και ορθολογικής λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

Μεταφέρεται στην Περιφέρεια το σύνολο των αρμοδιοτήτων, που αφορούν τον αναπτυξιακό περιφερειακό προγραμματισμό. Οι δήμοι αποκτούν αρμοδιότητες που σχετίζονται με τοπικά ζητήματα όπως η έκδοση οικοδομικών αδειών, η κοινωνική πρόνοια και οι επαγγελματικές άδειες. Οι πολίτες εξυπηρετούνται άμεσα για ζητήματα που αφορούν την καθημερινότητά τους.

Τίθενται προϋποθέσεις και διαδικασίες για τη λήψη δανείων από τους ΟΤΑ. Τυχόν υπερβολικοί δανεισμοί δεν θα είχαν αντίκτυπο μόνο στα χρέη κάθε δήμου, αλλά θα συνυπολογίζονταν στο δημόσιο χρέος της χώρας.

Προβλέπεται ειδικό πρόγραμμα εξυγίανσης στο οποίο υπάγονται οι υπερχρεωμένοι δήμοι. Οι δαπάνες όλων των δήμων και των περιφερειών, όλων των νομικών προσώπων και επιχειρήσεών τους υπάγονται στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποιεί γενικευμένο προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας σε συμβάσεις άνω των 100.000 ευρώ.

Για κάθε όργανο των δήμων και περιφερειών, και όλων των νομικών προσώπων τους εισάγεται υποχρέωση ανάρτησης κάθε απόφασής τους στο διαδίκτυο, στο πλαίσιο του προγράμμα-

τος «Δι@ύγεια», προκειμένου αυτή να είναι εκτελεστή. Με τη συμμετοχή της αυτοδιοίκησης στο πρόγραμμα «Δι@ύγεια» ολοκληρώνεται ο κύκλος των κρατικών και αυτοδιοικητικών αρχών που έχουν την υποχρέωση να αναρτούν στο διαδίκτυο όλες τις αποφάσεις που συνεπάγονται δαπάνη.

Τομές στη λειτουργία του κράτους

Έχουν ήδη ξεκινήσει και αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί μέσα στους επόμενους μήνες σημαντικές παρεμβάσεις για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του δημοσίου τομέα:

- Είναι σε εξέλιξη η προετοιμασία για σημαντικές παρεμβάσεις για την αναμόρφωση της κεντρικής λειτουργίας του κράτους. Μέσα στο 2010 ξεκινάει η αξιολόγηση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης από διεθνή οργανισμό. Επιπλέον προχωρά η αξιολόγηση του ανθρώπινου δυναμικού, η περιγραφή θέσεων σε όλο το Δημόσιο και ο συνολικός επανασχεδιασμός των διευθύνσεων όλης της δημόσιας διοίκησης.
- Θεσμοθετήθηκε η Ενιαία Αρχή Πληρωμής (ΕΑΠ) για τη μισθοδοσία του δημοσίου και ολοκληρώθηκε το πρώτο μεγάλο μέρος της απογραφής των δημοσίων υπαλλήλων, με την απογραφή των υπαλλήλων της κεντρικής διοίκησης και την ένταξη του στην ΕΑΠ. Η απογραφή θα ολοκληρωθεί με την ένταξη όλων των υπαλλήλων του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Μέσα στο 2011 όλη η μισθοδοσία του δημοσίου θα γίνεται από την Ενιαία Αρχή.
- Ξεκίνησε ο διάλογος για τη δημιουργία ενός νέου, ενιαίου μισθολογίου στο δημόσιο. Βασική αρχή του νέου συστήματος είναι η άσκηση μισθολογικής πολιτικής με δίκαια και ορθολογικά κριτήρια, ύστερα από κεντρικό σχεδιασμό και πρόγραμμα, που θα καλύπτει όλες τις κατηγορίες προσωπικού. Η επιδοματική πολιτική θα ασκείται με ενιαία και αντικειμενικά κριτήρια από κεντρικό φορέα εκταμίευσης, από ένα όργανο και μέσα από διάλογο. Η γνώση και η ικανότητα, όπου και αν υπάρχει στο Δημόσιο, θα αμείβεται και θα διαφοροποιεί μισθολογικά όσους την κατέχουν, με διαφάνεια και δικαιοσύνη.
- Εντός του 2011 ολοκληρώνεται η προετοιμασία της «κάρτας του πολίτη» που αναμένεται να διευκολύνει σημαντικά τη ζωή των πολιτών. Στην «κάρτα του πολίτη» θα συγκεντρωθούν λειτουργίες όπως η φυσική ταυτοποίηση των πολιτών, σε αντικατάσταση του Αστυνομικού Δελτίου Ταυτότητας (ΑΔΤ) και η πρόσβαση σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης, υγείας, οικονομικής και περιουσιακής κατάστασης, αγροτικής παραγωγής για περιπτώσεις αγροτών, υπηρεσιών προς νέους και νέες. Η Κάρτα Πολίτη θα αποτελεί, μεταξύ άλλων, και ταξιδιωτικό έγγραφο προς τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Έχει μπει σε λειτουργία το πρόγραμμα «Δι@ύγεια», για τη δημοσιοποίηση στο διαδίκτυο όλων των αποφάσεων που περιλαμβάνουν δαπάνη για το δημόσιο.

Πλαίσιο διαχείρισης δημοσίου χρέους

Στις άμεσες προγραμματισμένες ενέργειες είναι επίσης η επικαιροποίηση της στρατηγικής και ο εκσυγχρονισμός των εργαλείων διαχείρισης του χρέους για να εξασφαλιστεί ένα πλαίσιο επαρκούς διαχείρισης του κινδύνου. Προκειμένου να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των αγορών σχεδιάζεται ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας, καθώς και το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου που αφορά στη διαχείριση του χρέους με σκοπό την διασφάλιση της διαφάνειας και της ικανότητας πρόβλεψης.

2.5. Διαρθρωτικά μέτρα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης

Για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής βασική προϋπόθεση αποτελεί η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της δυναμικής αύξησης του εθνικού εισοδήματος. Η Κυβέρνηση έχει ήδη προχωρήσει σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που προωθούν την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και πόρους στην οικονομία και δημιουργούν ένα νέο φιλικότερο και ευνοϊκότερο περιβάλλον για την πραγματοποίηση επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Οι δυνατότητες για την αύξηση της παραγωγικότητας και την αύξηση της παραγωγής είναι μεγάλες.

Επιχειρηματικό περιβάλλον, προώθηση των επενδύσεων και των εξαγωγών

Οι επόμενοι μήνες έως το τέλος του 2011 αποτελούν μια περίοδο μεγάλων τομών και αλλαγών. Οι σημαντικότερες παρεμβάσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, των επενδύσεων και των εξαγωγών περιλαμβάνουν:

- Δραστική μείωση των διατυπώσεων και διαδικασιών για την αδειοδότηση επιχειρήσεων με πλήρως λειτουργικές υπηρεσίες μίας στάσης και εξάλειψη των περιττών αμοιβών που αυξάνουν το κόστος έναρξης μιας επιχείρησης. Για την έκδοση αδειών, θα υιοθετηθεί νομοθεσία για να απλουστευθεί και να επιταχυνθεί η αδειοδότηση επιχειρήσεων, βιομηχανικών δραστηριοτήτων και επαγγελματιών.
- Υιοθέτηση και υλοποίηση σχεδίου δράσης για μια «φιλική Ελλάδα για τις επιχειρήσεις» όπου θα παρουσιάζεται ένα χρονοδιάγραμμα για τη απομάκρυνση 30 εκ των σημαντικότερων περιορισμών που παραμένουν για την επιχειρηματική δραστηριότητα, την επένδυση και την καινοτομία.
- Θεσμοθέτηση άμεσα μέτρων, σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ, για να διευκολυνθούν μεγάλες εγχώριες και ξένες επενδύσεις σε καινοτόμους και στρατηγικούς τομείς (πράσινες βιομηχανίες, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών κ.λπ.). Η σχετική νομοθετική παρέμβαση πρόκειται να κατατεθεί πριν το τέλος του 2010 ως ένα νέο πλαίσιο επίστευσης των διαδικασιών για την υλοποίηση μεγάλων επενδύσεων. Παράλληλα, υιοθετούνται μέτρα που θα διευκολύνουν τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).
- Επιτάχυνση της ολοκλήρωσης του κτηματολογίου ταυτόχρονα με τη δημοσιοποίηση έκθεσης για την πρόοδο μέχρι σήμερα και την εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίου δράσης για την ολοκλήρωσή του έως το τέλος του 2011.
- Αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την Ελληνική Αρχή Ανταγωνισμού (ΕΑΑ), με σκοπό την ενδυνάμωση του ρόλου της μέσα σε ένα πλαίσιο διαφάνειας και ενίσχυσης της ανεξαρτησίας των μελών της στην έκδοση έγκαιρων και έγκυρων αποφάσεων.
- Εκτίμηση όλων των δράσεων έρευνας & ανάπτυξης και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων επιχειρησιακών προγραμμάτων, με σκοπό τη διαμόρφωση μιας νέας εθνικής στρατηγικής για την έρευνα και την καινοτομία. Παράλληλα ανασυστήθηκε το Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας με στόχο τη μελέτη και εισηγήση δράσεων για την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας και την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ δημόσιας έρευνας και παραγωγής.

Αύξηση της απορρόφησης των πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία

Άμεση δημοσιονομική και αναπτυξιακή προτεραιότητα αποτελεί η επιτάχυνση της απορρόφησης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων, παράλληλα με τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας και του πολλαπλασιασμού του οφέλους των χρηματοδοτούμενων δράσεων. Για την εκπλήρωση αυτού του στόχου έχει συσταθεί ειδική ομάδα δράσης που αξιολογεί την πρόοδο στη διασφάλιση της γρήγορης υλοποίησης και απορρόφησης των διαρθρωτικών κονδυλίων και προτείνει βελτιώσεις, όπου είναι αναγκαίο. Ο προγραμματισμός αιτήσεων πληρωμών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

(σε εκατ. ευρώ)

Προγραμματική περίοδος 2007-2013	Αιτήσεις πληρωμών που θα υποβληθούν μεταξύ 2010 και 2013			
	2010	2011	2012	2013
Ευρωπαϊκό Περιφερειακό Ταμείο και Ταμείο Συνοχής	2.330	2.600	2.850	3.000
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	420	750	880	890
Στόχος πρώτου εξαμήνου του έτους		1.105	1231	1.284
Στόχος δεύτερου εξαμήνου του έτους		2245	2499	2.606
Συνολικός ετήσιος στόχος	2.750	3.350	3.730	3.890

Δημόσιες συμβάσεις

Στις άμεσες προτεραιότητες της Κυβέρνησης είναι επίσης η υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για τη ριζική αναμόρφωση του πλαισίου κρατικού προμηθειών. Στόχος είναι ένα πλαίσιο που θα διασφαλίζει τη διαφάνεια, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα στις δημόσιες συμβάσεις και κρατικές προμήθειες. Ήδη έχει προχωρήσει η διαμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας και ευθύνης μιας ενιαίας αρχής προμηθειών. Βρίσκονται σε εξέλιξη οι διαδικασίες για την υλοποίηση ενός ενοποιημένου συστήματος ηλεκτρονικών προμηθειών και δημοπρασιών. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να έχει υλοποιηθεί έως τα μέσα του 2011, οπότε και θα μπει σε λειτουργία το νέο πλαίσιο κρατικών προμηθειών.

Αγορά εργασίας

Η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας έχει σχεδόν ολοκληρωθεί με αλλαγές που μειώνουν τις στρεβλώσεις στην αγορά εργασίας και δράσεις για την τόνωση της απασχόλησης. Περαιτέρω μέτρα θα ληφθούν για τη μεταρρύθμιση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατάργησης της αυτόματης επέκτασης των τομεακών συμφωνιών σε εκείνους που δεν εκπροσωπούνται στις διαπραγματεύσεις και στην τροποποίηση του πλαισίου διαιτησίας ώστε να διέπεται από δίκαια και αντικειμενικά κριτήρια.

Άνοιγμα κλειστών επαγγελματιών και απελευθέρωση αγοράς υπηρεσιών

Σημαντικοί περιορισμοί για την είσοδο σε μια σειρά σημαντικών επαγγελματιών συνεπάγονται υψηλό κόστος για την οικονομία. Στις δεσμεύσεις και στον προγραμματισμό της Κυβέρ-

νησης είναι το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών και η εναρμόνιση του πλαισίου για τη λειτουργία της αγοράς υπηρεσιών με το Ευρωπαϊκό πλαίσιο. Έως σήμερα έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος και σημαντικές παρεμβάσεις θα λάβουν χώρα μέσα στους επόμενους μήνες.

Συγκεκριμένα:

- Ήδη θεσμοθετήθηκε η απελευθέρωση του κλάδου των οδικών μεταφορών παρέχοντας μια τριετή μεταβατική περίοδο σε σχέση με το κόστος και τη φορολογική αντιμετώπιση των υφιστάμενων αδειών.
- Για μια σειρά κλειστών επαγγελματιών έχει προγραμματιστεί να οριστεί με νέα νομοθετική παρέμβαση ένα νέο καθεστώς που θα περιλαμβάνει τη μείωση των απαιτήσεων αδειοδότησης, των γεωγραφικών περιορισμών και των ρυθμιζόμενων τιμολογίων. Στο νέο πλαίσιο περιλαμβάνονται ειδικότητες και κλάδοι όπως των νομικών, φαρμακοποιών, συμβολαιογράφων, αρχιτεκτόνων, μηχανικών, και ορκωτών λογιστών κ.α.
- Με τον ν. 3844/2010 ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία η Οδηγία 123 για την απελευθέρωση των υπηρεσιών. Η φιλόδοξη και στρατηγική εφαρμογή της Οδηγίας για τις υπηρεσίες θα συνεχιστεί ώστε να έχει ολοκληρωθεί η πλήρης λειτουργική ενσωμάτωσή της έως το τέλος του 2011 συμπεριλαμβανομένων της ολοκλήρωσης της καταγραφής (screening) των υφιστάμενων κλαδικών νομοθεσιών και των περιορισμών και της λειτουργίας του ηλεκτρονικού μοναδικού σημείου επαφής (single point of contact).
- Τέλος έχει προγραμματιστεί η εκπόνηση ειδικών μελετών για την ανάλυση της συμβολής σημαντικών κλάδων όπως αυτών του τουρισμού και του λιανικού εμπορίου στην ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Τα αποτελέσματα θα αξιοποιηθούν σε στοχευμένες δράσεις και νομοθετικές παρεμβάσεις για την ανάπτυξη των συγκεκριμένων κλάδων.

Εξορθολογισμός και άνοιγμα των αγορών – αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, αναδιάρθρωσεις και αποκρατικοποιήσεις

Σημαντικό πεδίο παρεμβάσεων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, αλλά και τον εξορθολογισμό των δημοσίων δαπανών και τη διασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών αποτελούν οι παρεμβάσεις στον τομέα της αναδιάρθρωσης των δημοσίων επιχειρήσεων, του ανοίγματος της αγοράς ενέργειας, της αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας, των αναδιάρθρωσεων και αποκρατικοποιήσεων.

Συγκεκριμένα:

- Έχει εκπονηθεί σχέδιο δράσης για τον προγραμματισμό της αναδιάρθρωσης του σιδηροδρομικού κλάδου στην Ελλάδα, ενώ στις άμεσες ενέργειες της Κυβέρνησης είναι η άμεση προώθηση νομοθετικής παρέμβασης για την υλοποίηση του επιχειρησιακού σχεδίου που θα διασφαλίσει την οικονομική βιωσιμότητα παράλληλα με την διασφάλιση της δημόσιας υπηρεσίας από τον οργανισμό.
- Στον τομέα της ενέργειας στόχος είναι η ουσιαστική απελευθέρωση της χονδρικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και ο εξορθολογισμός των τιμολογίων λιανικής παράλληλα με τη διασφάλιση ενός μηχανισμού προστασίας για τις πιο ευάλωτες οικονομικά ομάδες του πληθυσμού (κοινωνικό τιμολόγιο). Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας θα αναλάβει όλες τις ρυθμιστικές αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Ευρωπαϊκό πλαίσιο.

- Έως το τέλος του 2010 θα έχει εκπονηθεί ένα σχέδιο που εξειδικεύει το πλαίσιο αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας που έχει ήδη ανακοινωθεί, ώστε να διασφαλιστεί η πρόβλεψη για τουλάχιστον 1 δις. ευρώ ετήσια έσοδα από αποκρατικοποιήσεις την περίοδο 2011-2013. Στις μεθόδους που θα αξιοποιηθούν σε αυτό το πλαίσιο περιλαμβάνονται: η άμεση πώληση, συμβάσεις παραχώρησης, στρατηγικός επενδυτής, μετοχοποίηση μέσω Χρηματιστηρίου, δημιουργία εταιρίας συμμετοχών. Το σχέδιο θα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα τομέων: αεροδρόμια, λιμάνια, οδικές αρτηρίες, ενέργεια, φάσμα συχνοτήτων, τυχερά παίγνια, αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας.

2.6. Μέτρα για τη σταθερότητα του Χρηματοπιστωτικού Τομέα

Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Με τον ν.3864/2010 δημιουργήθηκε ένας νέος χρηματοπιστωτικός θεσμός, το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας με στόχο την υποστήριξη του απαιτούμενου ύψους των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών εφόσον χρειαστεί. Οι διαδικασίες που απαιτούνται για να αρχίσει να λειτουργεί το ΤΧΣ από τα μέσα Σεπτεμβρίου προχωρούν και θα λάβει την πρώτη δόση της χρηματοδότησης έως το τέλος του 2010.

Ενίσχυση της εποπτείας των τραπεζών

Η εποπτεία του τραπεζικού συστήματος έχει ενισχυθεί, καθώς έχουν αυξηθεί οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και αναφορών προς την Τράπεζα της Ελλάδας. Οι αρμόδιες αρχές έχουν λάβει πρωτοβουλίες με βάση το αποτέλεσμα των τεστ κοπώσεως του Ιουλίου 2010 από την CEBS. Η τράπεζα που δεν είχε περάσει το δυσμενέστερο σενάριο αυτών των δοκιμών – η Αγροτική Τράπεζα – θα παρουσιάσει ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης και θα συνεχίσει την εφαρμογή προσωρινών μέτρων αναδιάρθρωσης, υπό την άμεση εποπτεία της ΤτΕ. Το Ελληνικό δημόσιο παρέχει πλήρη υποστήριξη στη συγκεκριμένη τράπεζα. Παράλληλα, η Κυβέρνηση έχει ήδη αναθέσει και περιμένει τα αποτελέσματα μελέτης για την στρατηγική αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης και της αποτίμησης της δημόσιας συμμετοχής στο τραπεζικό σύστημα.

2.7. Πρόοδος μέχρι σήμερα

Έως σήμερα έχει σημειωθεί εντυπωσιακή πρόοδος τόσο στο σκέλος της δημοσιονομικής προσαρμογής όπου το 2010 κλείνει με επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου, όσο και στο σκέλος των διαρθρωτικών αλλαγών του Προγράμματος. Μέσα σε ελάχιστους μήνες έχουν επιτευχθεί μεγάλες μεταρρυθμίσεις και σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές:

- Ανεξάρτητη Στατιστική Αρχή
- Νέο φορολογικό σύστημα
- Νέο δημοσιονομικό πλαίσιο
- Καλλικράτης
- Αποφάσεις στο διαδίκτυο
- Ασφαλιστική μεταρρύθμιση
- Εργασιακές σχέσεις

- Σταθερότητα και εποπτεία χρηματοπιστωτικού τομέα
- Απελευθέρωση υπηρεσιών
- Προστασία υπερχρεωμένων επιχειρήσεων και νοικοκυριών
- Απλοποίηση διαδικασιών ίδρυσης επιχειρήσεων
- Απελευθέρωση οδικών μεταφορών

Ενώ έως το τέλος του 2010 θα έχουν ολοκληρωθεί δράσεις όπως:

- Αναμόρφωση της φορολογικής διοίκησης
- Νέο θεσμικό πλαίσιο εκδίκασης φορολογικών προσφυγών και επίλυσης φορολογικών διαφορών
- Απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης
- Νέο πλαίσιο για την διευκόλυνση των επενδύσεων εγχώριων και ξένων
- Σχέδιο για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας
- Εξειδίκευση του σχεδίου αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας

Το 2011 αναμένεται να είναι μία χρονιά εκκίνησης της σταδιακής, σταθερής και βιώσιμης ανάκαμψης της Ελληνικής Οικονομίας.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1. Νέο πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης και ευθύνης

Στο πλαίσιο της δημοσιονομικής εξυγίανσης, του εξορθολογισμού και του στοχευμένου ελέγχου των δημόσιων δαπανών υλοποιήθηκε με το Ν. 3871/2010, η εκ βάθρων μεταρρύθμιση του δημοσιονομικού συστήματος τροποποιώντας το ισχύον πλαίσιο κατάρτισης, εκτέλεσης και παρακολούθησης του προϋπολογισμού και υιοθετώντας ένα νέο πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης. Ο στόχος της μεταρρύθμισης ήταν:

- η εισαγωγή ισχυρών θεσμών διαφάνειας, δημοσιοποίησης στοιχείων και λογοδοσίας προς τους πολίτες για το που και πως δαπανάται το δημόσιο χρήμα,
- η ενίσχυση της αξιοπιστίας της δημοσιονομικής πολιτικής και των στατιστικών στοιχείων,
- η διαμόρφωση ενός πλαισίου που θα επιτρέπει το μεσοπρόθεσμο οικονομικό προγραμματισμό του κράτους, περιορίζοντας τις αποκλίσεις από τους στόχους που τίθενται,
- η ύπαρξη ενός πλαισίου που θα εξασφαλίζει τον έλεγχο των ελλειμμάτων και την αποκλιμάκωση του χρέους και
- η παροχή δυνατότητας ανακατανομής των πόρων που θα εξασφαλίζει αφενός μεν την εύρυθμη λειτουργία του κράτους και αφετέρου την παροχή περισσότερων και ποιοτικότερων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Η μεταρρύθμιση αυτή αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα και διαμορφώνει το ενδιάμεσο στάδιο της μεταρρύθμισης του δημοσιονομικού συστήματος που θα ολοκληρωθεί σταδιακά μέχρι το 2013 με την καθιέρωση του προϋπολογισμού προγραμμάτων.

Μεταξύ άλλων στο νέο δημοσιονομικό πλαίσιο περιλαμβάνονται:

- αρχές και κανόνες που αφορούν στη διαχείριση των δημόσιων πόρων,
- αρχές και κανόνες που αφορούν στο περιεχόμενο του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης,
- μεσοπρόθεσμοι στόχοι στρατηγικής με τριετή ορίζοντα, στο σύνολο του προϋπολογισμού αλλά και ανά υπουργείο,
- νέες διαχειριστικές αρμοδιότητες για τον Υπουργό Οικονομικών και τους αρμόδιους υπουργούς,
- αυξημένη ευθύνη των υπουργών στην κατάρτιση, παρακολούθηση και έλεγχο των προϋπολογισμών τους,
- νέος τρόπος κατάρτισης, εκτέλεσης, παρακολούθησης, λογιστικής καταγραφής και ελέγχου του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού, καθώς και ο τρόπος που προσαρτώνται οι άλλοι προϋπολογισμοί αποτελώντας τον προϋπολογισμό της γενικής κυβέρνησης,
- στενή και συστηματική παρακολούθηση των υποχρεώσεων των φορέων,
- ορισμός οικονομικού υπευθύνου σε καθέναν από τους φορείς της γενικής κυβέρνησης με αρμοδιότητα τη χρηστή χρηματοοικονομική διαχείριση του κάθε φορέα και των επτευόμενων από αυτόν φορέων,

- περιορισμός της δυνατότητας των υπουργείων και όλων των φορέων να υπερβαίνουν τις αρχικές πιστώσεις του προϋπολογισμού τους, χωρίς επιπτώσεις,
- δυνατότητα στον Υπουργό Οικονομικών να ορίζει δημοσιονομικούς κανόνες σε χρόνο που θα κρίνει ότι είναι απαραίτητη η λειτουργία τους για τη διατήρηση της οικονομικής σταθερότητας και
- νέος δημοσιονομικός θεσμός, με την ίδρυση ανεξάρτητου Γραφείου Προϋπολογισμού στη Βουλή.

1.1. Βασικές μεταρρυθμίσεις του νέου πλαισίου

Οι σημαντικότερες μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις, οι οποίες αποτυπώθηκαν στο νέο δημοσιονομικό νόμο είναι:

Θεσμοθέτηση νέων αρχών δημοσιονομικής διαχείρισης και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο Στρατηγικής (ΜΔΠΣ)

Θεσμοθετήθηκαν για πρώτη φορά οι αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (οικονομικότητας, αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας), της υπευθυνότητας, της αμεροληψίας και δικαιοσύνης, της ειλικρίνειας και της διαφάνειας. Η σωστή τήρηση και εφαρμογή τους διασφαλίζει την αποτελεσματική εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Παράλληλα, καθιερώνεται η σύνταξη τριετούς κυλιόμενου Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου Στρατηγικής που περιλαμβάνει τους στόχους της κυβέρνησης για την επόμενη τριετία για ολόκληρη τη γενική κυβέρνηση και αποτελεί το πρώτο βήμα για τη μετάβαση σε πολυετείς προϋπολογισμούς προγραμμάτων.

Οριοθέτηση αρμοδιοτήτων

Προβλέπονται διευρυμένες αρμοδιότητες εποπτείας για τον Υπουργό Οικονομικών και αυξημένη υπευθυνότητα για τους υπουργούς. Αναλυτικότερα:

- Ο Υπουργός Οικονομικών ασκεί την εποπτεία της κατάρτισης και εκτέλεσης των προϋπολογισμών και των δημοσιονομικών εκθέσεων και απολογισμών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης και όχι μόνο της Κεντρικής Κυβέρνησης όπως ίσχυε μέχρι σήμερα.
- Οι υπουργοί καθίστανται υπεύθυνοι για την κατάρτιση, αποτελεσματική και αποδοτική εκτέλεση και διαχείριση του προϋπολογισμού του υπουργείου τους, συμπεριλαμβανομένων και των προϋπολογισμών των δημόσιων φορέων, οργανισμών, ιδρυμάτων κλπ. που εποπτεύουν.

Παράλληλα, ορίζονται οικονομικοί προϊστάμενοι σε όλους τους φορείς της γενικής κυβέρνησης υπεύθυνοι για τη χρηστή και αποτελεσματική οικονομική διαχείριση του υπουργείου τους και των εποπτευόμενων φορέων τους.

Ενοποιημένοι ετήσιοι προϋπολογισμοί γενικής κυβέρνησης

Ο προϋπολογισμός που κάθε έτος υποβάλλεται στη Βουλή είναι ο προϋπολογισμός της γενικής κυβέρνησης ο οποίος περιλαμβάνει τον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό, τον ετήσιο κοι-

νωνικό προϋπολογισμό, τον ενοποιημένο ετήσιο προϋπολογισμό της τοπικής αυτοδιοίκησης και τον ενοποιημένο ετήσιο προϋπολογισμό των λοιπών φορέων της γενικής κυβέρνησης.

Ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός

Ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός καταρτίζεται με τη μέθοδο από πάνω προς τα κάτω (top down) και περιλαμβάνει το σύνολο των εκτιμήσεων για τα βασικά οικονομικά μεγέθη της κεντρικής κυβέρνησης συμπεριλαμβανομένου και του μεγέθους του ανεξόφλητου χρέους, των εγγυήσεων και των δανειακών πράξεων της γενικής κυβέρνησης.

Η ανωτέρω μέθοδος κατάρτισης περιλαμβάνει τα ακόλουθα πέντε στάδια:

- 1) Ιανουάριο με Μάρτιο, καθορίζεται η γενική κυβερνητική στρατηγική και συντάσσεται το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο Στρατηγικής.
- 2) Απρίλιο με Μάιο, εγκρίνεται το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο από το Υπουργικό Συμβούλιο και έρχεται για έγκριση στη Βουλή.
- 3) Ιούνιο με Ιούλιο, ξεκινάει η διαδικασία κατάρτισης του κρατικού προϋπολογισμού και η ταυτόχρονη προετοιμασία του προϋπολογισμού των λοιπών φορέων της γενικής κυβέρνησης.
- 4) Αύγουστο με Οκτώβριο ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις του Υπουργείου Οικονομικών με τα λοιπά υπουργεία για τους προϋπολογισμούς τους, ενώ ταυτόχρονα ξεκινά και η έγκαιρη κατάρτιση του κοινωνικού προϋπολογισμού και των προϋπολογισμών των ΟΤΑ και των λοιπών φορέων.
- 5) Νοέμβριο με Δεκέμβριο, κατατίθεται και ψηφίζεται ο κρατικός προϋπολογισμός από τη Βουλή με την παράλληλη δημοσίευση, για πρώτη φορά, του προϋπολογισμού των άλλων φορέων της γενικής κυβέρνησης (ασφαλιστικών ταμείων, νοσοκομείων, ΟΤΑ και λοιπών φορέων).

Ο ετήσιος κρατικός προϋπολογισμός κατά το μέρος που τροποποιείται εισάγεται και εγκρίνεται με τον ίδιο τρόπο που εγκρίθηκε αρχικά, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει σαφώς τεκμηριωμένη ανάγκη.

Ετήσιος κοινωνικός προϋπολογισμός, ενοποιημένοι ετήσιοι προϋπολογισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και λοιπών φορέων της γενικής κυβέρνησης

Ο ετήσιος κοινωνικός προϋπολογισμός περιλαμβάνει προβλέψεις για το αντίστοιχο οικονομικό έτος των εσόδων, δαπανών, πλεονασμάτων/ελλειμμάτων και ισολογισμών του ενοποιημένου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και εκάστου των μειζόνων ταμείων και ομάδων νοσοκομείων. Οι ενοποιημένοι ετήσιοι προϋπολογισμοί της τοπικής αυτοδιοίκησης περιλαμβάνουν προβλέψεις για το αντίστοιχο οικονομικό έτος των εσόδων, δαπανών, πλεονασμάτων/ελλειμμάτων και ισολογισμών του ενοποιημένου τομέα τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι ενοποιημένοι προϋπολογισμοί των λοιπών φορέων της γενικής κυβέρνησης περιλαμβάνουν στοιχεία ακαθάριστων εξόδων, εσόδων, συνολικών πλεονασμάτων ή ελλειμμάτων, πηγών χρηματοδότησης, καθώς και ισολογισμός χρηματοοικονομικού ενεργητικού και παθητικού και εξασφαλισμένων δανειακών υποχρεώσεων όλων των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου που συνιστούν μέρος της γενικής κυβέρνησης και δεν καλύπτονται από τον κρατικό, τον κοινωνικό ή τον ενοποιημένο ετήσιο προϋπολογισμό τοπικής αυτοδιοίκησης.

1.2. Καινοτομίες

Περιορίζονται στο ελάχιστο οι δυνατότητες τροποποίησης των πιστώσεων πέραν των αρχικών κατανομών ενώ ενημερώνεται γι' αυτές και το Κοινοβούλιο ή με τριμηνιαίες εκθέσεις του Υπουργού Οικονομικών μέσα από τη διαδικασία του συμπληρωματικού προϋπολογισμού.

Παράλληλα, προβλέπεται η ύπαρξη αποθεματικού στον προϋπολογισμό, ίσου με το 1-3% των πρωτογενών δαπανών και περιορίζεται η χρήση του μόνο για την κάλυψη επειγουσών και απρόβλεπτων αναγκών.

Σημαντική παρέμβαση στον έλεγχο των δαπανών κατά την εκτέλεση του προϋπολογισμού είναι η εισαγωγή ενός νέου πλαισίου αναλήψεων υποχρεώσεων καθώς και η τήρηση Μητρώου Υποχρεώσεων έτσι ώστε όλες οι υποχρεώσεις των υπουργείων να υπόκεινται σε διαδικασίες ελέγχου και να κοινοποιούνται και στον υπουργό οικονομικών.

Επιπλέον, το πλαίσιο ελέγχου των δαπανών καθώς και οι κανόνες και οι επιμέρους διαδικασίες που θα καθοριστούν άμεσα από τον Υπουργό Οικονομικών θα συνάδουν με τα διεθνή πρότυπα ελέγχου.

Ήδη από την αρχή του 2011, εγκαταλείπεται η ταμειακή λογιστική και εισάγεται η διπλογραφική λογιστική τροποποιημένης ταμειακής βάσης, με σαφείς κανόνες και αρχές για την λογιστική απεικόνιση των οικονομικών μεγεθών εφαρμόζοντας απλοποιημένο και τυποποιημένο λογιστικό σχέδιο.

Ενισχύεται το υπάρχον πλαίσιο λογοδοσίας μέσα από την εισαγωγή ολοκληρωμένου πλαισίου παροχής δημοσιονομικών αναφορών και απολογισμών. Οι χρηματοοικονομικές αναφορές αφορούν όλους τους φορείς της γενικής κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών αυτοδιοικήσεων, νοσοκομείων και οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης.

Το σύνολο των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού, των προϋπολογισμών των τοπικών αυτοδιοικήσεων και άλλων φορέων της γενικής κυβέρνησης υπόκεινται σε έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα.

Ολοκληρώνεται, στο Υπουργείο Οικονομικών, η εγκατάσταση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων καταγραφής και παρακολούθησης των δημοσίων δαπανών και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται, τόσο από την κεντρική διοίκηση όσο και από τους λοιπούς φορείς της γενικής κυβέρνησης.

Παράλληλα, το Υπουργείο Οικονομικών στοχεύοντας στη διαφάνεια των δημοσιονομικών στοιχείων και της δημοσιονομικής διαχείρισης προχώρησε ήδη στη:

- Δημιουργία Διεύθυνσης Δημοσιονομικής Διαχείρισης με στόχο τη συγκέντρωση, παρακολούθηση, έλεγχο, αξιολόγηση, επεξεργασία και κατάρτιση των δημοσιονομικών στοιχείων και αναφορών όλων των φορέων της γενικής κυβέρνησης,
- Ανεξαρτητοποίηση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής δημιουργώντας έναν ισχυρό φορέα παραγωγής και δημοσιοποίησης δημοσιονομικών στοιχείων εκτός του στενού ελέγχου του

υπουργείου οικονομικών, με άμεση αναφορά στο Κοινοβούλιο, ώστε να δημιουργηθεί μια ακόμα δικλείδα ασφαλείας στο σύστημα οικονομικής διαχείρισης και

- Δημιουργία της Ενιαίας Αρχής Πληρωμών που θα συμπεριλαμβάνει τη μισθοδοσία όλων των υπαλλήλων του Δημοσίου για την ύπαρξη αποτελεσματικού ελέγχου επί της σημαντικότερης δαπάνης στο δημόσιο τομέα.

Γραφείο Προϋπολογισμού στη Βουλή

Στο πλαίσιο ενίσχυσης του Κοινοβουλευτικού ελέγχου της Βουλής συστήνεται ανεξάρτητο Γραφείο Προϋπολογισμού στη Βουλή με στόχο τη στήριξη και ενημέρωσή της στην παρακολούθηση και έλεγχο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού μέσα στα καθορισμένα, από το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο, όρια.

Εισαγωγή Δημοσιονομικών κανόνων (Fiscal rules)

Με στόχο τη διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας και την ενίσχυση της αξιοπιστίας της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής έναντι των επενδυτών και των διεθνών αγορών μετά το τέλος της εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής (2014), τίθενται αρχές και δημοσιονομικοί κανόνες με σκοπό τη διασφάλιση της εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

www.sale.gr

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

1. Κρατικός προϋπολογισμός έτους 2010

Ο προϋπολογισμός του 2010 υλοποιείται σε ένα δυσμενές δημοσιονομικό περιβάλλον με κύρια χαρακτηριστικά το υψηλό έλλειμμα τόσο της κεντρικής όσο και της γενικής κυβέρνησης και ταυτόχρονα την αδυναμία χρηματοδότησής του με όρους που θα επέτρεπαν την ομαλή και σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό εκτέλεσή του.

Τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, σε συνδυασμό με τις πρωτόγνωρες δημοσιονομικές συνθήκες και τη δυσκολία πρόσβασης στις κεφαλαιαγορές για άντληση κεφαλαίων σε αποδεκτά επιτόκια, δεν επέτρεψαν την εφαρμογή μιας επεκτατικής ή έστω ουδέτερης δημοσιονομικής πολιτικής. Υπήρξε αδήριτη ανάγκη για λήψη άμεσων μέτρων περιοριστικής πολιτικής που θα επέτρεπαν την αντιστροφή της πορείας των δημοσιονομικών δεικτών. Οι αποφάσεις κατά συνέπεια για δραστική μείωση των πρωτογενών δαπανών και η μείωση των μισθών και συντάξεων δεν στόχευαν μόνο στην ανακοπή της δυσμενούς αυτής πορείας, αλλά αποτελούσαν και όρο οικονομικής επιβίωσης.

Στο πλαίσιο αυτό αναθεωρήθηκαν οι στόχοι του προϋπολογισμού και εφαρμόστηκε ένα πρόγραμμα σταδιακής και στοχευμένης συγκράτησης των δαπανών του προϋπολογισμού, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν λειτουργικά προβλήματα στους φορείς και κυρίως χωρίς να περιορίζεται η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Τέλος, επισημαίνεται ότι τα δημοσιονομικά στοιχεία του προσχεδίου προϋπολογισμού γενικής κυβέρνησης αποτυπώνουν τις μέχρι σήμερα παραδοχές της ΕΛΣΤΑΤ και Eurostat. Μετά την αναταξινόμηση των φορέων της γενικής κυβέρνησης τα οποιαδήποτε νέα στοιχεία που ενδεχόμενα θα οριστικοποιηθούν από τις ανωτέρω αρχές θα αποτυπωθούν στο οριστικό σχέδιο του προϋπολογισμού.

1.1. Τακτικός Προϋπολογισμός

Έσοδα

Τα έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού (πίνακας 4.3), προ μείωσης επιστροφών, για το οικονομικό έτος 2010 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 57.800 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας αύξηση 8,2% σε σχέση με τα αντίστοιχα έσοδα του 2009.

Κατά το 2010, τα έσοδα ενισχύονται τόσο από τα μέτρα που είχαν ληφθεί υπόψη κατά την κατάρτιση του προϋπολογισμού 2010, όσο και από τα μέτρα που αποφασίσθηκαν εντός του τρέχοντος έτους, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής (ΠΟΠ), με βάση το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Ειδικότερα, τα εν λόγω μέτρα έχουν ως εξής:

- αναμόρφωση της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών,
- αντικατάσταση του ενιαίου τέλους ακινήτων από τον φόρο ακίνητης περιουσίας,
- αναπροσαρμογή των συντελεστών του ειδικού φόρου κατανάλωσης (ΕΦΚ) της αμόλυβδης βενζίνης και του πετρελαίου εσωτερικής καύσης (diesel), σε τρεις φάσεις, από 9/2/2010, 4/3/2010 και 3/5/2010,

- αναπροσαρμογή του ΕΦΚ στα τσιγάρα, την αιθυλική αλκοόλη και τα αλκοολούχα ποτά, σε τρεις φάσεις, από 8/1/2010, 4/3/2010 και 3/5/2010,
- θέσπιση ειδικού φόρου κατανάλωσης στην ηλεκτρική ενέργεια,
- επιβολή ειδικού φόρου πολυτελείας σε πολυτελή εισαγόμενα αλλά και εγχωρίως παραγόμενα αγαθά,
- αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ από 15/3/2010 και περαιτέρω αναπροσαρμογή τους από 1/7/2010,
- επιβολή έκτακτης οικονομικής εισφοράς σε εισοδήματα φυσικών προσώπων άνω των 100.000 ευρώ, τα οποία δηλώθηκαν στο οικονομικό έτος 2010,
- επιβολή έκτακτης οικονομικής εισφοράς στη μεγάλη ακίνητη περιουσία αξίας άνω των 400.000 ευρώ,
- διεύρυνση της φορολογικής βάσης με την υπαγωγή σε ΦΠΑ της παροχής υπηρεσιών και πώλησης αγαθών νέων κατηγοριών επαγγελματιών,
- σύνδεση αφορολόγητου ορίου εισοδήματος με αποδείξεις δαπανών των φορολογουμένων, με στόχο τον περιορισμό της φοροδιαφυγής μέσω της αναζήτησης και συλλογής αποδείξεων,
- ρυθμίσεις για την περαίωση των ανέλεγκτων φορολογικών υποθέσεων και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο, για όλες τις διαχειριστικές περιόδους που έκλεισαν μέχρι 31-12-2009, καθώς και για υποθέσεις που εκκρεμούν στα διοικητικά δικαστήρια.

Θετική επίδραση στα έσοδα τρέχοντος έτους, έχουν και μέτρα τα οποία θεσμοθετήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος και αφορούν στην:

- επιβολή έκτακτης οικονομικής εισφοράς στις επιχειρήσεις με μεγάλα κέρδη κατά τη χρήση έτους 2008,
- αναπροσαρμογή του τέλους συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας και επιβολή τέλους καρτοκινητής τηλεφωνίας,
- αναπροσαρμογή των συντελεστών του ΕΦΚ της αμόλυβδης βενζίνης από 26/6/2009 και
- αναπροσαρμογή, από 5/2/2009, του ΕΦΚ της αιθυλικής αλκοόλης και των αλκοολούχων ποτών, καθώς και του κατώτατου ορίου του ΕΦΚ στα τσιγάρα.

Άμεσοι φόροι

Από την άμεση φορολογία εκτιμάται ότι θα εισπραχθούν 21.408 εκατ. ευρώ εμφανίζοντας οριακή μείωση κατά 0,1% συγκριτικά με τα αντίστοιχα έσοδα του 2009.

Τα έσοδα από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων αναμένεται να μειωθούν κατά 5,6% έναντι του 2009, κυρίως λόγω της μείωσης των επιδομάτων των απασχολούμενων στο δημόσιο τομέα, καθώς και της επίπτωσης στην παρακράτηση φόρου εισοδήματος από τη νέα φορολογική κλίμακα. Τα έσοδα από τη φορολογία νομικών προσώπων εκτιμάται ότι θα εμφανίσουν μείωση 12,5% λόγω της μειωμένης κερδοφορίας των επιχειρήσεων κατά τη χρήση έτους 2009.

Μείωση της τάξης του 16,6% αναμένεται και στα έσοδα των ειδικών κατηγοριών, κυρίως λόγω των μειωμένων εσόδων από το φόρο των τόκων των καταθέσεων και το φόρο επί των προμηθειών του Δημοσίου. Τα έσοδα από φόρους στην περιουσία αναμένονται αυξημένα κα-

τά 29,3% συγκριτικά με τα έσοδα του 2009, λόγω της θετικής επίδρασης από την αναμόρφωση της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών καθώς και της είσπραξης του φόρου ακίνητης περιουσίας.

Αυξημένες κατά 12,9% εμφανίζονται έναντι του 2009 οι εισπράξεις από άμεσους φόρους παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ), κυρίως λόγω των ρυθμίσεων για την περαίωση ανέλεγκτων φορολογικών υποθέσεων και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές, καθώς και για τις υποθέσεις που εκκρεμούν στα διοικητικά δικαστήρια, αλλά και την είσπραξη του ενιαίου τέλους ακινήτων (ΕΤΑΚ) φυσικών προσώπων του έτους 2009 και των υπολοίπων από το 2008. Τέλος, τα έσοδα από λοιπούς άμεσους φόρους αναμένονται αυξημένα κατά 49,0% λόγω της είσπραξης των έκτακτων οικονομικών εισφορών στο εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς και στη μεγάλη ακίνητη περιουσία.

Έμμεσοι φόροι

Από την έμμεση φορολογία αναμένεται να εισπραχθούν 31.787 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 11,8%, συγκριτικά με τα αντίστοιχα έσοδα του 2009. Τα έσοδα από φόρους συναλλαγών εκτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 4,5% έναντι του προηγούμενου έτους, κυρίως λόγω της αναμενόμενης είσπραξης ιδιαίτερα αυξημένων εσόδων από το ΦΠΑ των πετρελαιοειδών και του καπνού, ως αποτέλεσμα της αναπροσαρμογής των συντελεστών του ΦΠΑ αλλά και των ειδικών φόρων κατανάλωσης.

Οι συνολικές εισπράξεις από φόρους κατανάλωσης εκτιμάται ότι θα αυξηθούν κατά 27,2% έναντι του 2009, κυρίως λόγω της αύξησης του ΕΦΚ στα πετρελαιοειδή προϊόντα, τα αλκοολούχα ποτά και τα τσιγάρα, της πλήρους απόδοσης του μέτρου της αναπροσαρμογής του τέλους συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας και της επιβολής του τέλους καρτοκινητής τηλεφωνίας, καθώς και της επιβολής ειδικών φόρων σε είδη πολυτελείας και την ηλεκτρική ενέργεια. Τα έσοδα από έμμεσους φόρους ΠΟΕ αναμένονται μειωμένα κατά 8,3% λόγω της συγκυριακής είσπραξης αυξημένων εσόδων το προηγούμενο έτος, ενώ μειωμένες κατά 12,1% αναμένονται και οι εισπράξεις από λοιπούς έμμεσους φόρους, κυρίως λόγω της μείωσης των εισαγωγών.

Μη φορολογικά έσοδα

Τα μη φορολογικά έσοδα εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 2.950 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας αύξηση 20,3% έναντι του προηγούμενου έτους, που οφείλεται κυρίως στις αυξημένες απολήψεις από την ΕΕ, καθώς και στην είσπραξη αυξημένων εσόδων από τα παράβολα που απαιτούνται για την αλλαγή χρήσης των ημιυπαίθριων χώρων.

Μη τακτικά έσοδα

Τα έσοδα από καταργηθέντες ειδικούς λογαριασμούς εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.171 εκατ. ευρώ. Τα έσοδα από το πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης αναμένεται να διαμορφωθούν στα 485 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω των αυξημένων εσόδων από την προμήθεια παροχής εγγύησης του Δημοσίου σε ομολογιακές εκδόσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων αναμένεται να ανέλθουν στα 5.100 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 3,0% έναντι του προηγούμενου έτους.

1.2. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού

Στο πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής είχε προβλεφθεί ότι οι δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού θα διαμορφωθούν στο ύψος των 67.873 εκατ. ευρώ εκ των οποίων 54.611 εκατ. ευρώ για πρωτογενείς δαπάνες, 245 εκατ. ευρώ για εξόφληση μέρους των χρεών των νοσοκομείων και 13.017 εκατ. ευρώ για πληρωμές τόκων.

Ωστόσο, εκτιμάται ότι οι δαπάνες αυτές θα περιορισθούν περαιτέρω κατά 1.685 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα οι πρωτογενείς δαπάνες θα περιορισθούν κατά 1.978 εκατ. ευρώ, ενώ θα αυξηθούν κατά 100 εκατ. ευρώ οι δαπάνες για εξόφληση μέρους των χρεών των νοσοκομείων και κατά 192 εκατ. ευρώ οι δαπάνες για πληρωμή τόκων.

Ανάλυση δαπανών κατά κατηγορίες

Αποδοχές και συντάξεις

Οι συνολικές δαπάνες για αποδοχές και συντάξεις εκτιμάται ότι θα είναι μειωμένες κατά 3.405 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις προβλέψεις που είχαν περιληφθεί στον προϋπολογισμό και περιορισμένες κατά 2.456 εκατ. ευρώ ή κατά 10% έναντι του 2009 (πίνακας 4.4). Ο περιορισμός των παραπάνω δαπανών έναντι του αρχικού προϋπολογισμού οφείλεται κυρίως:

- στη μείωση των δαπανών για μισθούς, επιδόματα καταργηθέντων λογαριασμών κ.λπ. κατά 2.338 εκατ. ευρώ,
- στην εξοικονόμηση ποσού 834 εκατ. ευρώ από τις δαπάνες για συντάξεις,
- στην αναστολή της καταβολής της δ' δόσης της έκτακτης παροχής στους δικαστικούς (εξοικονόμηση 128 εκατ. ευρώ) και
- στον περιορισμό των λοιπών δαπανών (πρόσθετες παροχές κ.λπ.) κατά 105 εκατ. ευρώ.

Ειδικότερα η μείωση των δαπανών για μισθούς και συντάξεις προέρχεται από:

- τη μη χορήγηση αυξήσεων σε μισθούς και συντάξεις,
- την περικοπή των επιδομάτων κατά 20% από την οποία εκτιμάται ότι θα εξοικονομηθούν 895 εκατ. ευρώ περίπου,
- τον αυξημένο αριθμό αποχωρήσεων υπαλλήλων λόγω συνταξιοδότησης, με εκτιμώμενη εξοικονόμηση 420 εκατ. ευρώ και
- την περικοπή των επιδομάτων Πάσχα, αδείας και Χριστουγέννων στους υπηρετούντες υπαλλήλους με εκτιμώμενη εξοικονόμηση 925 εκατ. ευρώ.

Ασφάλιση, περίθαλψη, κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής εκτιμάται ότι θα είναι αυξημένες κατά 326 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον προϋπολογισμό, ενώ θα είναι μειωμένες κατά 10,6% σε σχέση με το 2009.

Παρά το γεγονός ότι οι πιστώσεις του προϋπολογισμού αυξάνονται προκειμένου να εξοφληθούν υποχρεώσεις των ασφαλιστικών ταμείων και των νοσοκομείων και να μην εμφανισθούν ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις στο τέλος του έτους, οι δαπάνες αυτές μειώνονται σημαντικά έναντι του 2009 κυρίως λόγω της προσπάθειας που καταβάλλεται για εξορθολογισμό των δαπανών και περιορισμό της σπατάλης.

Πίνακας 4.1 Κρατικός προϋπολογισμός (σε εκατ. ευρώ)							
	2009	2010		2011	Μεταβολή %		
	Πραγμ/σεις ¹	ΠΟΠ*	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις	10/09		11/10
	(α)	(β)	(γ)	(δ)	(β)/(α)	(γ)/(α)	(δ)/(γ)
Τακτικός Προϋπολογισμός (ΤΠ)							
1. Καθαρά έσοδα ΤΠ (α+β+γ-δ)	48.491	55.124	52.700	56.340	13,7	8,7	6,9
α. Τακτικά έσοδα	52.308	58.744	56.144	59.313	12,3	7,3	5,6
β. Έσοδα καταργηθέντων ειδικών λογ/σμών	1.088	1.200	1.171	1.157	10,3	7,6	-1,2
γ. Έσοδα προγράμματος αντιμετώπισης της χρηματοπιστωτικής κρίσης	47	280	485	670	495,7	931,9	38,1
δ. Επιστροφές φόρων	4.952	5.100	5.100	4.800	3,0	3,0	-5,9
2. Δαπάνες ΤΠ (α+β+γ)	71.810	67.873	66.188	67.651	-5,5	-7,8	2,2
α. Τόκοι	12.325	13.017	13.209	15.800	5,6	7,2	19,6
β. Πρωτογενείς δαπάνες	57.987	54.611	52.633	51.850	-5,8	-9,2	-1,5
γ. Επιχ/ση νοσηλευτικών ιδρυμάτων για εξόφληση μέρους παλαιών οφειλών τους	1.498	245	345		-83,6	-76,9	
3. Έλλειμμα ΤΠ (1-2)	-23.319	-12.749	-13.488	-11.311	-45,3	-42,2	-16,1
Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ)							
4. Έσοδα (α+β)	2.041	3.258	3.015	3.922	59,6	47,7	30,1
α. Εισροές ΕΕ	1.858	3.109	2.854	3.722	67,3	53,6	30,4
β. Ίδια έσοδα	183	149	161	200	-18,0	-12,0	24,2
5. Δαπάνες	9.588	9.200	9.000	8.700	-4,0	-6,1	-3,3
6. Έλλειμμα ΠΔΕ (4-5)	-7.547	-5.942	-5.985	-4.778	-21,3	-20,7	-20,2
7. Έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού (3+6)	-30.866	-18.691	-19.473	-16.089	-39,4	-36,9	-17,4
(% του ΑΕΠ)	-13,0%	-8,1%	-8,2%	-6,9%			
7α. Πρωτογενές αποτέλεσμα (7-2α)	-18.541	-5.674	-6.264	-288	-69,4	-66,2	-95,4
(% του ΑΕΠ)	-7,8%	-2,5%	-2,7%	-0,1%			
ΑΕΠ (αναθεωρημένο)	237.494	231.000	236.100	232.100	-2,7	-0,6	-1,7

Πίνακας 4.2 Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System Accounts (ESA 1995) (σε εκατ. ευρώ)				
	2009	2010		2011
	Πραγμ/σεις ¹	ΠΟΠ*	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
α. Έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού	-30.866	-18.691	-19.473	-16.089
β. Εθνολογιστικές προσαρμογές	226	550	-287	-1.396
Διαφορά τόκων πληρωτέων-δεδουλευμένων	-623		-926	550
Διαφορά απαιτήσεων-εισπράξεων από φορολογικά έσοδα	787		170	45
Διαφορά απαιτήσεων-εισπράξεων από την ΕΕ	-313		900	150
Προκαταβολές από την ΕΕ	911		100	50
Αναλήψεις χρέους (καταπτώσεις εγγυήσεων)	-553		-1.462	-2.161
κ.λπ. προσαρμογές				
Μεταβολές στους λογ/σμούς θησαυροφυλακίου	293		400	120
Swaps	400			
Λογαριασμός αποκρατικοποιήσεων	-250		-240	-150
Χρέη νοσοκομείων περιόδου 2005-2006			345	
Προσαρμογή προκαταβολών κλπ.	-426		426	
γ. Εξοπλιστικά προγράμματα (παραλαβές)	-2.919	-2.700	-1.100	-1.400
δ. Χρηματοδότηση φορέων της κυβέρνησης με ειδικά ομόλογα	-531	-550		
ε. Ισοζύγιο ΟΤΑ, ΟΚΑ και λοιπών νπδδ**	1.338	2.669	2.351	2.600
Αποτελέσματα ΟΤΑ			100	500
Αποτελέσματα ΟΚΑ			2.251	2.100
στ. Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης (α+β+γ+δ+ε)	-32.752	-18.722	-18.508	-16.285
% του ΑΕΠ	-13,8%	-8,1%	-7,8%	-7,0%
ζ. Εκτιμώμενο πρωτογενές αποτέλεσμα γενικής κυβέρνησης (στ-2α του πίνακα 4.1)	-20.427	-5.705	-5.299	-484
% του ΑΕΠ	-8,6%	-2,5%	-2,2%	-0,2%
ΑΕΠ (αναθεωρημένο)	237.494	231.000	236.100	232.100

¹ Προσωρινά στοιχεία.

* ΠΟΠ : Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής

** Δεν περιλαμβάνονται τυχόν αναθεωρήσεις στοιχείων της γενικής κυβέρνησης, λόγω επαναξινομήσης φορέων κλπ.

**Πίνακας 4.3 Έσοδα τακτικού προϋπολογισμού
(σε εκατ. ευρώ)**

	2009	2010			2011	Μεταβολή %	
	Πραγμ/σεις	Προϋπ/σμός	ΠΟΠ*	Εκτιμήσεις πραγμ/σεων	Προβλέψεις	2010/2009	2011/2010
A. Τακτικά έσοδα (I+ II + III + IV)	52.308	56.950	58.744	56.144	59.313	7,3	5,6
I. Άμεσοι φόροι	21.432	23.725	21.859	21.408	21.098	-0,1	-1,4
Φόρος εισοδήματος	16.590	17.375	15.704	15.180	15.047	-8,5	-0,9
Φυσικών προσώπων	10.841	11.400	10.760	10.230	10.900	-5,6	6,6
Νομικών προσώπων	3.813	3.525	3.044	3.335	2.725	-12,5	-18,3
Ειδικών κατηγοριών	1.935	2.450	1.900	1.615	1.422	-16,6	-12,0
Φόροι στην περιουσία	526	865	895	680	965	29,3	41,9
Άμεσοι φόροι ΠΟΕ	2.446	2.725	2.430	2.761	2.432	12,9	-11,9
Λοιποί άμεσοι φόροι	1.870	2.760	2.830	2.787	2.655	49,0	-4,7
II. Έμμεσοι φόροι	28.424	30.565	33.918	31.787	34.764	11,8	9,4
Φόροι συναλλαγών	17.872	18.471	20.200	18.682	20.592	4,5	10,2
ΦΠΑ	16.582	17.315	19.015	17.542	19.324	5,8	10,2
πετρελαιοειδών	1.907	2.055	2.535	2.530	2.620	32,7	3,6
καπνού	681	755	930	866	1.020	27,2	17,8
λοιπών	13.994	14.505	15.550	14.146	15.684	1,1	10,9
Λοιποί φόροι συναλλαγών	1.290	1.156	1.185	1.140	1.268	-11,6	11,2
(μεταβίβαση κεφαλαίων)	(831)	(698)	(760)	(717)	(833)	(-13,7)	(16,2)
(χαρτόσημο)	(459)	(458)	(425)	(423)	(435)	(-7,8)	(2,8)
Φόροι κατανάλωσης	9.701	11.132	12.938	12.341	13.278	27,2	7,6
Φόρος ασφαλιστρων	358	370	380	401	410	12,0	2,4
Τέλος ταξινόμησης οχημάτων	473	508	490	274	285	-42,1	4,0
ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων	4.374	4.655	5.700	5.953	6.192	36,1	4,0
Λοιποί ΕΦΚ (καπνού κ.λπ.)	2.924	3.210	4.090	3.680	4.156	25,8	12,9
Τέλη κυκλοφορίας οχημάτων	1.046	1.600	1.400	1.352	1.222	29,2	-9,6
Λοιποί φόροι κατανάλωσης	526	789	878	681	1.013	29,4	48,8
Έμμεσοι φόροι ΠΟΕ	434	485	390	398	462	-8,3	16,1
Λοιποί έμμεσοι	416	477	390	366	432	-12,1	18,0
(για ΕΕ)	(245)	(274)	(224)	(224)	(260)	(-8,5)	(16,1)
Σύνολο φορολογικών εσόδων (I+II)	49.856	54.290	55.777	53.194	55.862	6,7	5,0
III. Απολήψεις από ΕΕ	264	372	350	354	341	33,9	-3,7
IV. Λοιπά μη φορολογικά έσοδα	2.188	2.288	2.617	2.596	3.111	18,7	19,8
Σύνολο μη φορολογικών εσόδων (III+IV)	2.452	2.660	2.967	2.950	3.452	20,3	17,0
B. Μη τακτικά έσοδα	1.135	1.400	1.480	1.656	1.827	45,9	10,3
I. Έσοδα καταργηθέντων ειδικών λογαριασμών	1.088	1.120	1.200	1.171	1.157	7,6	-1,2
II. Έσοδα προγράμματος ενίσχυσης της ρευστότητας λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης	47	280	280	485	670	922,8	38,1
Γενικό σύνολο εσόδων (A + B)	53.443	58.350	60.224	57.800	61.140	8,2	5,8
Επιστροφές εσόδων	4.952	4.650	5.100	5.100	4.800	3,0	-5,9
Καθαρά έσοδα	48.491	53.700	55.124	52.700	56.340	8,7	6,9

* ΠΟΠ: Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής

**Πίνακας 4.4 Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού κατά κατηγορίες
(σε εκατ. ευρώ)**

Κατηγορία δαπάνης	2009	2010			2011	Μεταβολή %	
	Πραγμ/σεις	Προϋπ/σμός	ΠΟΠ ¹	Εκτιμήσεις πραγμ/σεων	Προβλέψεις	2010/09	2011/10
A. ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ (1+2+3)	24.476	25.425	22.401	22.020	21.719	-10,0	-1,4
1. Κεντρικής διοίκησης	20.923	21.737	19.140	18.806	18.491	-10,1	-1,7
Μισθοί	13.031	13.436	11.882	11.631	11.358	-10,7	-2,3
Έκτακτη οικονομική παροχή	122						
Έκτακτη παροχή δικαστικών	146	130	2	2			
Συντάξεις	6.487	7.064	6.300	6.230	6.258	-4,0	0,4
Αμοιβές υφισταμένων εκπαιδευτικών Υπ. Παιδείας	89	102	102	65	35	-26,6	-46,2
Λοιπές παροχές	393	348	312	310	304	-21,0	-1,9
Πρόσθετες παροχές καταργηθέντων ειδικών λογαριασμών	656	656	542	564	536	-14,1	-5,0
Μη επαναλαμβανόμενες δαπάνες				4			
2. Νοσοκομείων, ιδρυμάτων πρόνοιας, νπδδ	3.554	3.661	3.261	3.214	3.178	-9,6	-1,1
Μισθοί προσωπικού νοσηλευτικών ιδρυμάτων	2.626	2.790	2.363	2.349	2.326	-10,6	-1,0
Έκτακτη οικονομική παροχή	24						
Εφημερίες ιατρών ΕΣΥ	420	395	431	406	395	-3,3	-2,7
Λοιπές παροχές προσωπικού νοσηλευτικών ιδρυμάτων	158	150	144	153	153	-3,6	-0,2
Ιδρυμάτων πρόνοιας, κλήρος και λοιπά νπδδ	324	326	322	306	303	-5,6	-0,8
Επιχ. ΟΤΑ για μερική απασχόληση, ΚΕΠ, ΑΜΕΑ κ.λπ.		1	1	1	1		0,0
3. Νέες προσλήψεις		27			50		
B. ΑΣΦΑΛΙΣΗ, ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ, ΚΟΙΝ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ (4+5+6+7)	16.875	14.763	16.156	15.089	14.834	-10,6	-1,7
4. Δαπάνες περιθαλψής	1.383	1.318	1.511	1.306	1.506	-5,6	15,3
5. Επιχορηγήσεις ασφαλιστικών ταμείων	12.234	10.231	10.118	10.430	9.989	-14,7	-4,2
ΟΓΑ	4.563	4.550	4.590	4.600	4.600	8,5	-7,1
ΙΚΑ	4.000	2.450	2.310	2.310	2.310	-42,3	0,0
NAT	1.318	1.300	1.210	1.210	1.200	-8,2	-0,8
ΟΑΕΕ	1.145	600	900	850	800	-25,7	-5,9
ΤΑΠ-ΟΤΕ	800	753	678	678	650	-15,3	-4,1
Κοινωνική χρηματοδότηση	389	550	400	400	400	2,8	0,0
Λοιπά ασφαλιστικά ταμεία	19	28	30	32	29	71,3	-11,6
6. Λοιπές δαπάνες ασφάλισης, περιθαλψής			1.839	960	655		-31,8
7. Κοινωνική προστασία	3.258	3.215	2.688	2.393	2.684	-26,6	12,2
ΕΚΑΣ (πλην συνταξιούχων Δημοσίου)	1.034	1.142	1.040	895	1.040	-13,4	16,2
Επιδόματα πολιτικών	790	795	792	792	825	0,3	4,2
Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής	311						
Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών	522	630	630	560	606	7,3	8,2
Έκτακτη ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης	358	500	100	11	100		
Λοιπές εισοδηματικές ενισχύσεις	243	148	126	135	113	-44,4	-16,0
Γ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (8+9+10+11)	9.425	9.231	9.199	8.702	8.227	-7,7	-5,5
8. Επιχορηγήσεις φορέων	2.745	2.857	2.946	2.757	2.595	0,4	-5,9
Συγκοινωνιακοί φορείς	273	257	247	251	446	-8,1	77,7
Λοιπές επιχορηγήσεις	2.324	2.457	2.564	2.368	2.018	1,5	-14,8
Εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς	138	143	135	138	131	-0,4	-5,0
9. Καταναλωτικές δαπάνες	3.259	2.573	2.695	2.660	2.374	-18,4	-10,7
Μετακινήσεις	433	328	297	332	319	-23,4	-3,7
Λειτουργικές	1.495	1.048	1.127	1.093	1.039	-26,9	-5,0
Προμήθειες	859	836	752	695	688	-19,1	-0,9
Διάφορες άλλες δαπάνες	472	361	519	499	328	5,7	-34,2
Μη επαναλαμβανόμενες δαπάνες				42			
10. Αντικριζόμενες δαπάνες	3.149	3.394	3.150	3.092	3.091	-1,8	0,0
Αποδόσεις στην ΕΕ	2.484	2.713	2.583	2.530	2.477	1,9	-2,1
Επιδότησεις γεωργίας	665	681	567	562	614	-15,5	9,4
11. Υπό κατανομή	272	408	408	194	167	-29,0	-13,9
Νέα προγράμματα και λοιπές δαπάνες		243	95	83	112		
Δαπάνες καταργηθέντων ειδικών λογαριασμών	6	66	83	65	38		
Δαπάνες εκλογών	266	50	45	45		-83,1	
Έκτακτες δαπάνες		48	185		18		
Δ. ΑΠΟΔΙΔΟΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	6.452	6.718	6.215	6.218	5.970	-3,6	-4,0
E. ΑΝΤΙΠΑΡΟΧΗ ΕΝΑΝΤΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΔΕΗ	758	710	639	604	600	-20,3	-0,7
ΣΤ. ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ					500		
I. ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΠ (A+B+Γ+Δ+E+ΣΤ)	57.987	56.846	54.611	52.633	51.850	-9,2	-1,5
II. ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΧΡΕΩΝ ΝΟΣΗΛ. ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΕ	1.498		245	345		-77,0	
III. ΤΟΚΟΙ	12.325	12.950	13.017	13.209	15.800	7,2	19,6
IV. ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΠ (πλην χρεολ. και εξοπλ. προγρ/των) (I + II + III)	71.810	69.796	67.873	66.188	67.651	-7,8	2,2
12. Χρεολύσια	29.135	19.510	22.375	19.504	27.625	-33,1	41,6
13. Εξοπλιστικά προγράμματα Υπ. Εθνικής Άμυνας	2.175	2.000	1.800	1.500	1.600	-31,0	6,7

¹ ΠΟΠ: Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής

Λειτουργικές και λοιπές δαπάνες

Σημαντικά περιορισμένες θα είναι οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής, αφού εκτιμάται ότι θα είναι μειωμένες κατά 529 εκατ. ευρώ σε σχέση με τον προϋπολογισμό και κατά 723 εκατ. ευρώ ή 7,7%, έναντι του 2009. Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στην προσπάθεια που καταβάλλεται για εξορθολογισμό του κόστους λειτουργίας των υπηρεσιών του Δημοσίου. Ειδικότερα στην περίπτωση των καταναλωτικών δαπανών εκτιμάται μείωση του κόστους μετακινήσεων κατά 23,4%, λειτουργικών δαπανών κατά 26,9% και προμηθειών κατά 19,1%.

Αποδιδόμενοι πόροι

Οι αποδιδόμενοι πόροι (αποδόσεις εσόδων σε ΟΤΑ και λοιπά νομικά πρόσωπα, καθώς και επιστροφές δασμών) είναι μειωμένοι κατά 500 εκατ. ευρώ σε σχέση με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού, ενώ σε σχέση με το 2009 παρουσιάζουν μείωση κατά 3,6%.

Εξόφληση χρεών νοσηλευτικών ιδρυμάτων

Στο πλαίσιο της ρύθμισης των χρεών νοσηλευτικών ιδρυμάτων παρελθόντων ετών θα καταβληθεί ποσό ύψους 345 εκατ. ευρώ, ενώ τα υπόλοιπα θα εξοφληθούν με την έκδοση ομολόγων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 27 του ν. 3867/2010.

Τόκοι

Οι πληρωμές για τόκους εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στα 13.209 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 7,2% σε σχέση με το 2009.

2. Κρατικός προϋπολογισμός έτους 2011

Το προσχέδιο προϋπολογισμού 2011 ενσωματώνει σε ένα βαθμό τα θετικά αποτελέσματα της συνεχιζόμενης προσπάθειας δημοσιονομικής εξυγίανσης του 2010. Η εμφανής πρόοδος σε όλους τους δημοσιονομικούς δείκτες και κυρίως στο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης (διάγραμμα 4.1, 4.2) μας επιτρέπει την εκτίμηση ότι το 2011 ο προϋπολογισμός θα εκτελεστεί σε ευνοϊκότερες συνθήκες και με μικρότερες δυσκολίες.

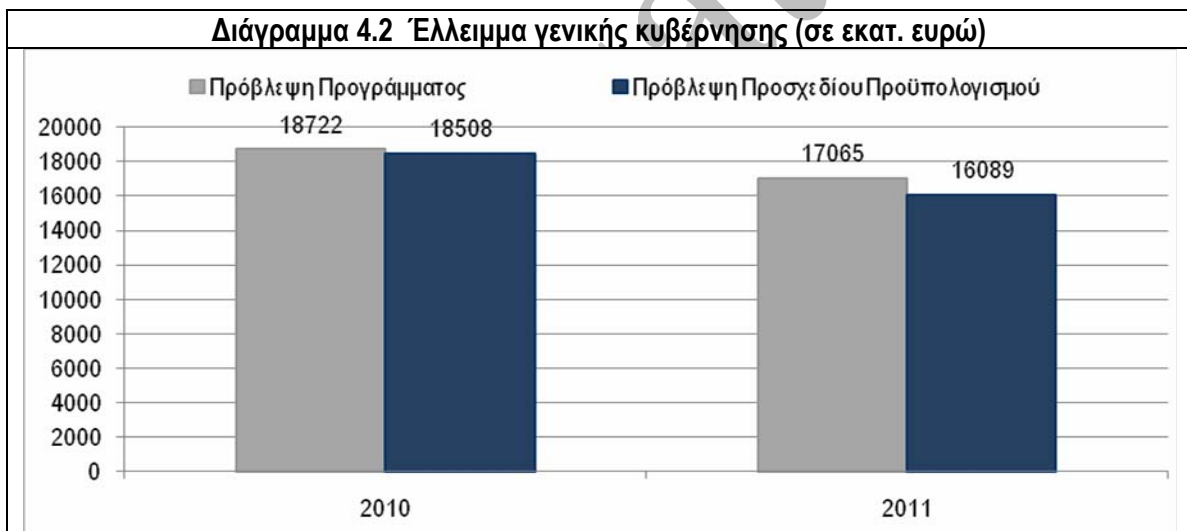
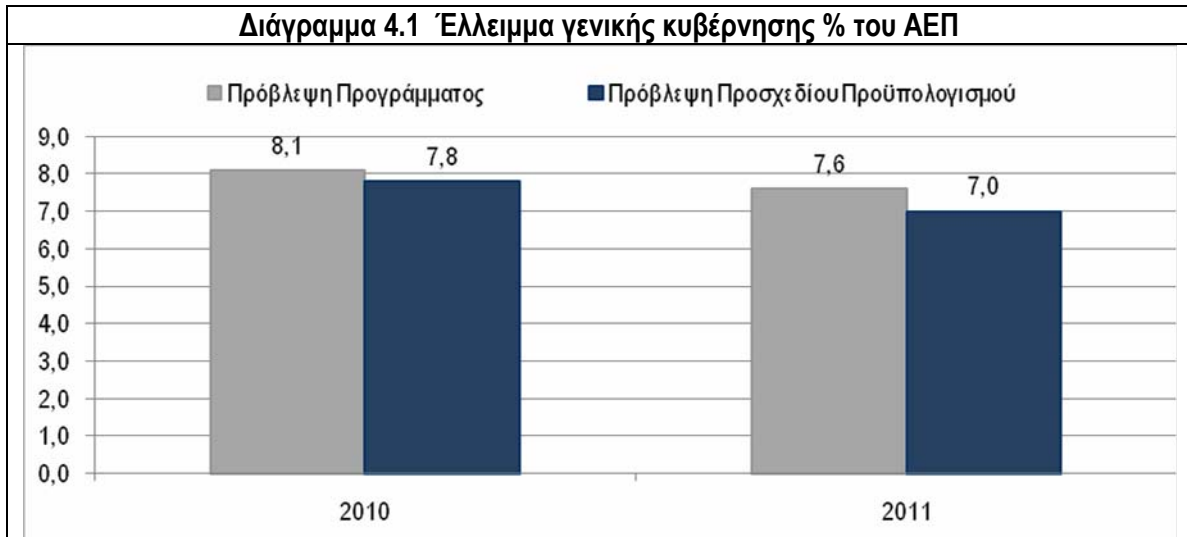
Η προσπάθεια για περαιτέρω εξορθολογισμό των δαπανών θα συνεχιστεί και η ανάγκη για μεγαλύτερη απόδοση των κρατικών πόρων θα είναι κυρίαρχος δημοσιονομικός στόχος.

Η βελτίωση των δημοσιονομικών συνθηκών για το 2011 προβλέπεται ότι θα έχει πολλαπλές θετικές επιδράσεις, τόσο στον αναπτυξιακό τομέα της χώρας, όσο και στην αξιοπιστία μας στις διεθνείς αγορές.

Η ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2011 θα αποτελέσει τη βάση και θα διασφαλίσει τις αναγκαίες συνθήκες για πλήρη επαναφορά των δημοσιονομικών ισορροπιών και τη δυναμική εκκίνηση για μια προγραμματισμένη αναπτυξιακή πορεία.

2.1. Βασικά μεγέθη προϋπολογισμού 2011

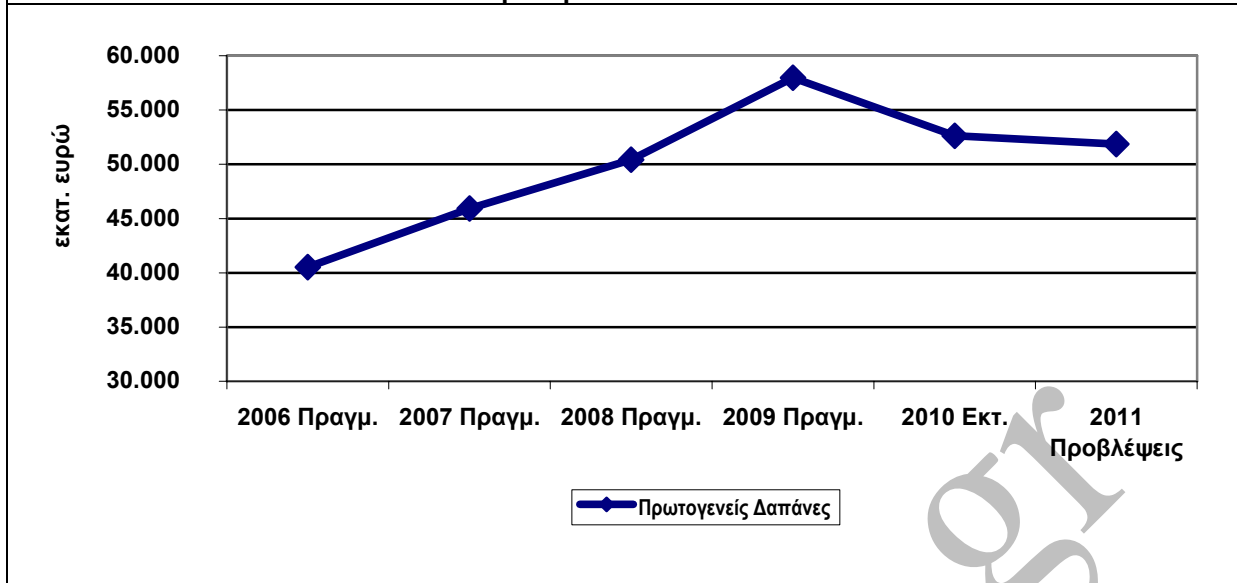
Στον προϋπολογισμό του έτους 2011 τα καθαρά έσοδα προβλέπεται να διαμορφωθούν στο ύψος των 60.262 εκατ. ευρώ (56.340 τα έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού και 3.922 εκατ. ευρώ του ΠΔΕ). Σύμφωνα με την πρόβλεψη αυτή τα έσοδα διαμορφώνονται στο 26,0% του ΑΕΠ από 23,6% του έτους 2010 και 21,3% του έτους 2009.

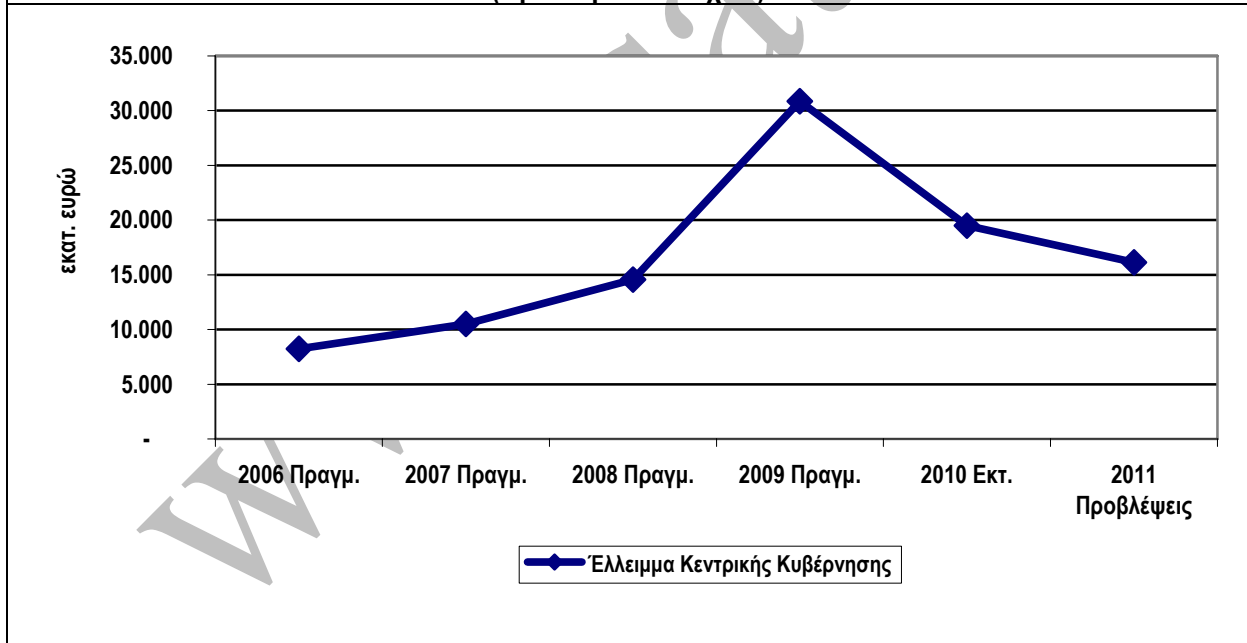
Οι συνολικές (πλην χρεολυσίων και εξοπλιστικών προγραμμάτων) δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού θα διαμορφωθούν στα 76.351 εκατ. ευρώ ή 32,9% του ΑΕΠ από 31,8% του έτους 2010 και 34,3% του 2009, ενώ οι πρωτογενείς δαπάνες θα περιορισθούν στο 26,1% του ΑΕΠ από 26,3% το 2010 και 29,1% το 2009. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το πρωτογενές αποτέλεσμα (έλλειμμα) του κρατικού προϋπολογισμού σχεδόν μηδενίζεται καθώς διαμορφώνεται στα 288 εκατ. ευρώ (0,1% του ΑΕΠ) από 6.264 εκατ. ευρώ (2,7% του ΑΕΠ) το 2010 και 18.541 εκατ. ευρώ (7,8% του ΑΕΠ) το 2009.

Με βάση τις παραπάνω προβλέψεις το έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης μειώνεται στο 6,9% του ΑΕΠ, από 8,2% το 2010 και 13,0% το 2009, ενώ σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης περιορίζεται στο 7,0% του ΑΕΠ από 7,8% το 2010.

Διάγραμμα 4.3 Διαχρονική εξέλιξη των Πρωτογενών Δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού την περίοδο 2006-2011

Διάγραμμα 4.4 Διαχρονική εξέλιξη του ελλείμματος κεντρικής κυβέρνησης την περίοδο 2006-2011 (προσωρινά στοιχεία)

2.2. Τακτικός προϋπολογισμός

Έσοδα

Στόχος της φορολογικής πολιτικής της Κυβέρνησης για το οικονομικό έτος 2011 είναι η εφαρμογή ενός πιο δίκαιου φορολογικού συστήματος το οποίο θα διασφαλίσει και θα ενισχύσει περαιτέρω τα έσοδα, ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση των δημόσιων οικονομικών και η

προσαρμογή τους στους στόχους που έχουν τεθεί στο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής. Στην κατεύθυνση αυτή θετική επίδραση στα έσοδα αναμένεται από:

- την επέκταση του λογιστικού προσδιορισμού του εισοδήματος και την εφαρμογή των νέων τεκμηρίων φορολόγησης,
- την πλήρη απόδοση των ρυθμίσεων για την περαιώση ανέλεγκτων φορολογικών υποθέσεων, τις ληξιπρόθεσμες οφειλές και τις υποθέσεις που εκκρεμούν στα δικαστήρια,
- την αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων,
- την πλήρη απόδοση της αναμόρφωσης της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών καθώς και της φορολόγησης της μεγάλης ακίνητης περιουσίας,
- την έκτακτη εισφορά στις επιχειρήσεις με μεγάλη κερδοφορία τη χρήση έτους 2009,
- την πλήρη απόδοση της αναπροσαρμογής των συντελεστών ΦΠΑ,
- την ανακατάταξη προϊόντων στους συντελεστές ΦΠΑ,
- την πλήρη απόδοση της αναπροσαρμογής του ΕΦΚ καυσίμων, καπνού και αλκοολούχων ποτών καθώς και της επιβολής ΕΦΚ στην ηλεκτρική ενέργεια,
- την πώληση αδειών τεχνικών και τυχερών παιχνιδιών και την είσπραξη δικαιωμάτων από τη διενέργεια αυτών,
- την αύξηση της φορολόγησης των αμοιβών σε είδος συμπεριλαμβανομένης της φορολόγησης αυτοκινήτων με χρονομίσθωση και
- την επιτάχυνση της είσπραξης φόρων και ανείσπρακτων οφειλών προς το Δημόσιο, συμπεριλαμβανομένων και των προστίμων για την αυθαίρετη δόμηση.

Οι προβλέψεις του προϋπολογισμού εσόδων για το οικονομικό έτος 2011 βασίζονται στην εκτιμώμενη μεταβολή του ΑΕΠ, στην ελαστικότητα των φορολογικών εσόδων, στις προαναφερόμενες φορολογικές ρυθμίσεις, στα σχεδιαζόμενα μέτρα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, καθώς και σε επιμέρους παράγοντες που επηρεάζουν τις διάφορες κατηγορίες εσόδων.

Τα έσοδα, προ μείωσης επιστροφών, για το οικονομικό έτος 2011 (πίνακας 4.3) προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 61.140 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 5,8% έναντι του 2010.

Στην αύξηση αυτή, πέραν των προαναφερόμενων μέτρων, θα συντελέσει ιδιαίτερα η επανασύσταση του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), η αναδιοργάνωση των φορολογικών υπηρεσιών και η εντατικοποίηση των ελέγχων με σκοπό τον περιορισμό της παραοικονομίας και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου.

Άμεσοι φόροι

Τα έσοδα από την άμεση φορολογία προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 21.098 εκατ. ευρώ εμφανίζοντας μείωση κατά 1,4% έναντι του 2010.

Τα έσοδα από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων προβλέπονται αυξημένα κατά 6,6% λόγω της κατάργησης σειράς φοροαπαλλαγών, αλλά και της ένταξης όλων των εισοδημάτων στην ενιαία φορολογική κλίμακα, καθώς και στην αποτελεσματικότητα των νέων τεκμηρίων φορολόγησης ιδιαίτερα στους ελεύθερους επαγγελματίες.

Τα έσοδα από το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων αναμένονται μειωμένα κατά 18,3% λόγω των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στην κερδοφορία των επιχειρήσεων.

Μείωση της τάξης του 12,0% αναμένεται στα έσοδα των ειδικών κατηγοριών, κυρίως λόγω της απουσίας εσόδων από την αυτοτελή φορολόγηση των κερδών των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών που διανέμονται ως μερίσματα και αμοιβές εκτός μισθού, που εμφανίσθηκαν το 2009 και 2010 στην εν λόγω κατηγορία εσόδων.

Τα έσοδα από φόρους στην περιουσία προβλέπονται ενισχυμένα λόγω της προβλεπόμενης αναπροσαρμογής των αντικειμενικών αξιών, της πλήρους απόδοσης της φορολόγησης της μεγάλης ακίνητης περιουσίας και της αναμόρφωσης της φορολογίας κληρονομιών, δωρεών και γονικών παροχών.

Από άμεσους φόρους ΠΟΕ προβλέπεται να εισπραχθούν 2.432 εκατ. ευρώ, μειωμένα συγκριτικά με τις αντίστοιχες εισπράξεις του έτους 2010, κυρίως λόγω της απουσίας από τα έσοδα του 2011 των ανείσπρακτων υπολοίπων του ΕΤΑΚ προηγούμενων ετών.

Τα έσοδα από λοιπούς άμεσους φόρους προβλέπονται μειωμένα κατά 4,7%, λόγω της απουσίας εσόδων από την έκτακτη οικονομική εισφορά των φυσικών προσώπων με εισόδημα πάνω από 100.000 ευρώ, καθώς και στην μεγάλη ακίνητη περιουσία, τα οποία εισπράχθηκαν το 2010 και δεν επαναλαμβάνονται στο 2011.

Έμμεσοι φόροι

Τα έσοδα από την έμμεση φορολογία προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 34.764 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 9,4% σε σχέση με τα αντίστοιχα έσοδα του 2010.

Τα έσοδα από το ΦΠΑ αναμένεται να εμφανίσουν αύξηση 10,2% και να ανέλθουν σε 19.324 εκατ. ευρώ, λόγω της πλήρους απόδοσης των εντός του τρέχοντος έτους αναπροσαρμογών των συντελεστών ΦΠΑ, της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, καθώς και του περιορισμού της φοροδιαφυγής, μέσω της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών υπηρεσιών.

Τα έσοδα από λοιπούς φόρους συναλλαγών προβλέπεται να ανέλθουν στα 1.268 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 11,2%, λόγω της θετικής επίδρασης από την αύξηση των αντικειμενικών αξιών στα έσοδα από τις μεταβιβάσεις ακινήτων.

Τα έσοδα από φόρους κατανάλωσης αναμένεται να ανέλθουν σε 13.278 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 7,6% συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, λόγω της πλήρους απόδοσης της αύξησης του ΕΦΚ καυσίμων, καπνού και αλκοολούχων ποτών καθώς και της επιβολής ΕΦΚ στην ηλεκτρική ενέργεια, αλλά και λόγω των προβλεπόμενων εσόδων από την είσπραξη ετήσιων δικαιωμάτων από τη διενέργεια τεχνικών και τυχερών παιχνιδιών.

Από έμμεσους φόρους ΠΟΕ προβλέπονται αυξημένα έσοδα λόγω της αναμενόμενης βελτίωσης της εισπραξιμότητας των ληξιπρόθεσμων οφειλών και των εσόδων από την περαιώση εκκρεμών υποθέσεων.

Τα έσοδα από λοιπούς έμμεσους φόρους προβλέπεται να αυξηθούν κατά 18,0%, κυρίως λόγω των αναμενόμενων αυξημένων προστίμων από την εντατικοποίηση των ελέγχων.

Μη φορολογικά έσοδα

Τα μη φορολογικά έσοδα αναμένεται να εμφανίσουν αύξηση 17,0% έναντι του 2010 και να διαμορφωθούν σε 3.452 εκατ. ευρώ, λόγω του εφάπαξ τέλους που θα εισπραχθεί για τη χορήγηση αδειών τεχνικών και τυχερών παιχνιδιών.

Μη τακτικά έσοδα

Τα έσοδα από καταργηθέντες ειδικούς λογαριασμούς προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 1.157 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας μικρή μείωση 1,2% έναντι του προηγούμενου έτους.

Τα έσοδα από το πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης αναμένεται να ανέλθουν σε 670 εκατ. ευρώ, λόγω της αύξησης του ορίου της παρεχόμενης εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου προς τα πιστωτικά ιδρύματα, κατά 30 δισ. ευρώ συνολικά εντός του 2010.

Επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων

Οι επιστροφές αχρεωστήτως εισπραχθέντων εσόδων το έτος 2011 προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 4.800 εκατ. ευρώ, εμφανίζοντας μείωση 5,9% έναντι του 2010.

2.3. Δαπάνες

Οι συνολικές (πλην χρεολυσίων και εξοπλιστικών προγραμμάτων) πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού προβλέπεται να διαμορφωθούν στο 29,1% του ΑΕΠ από 28,0% του έτους 2010 και 30,2% το 2009, ενώ οι πρωτογενείς δαπάνες περιορίζονται στο 22,3% του ΑΕΠ από 22,4% το 2010 και 25,0% το 2009, και το πρωτογενές πλεόνασμα του τακτικού προϋπολογισμού (έλλειμμα τακτικού – δαπάνες τόκων) θα φθάσει στο 1,9% του ΑΕΠ, από έλλειμμα 4,6% του ΑΕΠ στο έτος 2009.

Για την επίτευξη του αποτελέσματος αυτού δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στον περιορισμό των λειτουργικού χαρακτήρα δαπανών (μετακινήσεις, καταναλωτικές δαπάνες, δημόσιες σχέσεις, προμήθειες κ.λπ.) και των λοιπών παροχών (υπερωρίες, συμμετοχή σε επιτροπές και συμβούλια). Τα κονδύλια αυτά είναι μειωμένα κατά 475 εκατ. ευρώ περίπου σε σχέση με τις εκτιμήσεις του 2010 και κατά 1.250 εκατ. ευρώ περίπου σε σχέση με τις πραγματοποιήσεις του 2009.

Ανάλυση δαπανών κατά κατηγορία**Αποδοχές και συντάξεις**

Οι δαπάνες αποδοχών και συντάξεων αποτελούν περίπου το 41,9% των πρωτογενών δαπανών. Ως ποσοστό του ΑΕΠ οι δαπάνες αυτές περιορίζονται στο 9,4% από 10,3% το 2009 και θα είναι μειωμένες κατά 1,4% σε σχέση με το 2010.

Η διαμόρφωση του ύψους των δαπανών αυτών είναι αποτέλεσμα:

- των εξοικονομήσεων, συνολικού ύψους 810 εκατ. ευρώ, που θα προέλθουν από τη μείωση (1.6.2010) των επιδομάτων κατά 8% (εξοικονόμηση 150 εκατ. ευρώ), τον περιορισμό του δώρου Πάσχα για τους υπηρετούντες υπαλλήλους (140 εκατ. ευρώ) και τους συνταξιούχους (165 εκατ. ευρώ), τις αποχωρήσεις υπαλλήλων, λόγω συνταξιοδότησής τους στο 2010, και τις εκτιμήσεις αποχωρήσεων στο 2011 (354 εκατ. ευρώ).

- των δαπανών για τη μεταφορά προσωπικού από την πρώην Ολυμπιακή Αεροπορία (130 εκατ. ευρώ), για τη μισθολογική εξέλιξη του προσωπικού και
- της αύξησης των δαπανών για συντάξεις λόγω του αυξημένου αριθμού των νέων συνταξιούχων του 2010 και του 2011.

Ασφάλιση, περίθαλψη, κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες ασφάλισης, περίθαλψης και κοινωνικής προστασίας αντιπροσωπεύουν το 28,6% περίπου του συνόλου των πρωτογενών δαπανών. Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής χρηματοδοτούν δαπάνες κοινωνικού χαρακτήρα και καλύπτουν την περίθαλψη των ασφαλισμένων του Δημοσίου, τις συντάξεις των ασφαλισμένων στον ΟΓΑ, τις ανάγκες των ασφαλιστικών ταμείων, την καταβολή του ΕΚΑΣ, καθώς και τα επιδόματα πολυτέκνων και τριτέκνων.

Ειδικότερα με τις πιστώσεις της κατηγορίας αυτής θα αντιμετωπισθούν κυρίως:

- η καταβολή των αγροτικών συντάξεων,
- η χρηματοδότηση του ΙΚΑ (1% του ΑΕΠ),
- η κάλυψη των αναγκών των λοιπών ασφαλιστικών ταμείων,
- η κρατική συμμετοχή στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης,
- το ΕΚΑΣ,
- η χορήγηση του πολυτεκνικού επιδόματος και του επιδόματος σε τρίτεκνες οικογένειες
- η χρηματοδότηση του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών.

Λειτουργικές και λοιπές δαπάνες

Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής είναι σημαντικά περιορισμένες έναντι του έτους 2010 (μείωση κατά 5,5%) ενώ σε σχέση με το 2009 έχουν μειωθεί κατά 1.198 εκατ. ευρώ ή κατά 12,7%. Το συνολικό ύψος των δαπανών αυτών ανέρχεται στα 8.227 εκατ. ευρώ και αντιπροσωπεύει το 15,9% του συνόλου των πρωτογενών δαπανών. Στη μείωση αυτή, πέραν των δαπανών που δεν επαναλαμβάνονται στο έτος 2011, όπως οι δαπάνες για εκλογές, συντελεί κυρίως ο περιορισμός των καταναλωτικών δαπανών στο πλαίσιο της προσπάθειας συγκράτησής τους στα απολύτως αναγκαία επίπεδα.

Από τις πιστώσεις της κατηγορίας αυτής κονδύλια θα διατεθούν για επιχορηγήσεις κυρίως σε ΑΕΙ-ΤΕΙ για την κάλυψη δαπανών λειτουργίας τους, στον ΟΣΚ και στον ΕΛΓΑ, σε πολιτιστικά και ερευνητικά ιδρύματα, στον ΟΑΕΔ, στους οργανισμούς και ιδρύματα υγείας και κοινωνικής προστασίας, για επιδοτήσεις στη γεωργία και αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αποδιδόμενοι πόροι

Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής αφορούν αποδόσεις πόρων σε τρίτους (τοπική αυτοδιοίκηση, ΟΓΑ κ.λπ.). Οι δαπάνες αυτές προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 5.970 εκατ. ευρώ.

Αποθεματικό

Στον προϋπολογισμό του 2011 προβλέπεται και κονδύλι ύψους 500 εκατ. ευρώ (1% των πρωτογενών δαπανών) για την αντιμετώπιση εκτάκτων δαπανών.

Τόκοι

Οι δαπάνες για τόκους προβλέπεται να διαμορφωθούν στα 15.800 εκατ. ευρώ, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ θα αυξηθούν από 5,2% το 2009 και 5,6% το 2010 στο 6,8% το 2011.

2.4. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης καλείται το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) 2011 να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων για τη διόρθωση των δημοσιονομικών ανισορροπιών και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία με στόχο την επιστροφή σε θετική ανάπτυξη το 2012.

Οι πληρωμές του ΠΔΕ μέχρι το τέλος του 2010 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν συνολικά σε 9.000 εκατ. ευρώ, από τα οποία 6.750 εκατ. ευρώ θα διατεθούν για έργα συγχρηματοδοτούμενα και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα υπόλοιπα 2.250 εκατ. ευρώ για έργα που χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους.

Στο ΠΔΕ 2010, δόθηκε έμφαση στην ταχεία ένταξη των δράσεων του ΕΣΠΑ με στόχο την άμεση υλοποίηση από τους φορείς ώστε να επιτευχθεί ο στόχος των εσόδων από τα διαρθρωτικά ταμεία. Χρηματοδοτήθηκαν επίσης έργα της προγραμματικής περιόδου 2000-2006, των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (κλείσιμο Γ΄ ΚΠΣ) και των έργων του Ταμείου Συνοχής με στόχο την έγκαιρη ολοκλήρωσή τους.

Το ΠΔΕ 2011 προβλέπεται να φθάσει τα 8.700 εκατ. ευρώ, μειωμένο κατά 3,3% σε σχέση με το 2010. Οι δαπάνες αυτές αντιπροσωπεύουν το 3,7% του ΑΕΠ και κατανέμονται σε 6.200 εκατ. ευρώ για την προώθηση των έργων που θα χρηματοδοτηθούν και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε 2.500 εκατ. ευρώ για τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους.

Η αναπτυξιακή πολιτική προωθείται με την εντατικοποίηση της υλοποίησης των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007-2013 το οποίο αποτελεί κατ' ουσία το κύριο μέσο στη συνολική αναπτυξιακή προσπάθεια που καταβάλλει η χώρα.

Η επιλογή των έργων που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους θα γίνει με κριτήριο τη συμπληρωματικότητα, τις συνέργιες και τη σκοπιμότητά τους σε σχέση με την εκτέλεση έργων συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ και με γνώμονα τους περιορισμένους πόρους του προγράμματος.

Δράσεις που θα συμβάλουν στην ορθολογική οργάνωση και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, καθώς και στην υλοποίηση κοινωνικών προγραμμάτων για τις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (κοινωνική πρόνοια, λαϊκή κατοικία, καταπολέμηση της ανεργίας, δωρεάν κρατική αρωγή στους σεισμόπληκτους και δωρεάν κρατική αρωγή για την αποκατάσταση παλιννοστούντων από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης κ.λπ.) θα χρηματοδοτηθούν από το ΠΔΕ 2011, καθώς και έργα για την αποκατάσταση ζημιών σε υποδομές και ενισχύσεις σε πληγέντες από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές.

Στον πίνακα 4.5 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του ΠΔΕ από το 2001 έως το 2011 και η ποσοστιαία (%) συμμετοχή του στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας.

Πίνακας 4.5 Διαχρονική εξέλιξη ΠΔΕ (2001-2011) (σε εκατ. ευρώ)						
Έτη	ΠΔΕ			Μεταβολή % σε σχέση με προηγούμενο έτος	Ως % του ΑΕΠ	
	Λοιποί εθνικοί πόροι	Συγχρηματοδοτούμενο	Σύνολο			
2001	2.590	5.252	7.842	-	5,3	
2002	3.131	3.883	7.014	-10,6	4,5	
2003	3.974	4.461	8.435	20,2	4,9	
2004	4.639	4.883	9.522	12,8	5,1	
2005	2.569	4.955	7.524	-21,0	3,9	
2006	2.673	5.511	8.184	8,8	3,9	
2007	2.763	6.046	8.809	7,6	3,9	
2008	2.559	7.065	9.624	9,2	4,0	
2009	2.465	7.133	9.588	-0,3	4,0	
2010	2.250	6.750	9.000	-6,2	3,8	
2011	2.500	6.200	8.700	-3,3	3,7	

Πηγή: ΠΔΕ, ΓΔΟΠ

Οι πηγές χρηματοδότησης του ΠΔΕ κατά τα έτη 2009, 2010 και 2011 και τα αντίστοιχα ποσά εμφανίζονται στον πίνακα 4.6. Τα έσοδα από τις επιχορηγήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτιμάται ότι θα φθάσουν τα 2.854 εκατ. ευρώ το 2010 και αναμένεται να ανέλθουν στα 3.722 εκατ. ευρώ το 2011, δηλαδή αύξηση των εισροών από την ΕΕ κατά 30,41%.

Πίνακας 4.6 Πηγές χρηματοδότησης ΠΔΕ (σε εκατ. ευρώ)					
Πηγές εσόδων	2009 Πραγματ/σεις	2010 Εκτιμήσεις	2011 Προβλέψεις	Μεταβολή %	
				2010/2009	2011/2010
Έσοδα δημόσιων επενδύσεων	2.041	3.015	3.922	47,7	30,1
Ίδια έσοδα	183	161	200	-12,0	25,0
Επιχορηγήσεις ΕΕ	1.858	2.854	3.722	53,6	30,4
- ΕΤΠΑ	(1.127)	(1.607)	(2.079)	(32,1)	(29,4)
- Ταμείο Συνοχής	(276)	(634)	(640)	(129,8)	(0,9)
- Ταμείο Αλιείας	(26)				
- ΕΚΤ	(238)	(312)	(666)	(31,0)	(113,7)
- ΕΓΤΠΕ	(84)		(9)		
- Πρόγραμμα αλληλεγγύης και διαχείρισης μεταναστευτικών ροών	(6)	(40)	(34)	(567,7)	(-16,0)
- ΕΓΤΕ	(8)	(6)	(14)	(-27,4)	(149,7)
- ΕΓΤΑΑ (2007-2013)	(3)	(220)	(250)		(13,6)
- ΕΤΑ (2007-2013)		(35)	(30)		(-14,3)
Πιστωτικά έσοδα και αύξηση στοιχείων ενεργητικού	7.547	5.985	4.778	-20,7	-20,2
Σύνολο	9.588	9.000	8.700	-6,2	-3,3

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ).
Υπεύθυνες Αρχές των Υπουργείων Εσωτερικών, Προστασίας του Πολίτη και Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης για τα Ταμεία των Μεταναστευτικών Ροών.

2.5. Δημοσιονομικά μέτρα 2011

Για την επίτευξη του δημοσιονομικού στόχου του 2011, σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, το Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής προβλέπει για το 2011 την εφαρμογή μέτρων με συνολική απόδοση 9.150 εκατ. ευρώ. Η δημοσιονομική προσπάθεια του 2011 θα προέλθει κατά ένα μέρος από την πλήρη απόδοση μέτρων που θεσπίστηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή το 2010 (carry over) και από την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται για το νέο έτος στο Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής της Ελλάδας που ανακοινώθηκε τον Μάιο 2010.

Από την πλευρά των δαπανών τα μέτρα περιλαμβάνουν εξοικονομήσεις από την περαιτέρω μείωση των λειτουργικών δαπανών του δημοσίου (400 εκατ. ευρώ), την εξοικονόμηση από τη μείωση των λειτουργικών δαπανών και αύξηση των εσόδων στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» (500 εκατ. ευρώ), εξοικονομήσεις στους λογαριασμούς μισθοδοσίας του δημοσίου με τη λειτουργία της Ενιαίας Αρχής Πληρωμής (100 εκατ. ευρώ), μείωση του εθνικού σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (300 εκατ. ευρώ) και αναστολή αυτόματης χορήγησης αύξησης σε συντάξεις (100 εκατ. ευρώ).

Από την πλευρά των εσόδων μεγάλο μέρος των προβλεπόμενων αυξήσεων θα προέλθει από την εφαρμογή του νέου φορολογικού πλαισίου, όπως η απόδοση του μέτρου των τεκμηρίων φορολόγησης στα φυσικά πρόσωπα (700 εκατ. ευρώ), η φορολόγηση αμοιβών σε είδος (150 εκατ. ευρώ), ο λογιστικός προσδιορισμός των εισοδημάτων (50 εκατ. ευρώ), η τριετής έκτακτη «εισφορά κρίσης» για τις πολύ κερδοφόρες επιχειρήσεις που έχει ήδη θεσμοθετηθεί από τον Μάιο (1000 εκατ. ευρώ) και η είσπραξη φόρων πολυτελείας (40 εκατ. ευρώ).

Στην ενίσχυση των εσόδων επίσης θα συμβάλλουν μέτρα όπως η ενεργοποίηση του μηχανισμού είσπραξης των προστίμων σε αυθαίρετα (500 εκατ. ευρώ), τα έσοδα από την πολιτική για τις υπερβάσεις δόμησης (ημιυπαίθριοι 600 εκατ. ευρώ), η αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών (270 εκατ. ευρώ), η επιβολή πράσινων τελών στους βιομηχανικούς ρύπους (300 εκατ. ευρώ) και η χορήγηση αδειών και δικαιωμάτων στην αγορά τυχερών παιχνιδιών (500 και 200 εκατ. ευρώ) αντίστοιχα.

Τέλος, προβλέπονται έσοδα 1.000 εκατ. ευρώ από τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης του ΦΠΑ μέσα από την εφαρμογή της υποχρέωσης για καταβολή ΦΠΑ σε τομείς που εξαιρούνταν – το μέτρο αυτό έχει ήδη θεσπιστεί στο ν. 3842/2010 και θα αποδώσει πλήρως το 2011 – και από την ανακατάταξη προϊόντων μεταξύ του βασικού, του μειωμένου και του υπερμειωμένου συντελεστή ή άλλου συναφούς μέτρου φορολογικής πολιτικής.

Με τον τρόπο αυτό, η Κυβέρνηση προτίθεται να αξιοποιήσει την πρόβλεψη του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής για υποκατάσταση μέτρων του Προγράμματος με μέτρα ίσης απόδοσης, ώστε να αποφευχθεί η μαζική μετάταξη προϊόντων από το χαμηλό συντελεστή (11%) στον υψηλό (23%) προκειμένου να μην υπάρξει έντονη επίπτωση στις τιμές και στην ανταγωνιστικότητα συγκεκριμένων κλάδων της οικονομίας. Στο βαθμό που οι μεταβολές στο καθεστώς ΦΠΑ των προϊόντων εμπίπτουν σε περιορισμούς της κοινοτικής νομοθεσίας (Οδηγία ΦΠΑ), το μέτρο αυτό θα οριστικοποιηθεί στο τελικό σχέδιο του Προϋπολογισμού σε συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πίνακας 4.7 Δημοσιονομικά μέτρα 2011 (σε εκατ. ευρώ)		
	Ποσό	% του ΑΕΠ
Δαπάνες	1.400	0,6
Μείωση της ενδιάμεσης κατανάλωσης της γενικής κυβέρνησης	400	0,2
Εξοικονόμηση από τον Καλλικράτη	500	0,2
Εξοικονόμηση από την Ενιαία Αρχή Πληρωμής	100	0,0
Μείωση των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται από εγχώριους πόρους	300	0,1
Αναστολή χορήγησης αυξήσεων σε συντάξεις	100	0,0
Έσοδα	5.310	2,3
Απόδοση από την εφαρμογή των τεκμηρίων φορολόγησης (ν. 3842/2010)	700	0,3
Προσωρινές "εισφορές κρίσης" σε κερδοφόρες επιχειρήσεις (έχει θεσπιστεί ν. 3845/2010)	1.000	0,4
Αύξηση της φορολόγησης αμοιβών σε είδος, συμπεριλαμβανομένης της φορολόγησης αυτοκινήτων με χρονομίσθωση (έχει θεσπιστεί ν. 3842/2010)	150	0,1
Απόδοση του μέτρου για τον λογιστικό προσδιορισμό εισοδημάτων (έχει θεσπιστεί ν. 3842/2010)	50	0,0
Φόροι πολυτελείας (έχει θεσπιστεί)	40	0,0
Είσπραξη προστίμων αυθαιρέτων	500	0,2
Έσοδα από την πολιτική για τις υπερβάσεις δόμησης (ημιυπαίθριοι) (έχει θεσπιστεί)	600	0,3
Αναπροσαρμογή αντικειμενικών αξιών	270	0,1
Πράσινα τέλη (για βιομηχανικούς ρύπους)	300	0,1
Άδειες τυχερών παιχνιδιών	500	0,2
Δικαιώματα τυχερών παιχνιδιών	200	0,1
Διεύρυνση της φορολογικής βάσης του ΦΠΑ και ανακατάταξη προϊόντων μεταξύ των συντελεστών	1.000	0,4
Αποδόσεις μέτρων 2010 (carry over)*	2.440	1,1
Σύνολο	9.150	3,9

* Στα μέτρα του 2010 με απόδοση στο 2011 περιλαμβάνονται: αύξηση ΦΠΑ (1.000 εκατ. ευρώ), αυξήσεις ΕΦΚ (600 εκατ. ευρώ), περικοπές 13^{ου} και 14^{ου} μισθών και συντάξεων (900 εκατ. ευρώ), περαίωση (-100 εκατ. ευρώ), μείωση συντελεστή αδιανέμητων κερδών από 24% σε 20% (-200 εκατ. ευρώ).

ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Παρά το γεγονός ότι το έτος 2010 οι διεθνείς αγορές εμφανίζουν μικρά σημάδια ανάκαμψης, δεν έχει καταστεί εφικτό να επιτευχθεί η ώθηση της παγκόσμιας οικονομίας σε σταθερή αναπτυξιακή τροχιά. Λόγω των τεράστιων δημοσιονομικών ελλειμμάτων απόρροια της ύφεσης και των επεκτατικών δημοσιονομικών προγραμμάτων, πολλές χώρες αντιμετωπίζουν ακόμα πρόβλημα αύξησης του δημόσιου χρέους.

Ειδικότερα για τη χώρα μας η αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος το έτος 2009 στο 13,6% του ΑΕΠ και η παράλληλη αύξηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης πάνω από το 115% του ΑΕΠ, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση, οδήγησαν στην υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας και στη σημαντική αύξηση του κόστους δανεισμού της.

Στις αρχές του τρέχοντος έτους οι δανειακές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου καλύφθηκαν με προσφυγή στις αγορές, με αυξημένα επιτόκια. Όμως τα περιθώρια δανεισμού (spreads) των ελληνικών κρατικών ομολόγων παρουσίασαν μεγάλη αύξηση, ειδικά των δεκαετών σε σχέση με τα αντίστοιχα γερμανικά πλησίασαν τις 1.000 μονάδες βάσης στις αρχές Μαΐου 2010, με αποτέλεσμα να ενεργοποιηθεί με την ψήφιση του ν.3845/2010 ο μηχανισμός στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας.

Μετά την ενεργοποίηση του μηχανισμού στήριξης οι δανειακές ανάγκες καλύπτονται πλέον από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο με κόστος που εκφραζόμενο ως περιθώριο πάνω από τα αντίστοιχης διάρκειας ευρωπαϊκά επιτόκια κυμαίνονται από 300 έως 400 μονάδες βάσης. Ταυτόχρονα, το Ελληνικό Δημόσιο διατηρεί την παρουσία του στις αγορές χρηματοδοτώντας τις ανάγκες του με συνεχείς εκδόσεις βραχυχρόνιων τίτλων Εντόκων Γραμματίων (ΕΓΕΔ).

Μέχρι σήμερα, έχουν αναληφθεί μέσω του μηχανισμού στήριξης δύο δόσεις δανείων συνολικού ύψους 29 δισ. ευρώ, ενώ αναμένεται η ανάληψη τρίτης δόσης ύψους 9 δισ. ευρώ μέχρι το τέλος του 2010. Παράλληλα, θα συνεχισθεί η πολιτική έκδοσης τίτλων ΕΓΕΔ για το ίδιο χρονικό διάστημα.

1. Σύνθεση του δημόσιου χρέους

1.1 Το χρέος της κεντρικής και γενικής κυβέρνησης

Το χρέος της κεντρικής κυβέρνησης στο τέλος του έτους 2010 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 340.680 εκατ. ευρώ ή 144,3% του ΑΕΠ, έναντι 298.524 εκατ. ευρώ ή 125,7% του ΑΕΠ το 2009, παρουσιάζοντας αύξηση το 2010 κατά 18,6% περίπου του ΑΕΠ. Το έτος 2011 το ύψος του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 360.080 εκατ. ευρώ ή 155,1% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 10,8% του ΑΕΠ έναντι του 2010.

Στο ύψος του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης του 2010 έχει περιληφθεί η έκδοση ομολόγων για την εξόφληση υποχρεώσεων προς τα νοσοκομεία για την περίοδο 2007-2009 ύψους 5,34 δισ. ευρώ, που αναμένεται να υλοποιηθεί μέχρι το τέλος του 2010 (ν. 3867/2010), η μερική χρηματοδότηση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, των εξοπλιστικών προγραμμάτων και των καταπτώσεων εγγυήσεων συνολικά με το ποσό 5.000 εκατ. ευρώ, ενώ

τα διαθέσιμα την 31/12/10 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν στο ποσό των 11.700 εκατ. ευρώ περίπου. Το ύψος αυτό αναμένεται να μεταβληθεί λόγω: α) της επαναταξινόμησης στην κεντρική κυβέρνηση σημαντικού αριθμού δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών (ΟΣΕ, ΟΑΣΑ, ΕΛ-ΓΑ, ΟΠΕΚΕΠΕ-ΕΛΕΓΕΠ, κ.λπ.) και β) λογιστικών προσαρμογών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών που αφορούν την καταγραφή πράξεων διαχείρισης χρέους παρελθόντων ετών. Η ανωτέρω διαδικασία είχε ήδη ζητηθεί από τη Eurostat από τον Απρίλιο 2010. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω διαδικασίες βρίσκονται σε εξέλιξη το τελικό ποσό της αύξησης του χρέους δεν έχει ακόμη προσδιορισθεί.

Το χρέος της γενικής κυβέρνησης στο τέλος του 2010 εκτιμάται ότι θα ανέλθει στα 313.290 εκατ. ευρώ ή 132,7% του ΑΕΠ, έναντι 274.176 εκατ. ευρώ ή 115,4% του ΑΕΠ το 2009, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 17,3% του ΑΕΠ. Το χρέος της γενικής κυβέρνησης του έτους 2011 προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 330.130 εκατ. ευρώ ή 142,2% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 9,5% του ΑΕΠ έναντι του 2010 (πίνακας 5.1).

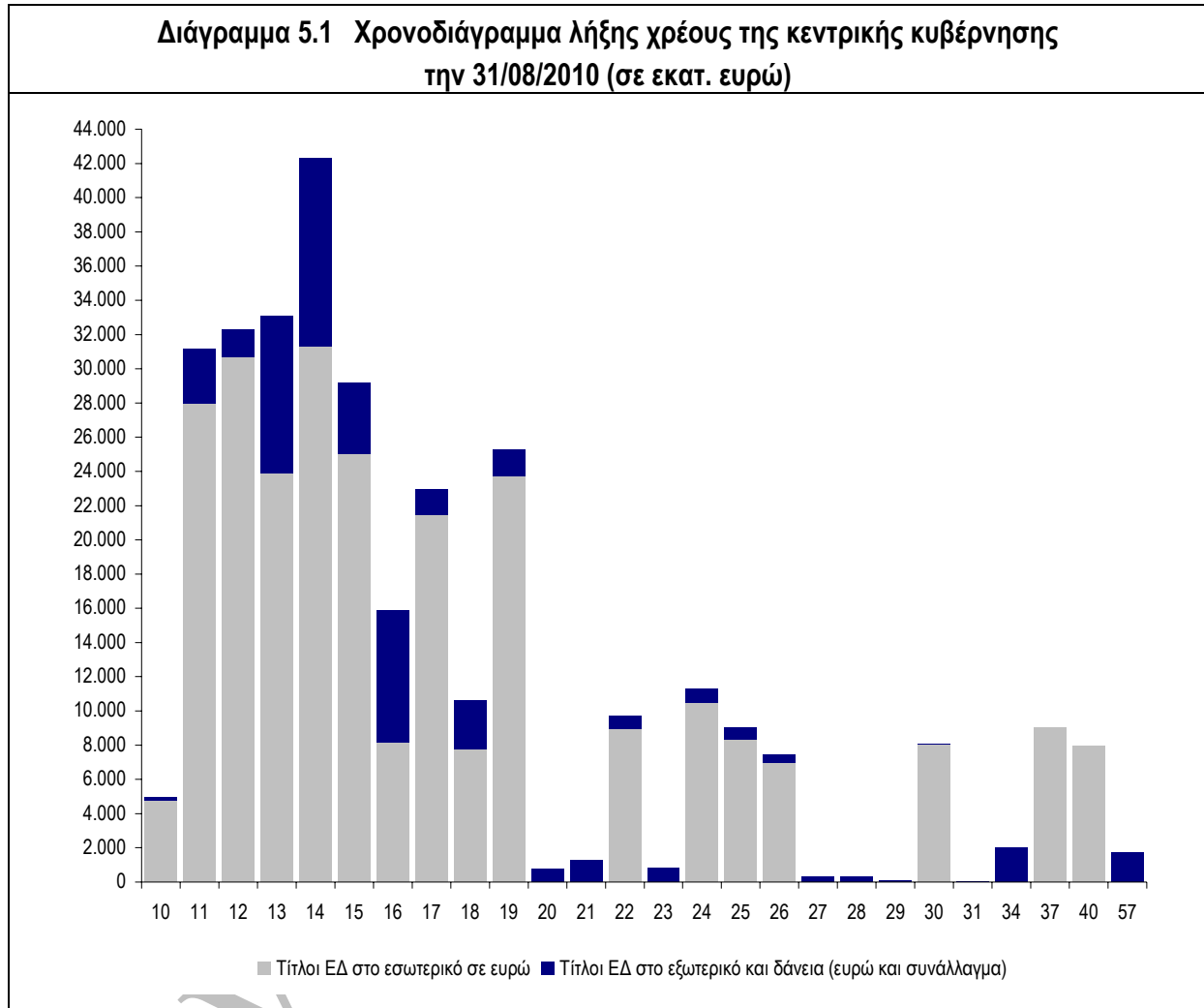
Πίνακας 5.1 Σύνοψη και εξέλιξη δημόσιου χρέους (σε εκατ. ευρώ)								
	2006	2007	2008	2009	2010*	2011**	Διαφορά 2010-09	Διαφορά 2011-10
				(1)	(2)	(3)	(4)=(2)-(1)	(5)=(3)-(2)
Χρέος σε ευρώ	225.462	238.042	260.439	297.264	333.750	349.650		
Χρέος σε νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ	2.056	1.916	1.632	1.260	6.930	10.430		
A. Χρέος κεντρικής κυβέρνησης	227.518	239.958	262.071	298.524	340.680	360.080	42.156	19.400
(ως % του ΑΕΠ)	108,1%	106,0%	109,6%	125,7%	144,3%	155,1%	18,6%	10,8%
B1. Χρέος ΝΠΔΔ, κέρματα κ.λπ.	2.179	1.900	1.875	3.989	1.100	1.050		
B2. Επενδύσεις ΝΠΔΔ σε τίτλους ΕΔ (-)	-1.060	-1.158	-893	-2.901	-3.000	-3.600		
Γ. Χρέος κεντρικής κυβέρνησης κατά ESA (A+B1+B2)	228.637	240.700	263.053	299.612	338.780	357.530	39.168	18.750
(ως % του ΑΕΠ)	108,6%	106,3%	110,0%	126,2%	143,5%	154,0%	17,3%	10,5%
Δ1. Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ	1.697	1.678	1.712	1.920	2.000	2.100		
Δ2. Ενδοκυβερνητικό χρέος (-)	-23.761	-24.831	-26.870	-27.356	-27.490	-29.500		
ΣΤ. Χρέος γενικής κυβέρνησης (Γ+Δ1+Δ2)	206.573	217.547	237.895	274.176	313.290	330.130	39.114	16.840
(ως % του ΑΕΠ)	98,2%	96,1%	99,5%	115,4%	132,7%	142,2%	17,3%	9,5%
ΑΕΠ	210.459	226.437	239.141	237.494	236.100	232.100		

* Εκτιμήσεις
** Προβλέψεις

1.2. Δομή και χαρακτηριστικά του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης

Ο χρονικός ορίζοντας των λήξεων του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης στις 31/08/2010 εκτεινόταν μέχρι το έτος 2057 (διάγραμμα 5.1).

Τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου στις 31/08/2010 εξακολουθούσαν να αποτελούν τον κύριο όγκο του χρέους σε ευρώ της κεντρικής κυβέρνησης φθάνοντας το 80,3% .

2. Δαπάνες εξυπηρέτησης χρέους

Οι δαπάνες για τόκους του χρέους της κεντρικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ παρουσιάζουν ανοδική πορεία μετά το 2007. Το 2008 παρατηρήθηκε άνοδος λόγω της αύξησης του χρέους για κάλυψη ελλειμμάτων του Κρατικού προϋπολογισμού ενώ το 2009 το τεράστιο ύψος του ελλείμματος του Κρατικού προϋπολογισμού οδήγησε σε εκτίναξη του χρέους και επακόλουθα των αντίστοιχων δαπανών εξυπηρέτησης χρέους. Για το 2010, οι δαπάνες για τόκους εκτιμάται ότι θα φθάσουν στο 5,6% ως ποσοστό του ΑΕΠ ενώ για το 2011 προβλέπεται ότι θα ανέλθουν στο 6,8% ως ποσοστό του ΑΕΠ (πίνακας 5.2).

Πίνακας 5.2 Ύψος δαπανών για τόκους χρέους κεντρικής κυβέρνησης (ποσά σε εκατ. ευρώ)						
	2006	2007	2008	2009	2010*	2011**
Τόκοι	9.589	9.796	11.207	12.325	13.209	15.800
ως % του ΑΕΠ	4,6%	4,3%	4,7%	5,2%	5,6%	6,8%

* Εκτιμήσεις
** Προβλέψεις

3. Οι αγορές τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου

Η αυτοσυγκράτηση των αγορών απέναντι στην ελληνική οικονομία οδήγησε, κατά το β' τρίμηνο του 2010, σε μεγάλη υποχώρηση των τιμών και άνοδο των αποδόσεων των κρατικών τίτλων σε όλες τις διάρκειες, ενώ διευρύνθηκε ακόμα περισσότερο η διαφορά των αποδόσεων μεταξύ του ελληνικού 10ετούς ομολόγου αναφοράς και του αντίστοιχου γερμανικού.

3.1. Πρωτογενής αγορά τίτλων

Κατά τη διάρκεια του 2010 το ελληνικό δημόσιο προχώρησε στην έκδοση τίτλων βραχυπρόθεσμης και μεσοπρόθεσμης διάρκειας. Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε με εκδόσεις εντόκων γραμματίων διάρκειας 13, 26 και 52 εβδομάδων η οποία συνεχίστηκε και μετά την ενεργοποίηση του χρηματοδοτικού μηχανισμού στήριξης το Μάιο του 2010.

Μέσα στο πρώτο τετράμηνο του 2010 το ελληνικό δημόσιο προχώρησε στην έκδοση ομολόγων σταθερού επιτοκίου 5ετούς, 7ετούς και 10ετούς διάρκειας με τη μέθοδο της κοινοπραξίας συνολικού ύψους 18 δισ. ευρώ. Επίσης έγινε μία έκδοση, με ιδιωτική τοποθέτηση, 5ετούς ομολόγου κυμαινόμενου επιτοκίου λήξης 04/02/2015 ύψους 2,02 δισ. ευρώ και μία επανέκδοση του 20ετούς ομολόγου σταθερού επιτοκίου λήξης 22/10/2022 ύψους 390 εκατ. ευρώ. Μετά το πρώτο τετράμηνο του 2010 δεν υπήρξε οποιαδήποτε έκδοση ομολόγων, ενώ αντλήθηκαν συνολικά 29 δισ. ευρώ από την εκταμίευση των δύο πρώτων δόσεων του μηχανισμού στήριξης.

Επισημαίνεται ότι η ανοδική τάση των αποδόσεων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου που παρατηρήθηκε κατά το α' και β' τρίμηνο του 2010 βαθμιαία αναστρέφεται κατά το γ' τρίμηνο αφού ήδη από τα τέλη Σεπτεμβρίου παρατηρείται αποκλιμάκωση των αποδόσεων Ελληνικών τίτλων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ενώ στις 30 Ιουνίου 2010 τα περιθώρια δανεισμού πάνω από τα αντίστοιχα γερμανικά ομόλογα αναφοράς ανέρχονταν για τα 2ετή ομόλογα σε 952 μονάδες βάσης και για τα 5ετή σε 924 μ.β., την 1η Οκτωβρίου του ίδιου έτους, τα περιθώρια δανεισμού πάνω από τα αντίστοιχα γερμανικά ομόλογα αναφοράς ανέρχονταν για τα 2ετή ομόλογα σε 750 μονάδες βάσης, για τα 5ετή σε 850 μ.β.

Τέλος, ο δανεισμός από τις αγορές σε ότι αφορά το πρόγραμμα έκδοσης εντόκων γραμματίων κατά το 2010 επικεντρώνεται στην πραγματοποίηση μηνιαίων δημοπρασιών εντόκων γραμματίων διάρκειας 13, 26 ή/και 52 εβδομάδων καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

3.2. Δευτερογενής αγορά τίτλων

Η μέση ημερήσια αξία των συναλλαγών στο Σύστημα Άυλων Τίτλων (ΣΑΤ), στο οποίο περιλαμβάνονται οι συναλλαγές στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ) και στην εξωχρηματιστηριακή αγορά τίτλων (over the counter), το β' τρίμηνο του 2010 ανήλθε σε 15,572 δισ. ευρώ, έναντι 25,770 δισ. ευρώ που ήταν το α' τρίμηνο του 2010.

Το β' τρίμηνο, το 45,7% της συναλλακτικής δραστηριότητας επικεντρώθηκε στους βραχυπρόθεσμους τίτλους διάρκειας μέχρι 5 ετών, το 32,2% στους μεσοπρόθεσμους τίτλους διάρκειας 5-10 ετών και το 22,1% στους μακροπρόθεσμους τίτλους διάρκειας άνω των 10 ετών.

Η σύνθεση της ομάδας των βασικών διαπραγματευτών αγοράς κατά το τρέχον έτος αποτελείται από 5 ελληνικά και 17 διεθνή πιστωτικά ιδρύματα. Τα 16 από τα διεθνή συμμετέχουν στην ΗΔΑΤ από την έδρα τους στο εξωτερικό.

4. Βασικές κατευθύνσεις δανεισμού και διαχειριστικών στόχων για το 2011

Οι δανειακές ανάγκες για το 2011 θα καλυφθούν κατά κύριο λόγο μέσω του δανείου του Μηχανισμού Στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΔΝΤ. Βάσει του μηχανισμού η χρηματοδότηση προβλέπεται ότι θα ανέλθει σε 40 δισ. ευρώ.

Με το πρόγραμμα της δανειακής χρηματοδότησης των 110 δισ. ευρώ δεν υφίσταται ανάγκη προσφυγής στις διεθνείς κεφαλαιαγορές καθ' όλη τη διάρκεια του 2011. Παρόλα αυτά, η συνεπής εκτέλεση του προγράμματος οικονομικής στήριξης, η ανάκτηση αξιοπιστίας της Ελληνικής Οικονομίας, οι εξελίξεις στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου σε συνδυασμό με τη μείωση του κόστους δανεισμού θα επιτρέψουν την όσο το δυνατό πιο σύντομη επιστροφή της Ελληνικής Οικονομίας στις διεθνείς αγορές.

Παράλληλα με την παρακολούθηση των αγορών για ενδεχόμενο δανεισμό, σχεδιάζεται η έκδοση και διάθεση ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στο ευρύ επενδυτικό κοινό στις τοπικές αγορές της Αμερικής, Καναδά και Αυστραλίας. Στόχος της πολιτικής αυτής είναι η προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων από την κατά τόπους ευρύτερη ελληνική ομογένεια (διασπορά) αλλά και τοπικούς μικροεπενδυτές. Επιπλέον, θα ενταθούν οι προσπάθειες διεύρυνσης της επενδυτικής βάσης για ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, με τη διοργάνωση παρουσιάσεων για την ενημέρωση σχετικά με την πορεία της ελληνικής οικονομίας και της δημοσιονομικής προσαρμογής στο πλαίσιο του μνημονίου, με σκοπό την ανάκτηση της εμπιστοσύνης των παραδοσιακών μας επενδυτών και την προσέλκυση νέων.

Μετά την ενεργοποίηση του Μηχανισμού Στήριξης το Μάιο του 2010, ως κύριος στόχος διαχείρισης του δημοσίου χρέους σε βάθος τριετίας τίθεται η αντιστάθμιση κινδύνων που απορρέουν από την πιθανή αύξηση των βραχυχρονίων επιτοκίων καθώς και η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου από τυχόν δυσμενείς διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών έναντι του ευρώ. Με την αντιστάθμιση των ανωτέρω κινδύνων επιδιώκεται η βελτίωση της προβλεψιμότητας των μελλοντικών χρηματοροών εξυπηρέτησης χρέους και η σταθεροποίηση του ύψους του χρέους που έχει συναφθεί σε ξένο νόμισμα.

Οι δανειακές συμφωνίες που υπογράφηκαν με το ΔΝΤ και την ΕΕ προβλέπουν δανεισμό του Ελληνικού Δημοσίου, για τα επόμενα 3 χρόνια, με κυμαινόμενο επιτόκιο. Αυτό έχει ως στόχο

τη μείωση δαπανών τόκων χάρη στα ιστορικά χαμηλά βραχυχρόνια επιτόκια, για όσο διάστημα παραμένουν στα επίπεδα αυτά. Λόγω των χαρακτηριστικών του νέου δανεισμού, θα μειωθεί αισθητά η μέση χρηματοοικονομική διάρκεια του χρέους του Ελληνικού Δημοσίου το 2011, σε επίπεδο μικρότερο του στόχου των 4 ετών. Επιπλέον εκτιμάται ότι η σχέση κυμαινόμενου/σταθερού επιτοκίου θα ευρίσκεται στα επίπεδα 40% κυμαινόμενο και 60% σταθερό στο τέλος του 2011, από το επίπεδο 28%-72% στο τέλος του 2010. Βεβαίως, στο πλαίσιο της εκτέλεσης του διαχειριστικού προγράμματος, κυρίως στον τομέα της διαχείρισης επιτοκιακού κινδύνου, ενδεχομένως τα ποσοστά αυτά να διαφοροποιηθούν στο τέλος του 2011.

Επιπλέον, το τμήμα του δανείου του Μηχανισμού Στήριξης που προέρχεται από το ΔΝΤ, είναι εκφρασμένο σε Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDR). Ως εκ τούτου, τα εκτός ευρώ συστατικά νομίσματα (στερλίνες, γιεν Ιαπωνίας και δολάρια ΗΠΑ) των Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων (SDR) δημιουργούν έκθεση σε συναλλαγματικές διακυμάνσεις σε ποσοστό 66% των αντλούμενων ποσών. Με την άντληση των πρώτων δύο δόσεων από το Μηχανισμό έχουν δημιουργηθεί υποχρεώσεις εξόφλησης χρέους με ρήτρα SDR οι οποίες έχουν μετατραπεί κατά το μεγαλύτερο ποσοστό σε ευρώ μέσω συμφωνιών ανταλλαγής νομίσματος με στόχο την εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου.

Για τους ανωτέρω λόγους, η στρατηγική της διαχείρισης χρέους κατά το 2011 θα επικεντρωθεί κυρίως στη διατήρηση του ποσοστού κυμαινόμενου επιτοκίου σε αναλογία 35%-40% του συνολικού χρέους και της μέσης χρηματοοικονομικής διάρκειας στο επίπεδο των 4 ετών, καθώς και στην εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου που θα προέλθει από την άντληση των νέων δόσεων σε SDR.